

Kiuruvesi

Tilinpäätös ja
toimintakertomus 2023

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2023	3
PERUSTIETOJA KAUPUNGISTA	5
1. TOIMINTAKERTOMUS	8
1.1 Toimintakertomusta koskevat säännökset	8
1.2 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	9
1.2.1 Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	9
1.2.2 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	10
1.2.3 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa	12
1.2.4 Kaupungin henkilöstö	14
1.2.5 Ympäristöasiat	15
1.2.6 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	16
1.2.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	19
1.3 Selonteko kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä	27
1.4 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	31
1.4.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	31
1.4.2 Toiminnan rahoitus	37
1.5 Rahoitusasema ja sen muutokset	40
1.6 Kokonaistulot ja – menot (1000 euroa)	43
1.7 Kuntakonsernin toiminta ja talous	44
1.7.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	44
1.7.2 Konsernin toiminnan ohjaus	48
1.7.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	49
1.7.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	49
1.7.5 Selonteko konserninvalvonnan järjestämisestä	49
1.7.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	51
1.8 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet	55
1.8.1 Asiaa koskeva sääntely	55
1.8.2 Tilikauden tuloksen käsittely	55
1.8.3 Talouden tasapainottamistoimenpiteet	55
2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	57
2.1 Seuranta koskeva sääntely	57
2.2 Tavoitteiden toteutuminen	57
2.3 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen	89
2.3.1 Käyttötalouden toteutuminen	89
2.3.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen	91
2.3.3 Investointiosan toteutuminen	93
2.3.4 Rahoitusosan toteutuminen	99
3. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET	101
3.1 Muiden eriytettyjen yksiköiden tilinpäätökset	101
3.1.1 Vesi- ja viemärilaitos / taseyksikkö	101
3.1.2 Hulevedet / laskennallisesti eriytetty taseyksikkö	105
3.1.3 Ruokahuollon ja ulkopuolisille vuokrattujen tilojen eriyttäminen	107
4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	108
4.1 Kaupungin tilinpäätöksen liitetiedot	108

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2023

Vuonna 2023 olemme juhlineet Kiuruveden 150-vuotista taivalta. Juhlavuosi oli kokonaisuudessaan onnistunut ja monipuolinen.

Haluan lausua tässä yhteydessä lämpimät kiitokset kaupunkilaisille, yrittäjille, yhdistyksille ja yhteistyökumppaneille. Me teimme tämän yhdessä!

Erityiskiitoksen haluan lausua juhlatoimikunnalle, joka aloitti työskentelynsä juhluvuoden tiimoilta jo varhain. Vuoden aikana järjestettiin lukuisia tapahtumia ja tilaisuuksia, jotka kokosivat eri-ikäisiä kiuruvetisiä yhteen.

Juhlavuoden tapahtumien järjestämisessä hyödynnettiin osallistavaa budjetointia, joka osoittautui myös toimivaksi ratkaisuksi.

Kiuruveden 150-v. juhluvuosi jää myös siitä mieleen, että Kiuruvesi palkittiin Pohjois-Savon yrittäjäystävällisimpänä kuntana. Lisäksi Aamulypsy Arena tempaus palkittiin valtakunnallisessa radiogaalassa vuoden radiopromootiona. Tämän myötä keväällä 2023 järjestettiin torilla näyttävät kultajuhlat. Vuoden aikana Kiuruvesi on saanut runsaasti positiivista näkyvyyttä.

Työnteko, yrittäminen ja välittäminen ovat niitä kestäviä rakennusaineita, joista Kiuruvesi tunnetaan. Ne antavat myös vahvan pohjan Kiuruveden tulevaisuuteen.

Tulevien vuosien keskeinen teema tulee olemaan talous, talous ja talous. Vaikka vuoden 2023 tilinpäätös osoittaa 566 841,85 euroa ylijäämää, tulevat vuodet ovat Kiuruvedelle ja kaikille Suomen kunnille haastavia.

Paluu arkeen on todellinen koronavuosien jälkeen. Ja muutenkin, kun ottaa huomioon tulevat investointitarpeet ja kasvavat poistot. On vaikeiden arvovalintojen aika. On kyettävä uudistumaan. Asioita on tehtävä uudella tavalla.

Taloushaasteiden keskellä tärkeää on huolehtia kaupungin elinvoimasta ja elinkeinopuolesta.

Kiuruveden kaupunki on strategiassaan linjannut, että haluamme olla järkivihreän talouden edelläkävijä. Siihen meillä onkin erinomaiset edellytykset, sillä olemme Suomen ruoka-aitta. Vahva maatalous ja biokiertotalous antavat runsaasti mahdollisuuksia omavaraisuutta korostavassa maailmassa.

Kiuruvedelle ja Ylä-Savoon suunnitellaan isoa biokaasulaitoskokonaisuutta, joka tuo elinvoimaa ja vireyttä yli kuntarajojen. Nämä järkivihreät investoinnit luovat tulevaisuudenuskoa alueellemme.

Positiiviset vaikutukset alkavat pikkuhiljaa näkyä myös Kiuruveden ja alueen arjessa. Isoja askeleita hankkeen tiimoilta otettiin kesän ja syksyn 2023 aikana, kun tonttivalinta vahvistui ja kaupunki teki tarvittavan maakaupan tulevaa teollisuusaluetta varten.

Tämän myötä kaupunki on kirjoittanut esisopimuksen Lantakaasu Oy:n kanssa, jossa on sovittu hankkeen jatkoaskeleista. Lisäksi kaavoitusta on viety määrätietoisesti eteenpäin. Kiuruveden kaupunki on ollut aktiivinen ja aloitteellinen maakunnallisissa biokaasuhankkeissa. Tulevan vuoden aikana otetaan tärkeitä askeleita biokaasulaitoshankkeessa. On tehtävä esimerkiksi aktiivista edunvalvontaa, että alueen tiestölle saataisiin lisää rahoitusta.

Lisäksi Kiuruvedelle on suunnitteilla tuuli- ja aurinkoenergiaprojekteja.

Tiedän, että tuulivoimahankkeet herättävät niin meillä kuin muualla suuria tunteita – puolesta ja vastaan.

Toivon, että keskustelua voidaan kuitenkin käydä rakentavassa hengessä.

Haluan todeta, että tuulivoimakysymyksissä kaupungilla on kaavoitusmonopoli. Kukaan ei siis sanele tuulivoimahankkeiden toteutusta ja muotoa. Ennen päätöksentekoa on syytä arvioida vaikutukset ihmiseen, ympäristöön ja luontoon. Avoin kansalaiskeskustelu on tarpeen. Näin saavutetaan paras mahdollinen lopputulos.

Kesällä 2024 saamme lisäksi järjestettäväksi Pohjoismaiset karavaanipäivät, Suomen Karavaanareiden 60-vuotisjuhlat ja valtakunnallisen kuorotapahtuman. Nämä tapahtumat tuovat meille vieraita läheltä ja kaukaa. Voidaan puhua Kiuruveden superkesästä, kun ottaa huomioon, että näiden tapahtumien lisäksi Iskelmäviikko järjestetään perinteiseen tapaan. Superkesän valmistelu on jo näkynyt monella tapaa vuoden 2023 aikana. Tapahtuma on erinomainen mahdollisuus tuoda esille Kiuruveden ja koko alueen palvelutarjontaa.

Kiuruvedellä on vahva tahto ponnistaa tulevaisuuteen. Siihen tarvitaan meitä kaikkia. Jatketaan yhdessä työtä Kiuruveden puolesta!

Kiuruvedellä 19.2.2024
Juha-Pekka Rusanen
Kiuruveden kaupunginjohtaja

PERUSTIETOJA KAUPUNGISTA

Yleistä

Kiuruveden kunta on perustettu vuonna 1873. Kiuruvesi muuttui kaupungiksi vuoden 1993 alussa. Kaupungin kokonaispinta-ala on 1 423 km², josta vesistöjen osuus on 6,7 %. Kaupungin halki kulkee valtatie 27, jota myöten on sekä 4- että 5-tielle matkaa noin 30 km. Kiuruveden halki kulkee Iisalmi-Ylivieska rautatie. Lähin reittiliikennekenttä on Kuopion lentoasema Rissala. Kiuruvesi kuuluu Ylä-Savon seutukuntaan.

Väestörakenne ja väestökehitys sekä muuttoliike

Vuoden 2023 alussa Kiuruvedellä oli asukkaita 7 597 ja Pohjois-Savon liiton ennakkotiedon mukaan vuoden lopussa 7 475, joten väestö väheni kertomusvuonna 122 hengellä. Ennakkotietojen mukaan elävänä syntyneitä oli 52 (v. 2022, 62) ja kuolleita 141 (v. 2022, 158) eli nettomuutos tältä osin oli -89 (v.2021, -96). Nettomaahanmuutto oli 22 henkilöä. Asukkaita oli 5,6 henkilöä / maa-km² ja taajamissa väestöstä asui noin puolet. Pohjois-Savon kuntien välinen nettomuutto oli -37 henkilöä.

Tilastokeskuksen mukaan Pohjois-Savossa syntyvyysluvut ovat alhaisia ja kuolleisuusluvut korkeita. Vuonna 2023 luonnollinen väestönlisäys oli -1 484 henkeä. Vuotta aiemmin luku oli -1 583 henkeä. Pohjois-Savo keräsi kuntien välistä muuttovoittoa 653 henkeä, kun vuotta aiemmin muuttovoittoa oli 21 ja vuonna 2021 707 henkeä. Kuntien välinen nettomuutto oli Kuopion ohella positiivista Vesannolla ja Joroisissa, kaikissa muissa kunnissa se oli negatiivista.

Seuraavassa taulukossa on Ylä-Savon kuntien väestömuutosten ennakkotiedot tammi-joulukuussa 2023 (Lähde: Tilastokeskus)

	Elävänä syntyneet	Kuolleet	Luonnollinen väestönlisäys	Kuntien välinen netto-muutto	Netto-maahanmuutto	Kokonaismuutos tammi-jouluk. 2023	Vertailutietona tammi-jouluk. 2022	Ennakkoväkiluku 31.12.2023
Iisalmi	120	284	-164	-188	159	-194	-157	20 607
Kiuruvesi	52	141	-89	-55	22	-122	-162	7 475
Keitele	11	38	-27	-4	36	5	-66	2 034
Lapinlahti	53	168	-115	-56	45	-127	-148	8 972
Pielavesi	16	83	-67	-4	4	-67	-129	4 073
Sonkajärvi	17	68	-51	-7	23	-37	-105	3 635
Vieremä	25	48	-23	-42	26	-38	-63	3 389
YHTEENSÄ	294	830	-536	-356	315	-580	-830	50 185

Väestön ikärakenne oli vuoden 2023 lopussa Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan seuraava

	0-14 v.		15-64 v.		65 v.-		Yhteensä
Kiuruvesi	1 059	14,2 %	3 913	52,3 %	2 503	33,5 %	7 475
Ylä-Savo	6 827	13,6 %	27 302	54,4 %	16 056	32,0 %	50 185
Pohjois-Savo	34 221	13,8 %	146 738	59,1 %	67 217	27,1 %	248 176
Koko Maa	832 285	14,9 %	3 462 771	61,8 %	1 309 502	23,4 %	5 604 558

Työvoima, työllisyys, työpaikkarakenne ja pendelöinti

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tilastokatsauksen mukaan työvoimaa Kiuruvedellä oli vuoden 2023 lopussa yhteensä 3 173 henkeä. Työttömiä oli 12 % työvoimasta eli yhteensä 382 henkeä (v. 2022, 373) ja heistä alle 25-vuotiaita 44 (v. 2022, 31). Edellisen vuoden lopussa työttömiä oli 11,4 %.

Tilastokatsauksen mukaan vuoden 2023 lopussa Kiuruvedellä oli 16 avointa työpaikkaa. Pitkäaikaistyöttömiä eli yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita oli Pohjois-Savossa joulukuun lopussa 3 857 henkilöä, mikä on -2,85 % viime vuotta vähemmän.

Vuonna 2023 Kiuruvedellä perustettiin 30 yritystä ja lakanneita/rekisteristä poistettuja yrityksiä oli yhteensä 21 kpl. Vuoden lopussa oli yrityksiä yhteensä 902.

Kaupungin elinkeinorakenne oli 31.12.2021 seuraava: Alkutuotanto 23,3 %, jalostus 16,4 %, palvelut 58,5 %. Työpaikkoja oli yhteensä 2 312 (v. 2020, 2 328).

Vuonna 2022 työpaikkaomavaraisuus oli 82,1 % ja nettopendelöinti -498 henkilöä. Pendelöinnillä (sukkuloinnilla) tarkoitetaan työssäkäyntiä oman asuinalueen ulkopuolella. Nettopendelöinnillä tarkoitetaan alueen ulkopuolella työssäkävien ja alueelle muualta töihin tulevien henkilöiden välistä erotusta. Positiivinen nettopendelöintiluku tarkoittaa, että alueelle tulevien työllisten määrä on suurempi kuin alueelta sen ulkopuolella työssäkävien määrä.

Viimeisimmät työssäkäyntiliikennettä kuvaavat tiedot ovat käytettävissä vuodelta 2022. Kiuruvedellä oli 2 280 työpaikkaa vuonna 2022.

Työssäkäyntiliikenne suuntautui pääasiassa lähialueelle Iisalmeen ja Vieremälle. Iisalmissa kävi töissä 382 henkeä ja Iisalmesta Kiuruvedellä 146 henkeä, joten nettopendelöinti oli Iisalmen osalta -236. Vieremällä kävi töissä 216 henkeä ja Vieremältä Kiuruvedellä 42 henkeä, joten nettopendelöinti oli Vieremän osalta -174

Nettopendelöinnin kehitys vuosina 2014–2022 (Lähde: Tilastokeskus):

Työssäkäynti	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kiuruvedelle	436	403	368	413	446	425	389	368	380
Kiuruvedeltä	744	722	784	840	894	913	797	867	878
Netto-pendelöinti	-308	-319	-416	-427	-448	-488	-408	-499	-498

Väestöllinen (demografinen) huoltosuhde

Väestöllinen huoltosuhde osoittaa sen, kuinka paljon lapsia ja vanhuksia on 100 työikäistä kohti (alle 15-vuotiaiden ja 65+ vuotta täyttäneiden määrän suhde 15–64-vuotiaiden määrään).

Kaupungin väestöllinen huoltosuhde oli 2000-luvun alussa 64,2. Vuonna 2023 väestöllinen huoltosuhde oli 91,0 ja tulee jatkossa edelleen heikkenemään.

Kaupungin väestöllisen huoltosuhteen kehitys 2000-luvulla

Vuosi	Ikäryhmä 0-14 v	Ikäryhmä 15-64 v	Ikäryhmä 65 v -	Asukkaita Yhteensä	Väestöllinen huoltosuhte
2000	1 837	6 310	2 211	10 358	64,2
2005	1 670	5 874	2 201	9 745	65,9
2010	1 423	5 574	2 160	9 157	64,3
2015	1 295	4 984	2 321	8 600	72,6
2020	1 142	4 273	2 439	7 854	83,8
2021	1 110	4 167	2 483	7 759	86,2
2022	1 086	4 032	2 481	7 597	88,5
2023	1 059	3 913	2 503	7 475	91,0

Vuonna 2023 koko maan väestöllinen huoltosuhte oli 61,9, Pohjois-Savon maakunnan 69,1 ja Ylä-Savon seutukunnan 83,8.

Taloudellinen huoltosuhte

Tilastokeskus kuvaa taloudellista huoltosuhdetta työvoiman ulkopuolella olevien ja työttömien määrällä yhtä työllistä kohti. Kun työllisten osuus väestöstä pienenee, taloudellinen huoltosuhte heikkenee. Siihen vaikuttavat alueen työllisyystilanne sekä syntyvyys, väestön ikääntyminen ja muuttoliike. Korkeaa työllisyyttä tarvitaan pitämään yllä hyvinvointipalveluja ja muita julkisia menoja erityisesti, kun väestö ikääntyy ja yhä useampi on poistunut työelämästä.

Koronapandemian seurauksena heikentynyt työllisyys nosti taloudellista huoltosuhdetta hetkellisesti vuonna 2020.

Tulevaisuudessa huoltosuhdetta uhkaa nostaa vanhusikäluokan kasvu ja työikäisväestön väheneminen. Toisaalta vanhusikäluokan kasvun vaikutusta taloudelliseen huoltosuhteeseen tasoittaa hetkellisesti syntyvyyden lasku ja lasten määrän väheneminen. Väestö ikärakenteen muuttuessa taloudellisen huoltosuhteen ylläpito edellyttää työllisyysasteen nousua.

Kiuruvedellä huoltosuhte on korkeampi kuin Ylä-Savossa ja Pohjois-Savossa keskimäärin.

Kaupungin taloudellisen huoltosuhteen kehitys 2000-luvulla:

Tilanne 31.12.	Kiuruvesi	Ylä-Savo	Pohjois-Savo	Koko maa
2000	204	183	166	132
2005	188	170	157	132
2010	186	166	152	131
2015	191	176	160	143
2016	184	171	157	142
2017	175	166	153	137
2018	179	166	149	132
2019	172	163	149	133
2020	187	175	156	142
2021	176	165	147	133
2022	173	164	144	130

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1 Toimintakertomusta koskevat säännökset

Toimintakertomuksen antamisesta vastaavat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja (KuntaL 113 §). Toimintakertomuksessa annetaan tiedot kunnan toiminnan kehittymistä ja tuloksellisuutta, taloudellista tilannetta sekä merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöistä koskevista tärkeistä seikoista (KPL 3:1a §). Kunnan toimintakertomuksen erityisenä tehtävänä on selvittää valtuuston talousarviossa hyväksymien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumista kunnassa ja kuntakonsernissa (KuntaL 115 §).

Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista kunnan ja kuntakonsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, joista ei ole tehtävä selkoa kunnan tai kuntakonsernin taseessa, tuloslaskelmassa tai rahoituslaskelmassa. Tällaisia asioita ovat ainakin arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja niiden perusteella tehdyistä keskeisistä johtopäätöksistä. Kunnanhallituksen on lisäksi toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi (KuntaL 115 §).

Kirjanpitolain 3 a luvun mukaan toimintakertomuksessa annetaan lisäksi tiedot siitä, miten kirjanpitovelvollinen huolehtii ympäristöasioista, sosiaalisista asioista ja henkilöstöasioista, ihmisoikeuksien kunnioittamisesta sekä korruption ja lahjonnan torjunnasta. Toimintakertomuksessa kuvataan millaisia toimenperiaatteita kunta noudattaa huolehtiessaan edellä luetelluista asioista, toimintaperiaatteiden noudattamisen tulokset sekä kuvaus riskeistä, joiden toteutuminen todennäköisesti haittaa sen toimintaa sekä selostus siitä, miten kirjanpitovelvollinen hallitsee näitä riskejä. Tiedot on annettava siinä laajuudessa kuin se on tarpeen kirjanpitovelvollisen toiminnan vaikutusten ymmärtämiseksi (KPL 3a:2 §).

Kunnan tilinpäätöksen laatimisessa noudatetaan kuntalain sekä sovelletaan kirjanpitolain ja -asetuksen säännöksiä (KuntaL 112 §). Kuntalaki on kirjanpitolakiin nähden erityislain asemassa. Siltä osin kuin mainittujen lakien säännökset poikkeavat toisistaan noudatetaan kuntalakia (KPL 8:5 §). Kirjanpitolain säännösten soveltamisesta antaa ohjeet kirjanpitolautakunnan kuntajaosto (KuntaL 112 §). Myös konsernitalinpäätöksen laadinnassa noudatetaan soveltuvin osin kirjanpitolakia (KuntaL 114 §). Kunnan tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista on lisäksi annettu erillinen asetus (525/2020).

1.2 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.2.1 Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Kiuruveden kaupunginvaltuuston jäsenmäärä on 29 ja kaupunginhallituksen 10, vuoden 2023 lopussa.

	Kaupunginvaltuusto	Kaupunginhallitus
KESK	11	4
VAS	5	2
KOK	3	1
PS	4	1
KD	1	0
LIIK	5	2
Yhteensä	29	10

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajat ja jäsenet vuoden 2023 lopussa.

Puheenjohtaja Siponen Markku, KESK

1. varapuheenjohtaja Rauno Pikkarainen, VAS

2. varapuheenjohtaja Mika Lohva, PS

3. varapuheenjohtaja Janne Peltola, KOK

Ahponen Pentti	VAS
Grönfors Maritta	KD
Huttunen Kauko	PS
Huuskonen Marko	LIIK
Juntunen Risto	KESK
Kastari Tuija	KOK
Kattainen Teemu	KESK
Kilvensalmi Ahti	KOK
Kokkonen Mira	KESK
Kyllönen Eero	KESK
Kärkkäinen Ari	LIIK
Lappalainen Matti	LIIK
Lohva Mika	PS
Lonkila Miikka	LIIK
Nieminen Juha	KESK
Peltola Janne	KOK
Pentikäinen Arja	KESK
Piippo Seppo	VAS
Piippo Sirpa	VAS
Pikkarainen Rauno	VAS
Pöksyläinen Leena	LIIK
Remes Mikko	KESK
Siponen Markku	KESK
Tapaninen Juha	PS
Tenhunen Kirsi	VAS
Tikka Tommi	KESK
Tikkanen Arto	PS
Tikkanen Emmi	KESK
Toivanen Sisko	KESK

Kaupunginhallituksen puheenjohtajat ja jäsenet vuoden 2023 lopussa.

Puheenjohtaja Tommi Tikka, KESK

I varapuheenjohtaja Matti Lappalainen, LIIK

Grönfors Maritta	KD
Kattainen Teemu	KESK
Kilvensalmi Ahti	KOK
Kokkonen Mira	KESK
Lappalainen Matti	LIIK
Piippo Seppo	VAS
Rintakuusi Erkki	PS
Tenhunen Kirsi	VAS
Tikkanen Emmi	KESK
Tikka Tommi	KESK

Kaupunginhallituksen esittelijänä toimi kaupunginjohtaja Juha-Pekka Rusanen.

Kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston sihteerinä toimi hallinto- ja talousjohtaja Juho Jukkola.

Tilivelvolliset

Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat hallituksen, lautakuntien sekä niiden jaostojen jäsenet sekä tehtäväalueiden viranhaltijat.

1.2.2 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Kuntatalous vuonna 2023, Kuntaliitto 6.2.2024

Kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösarviot vuodelta 2023 jäivät odotuksista, mutta kokonaisuutena kuntatalouden tunnusluvut ovat vahvat. Viiden vuoden tauon jälkeen kuntatalous saavutti tasapainon investointeja huomioivan rahoitusjäämän noustessa 200 miljoonan euron ylijäämään.

Tilikauden tulos oli poikkeuksellisen vahva, 1,8 miljardia euroa.

Kuntatalouden vahvat tunnusluvut saavutettiin sote-uudistukseen liittyvien kertaluonteisten poikkeuserien avulla. Ilman näitä poikkeuseriä kuntien ja kuntayhtymien talous olisi ollut viime vuonna 1,9 miljardia euroa heikompi.

Poikkeuserien taustalla oli muun muassa vuodelta 2022 vuodelle 2023 siirtyneet 1,4 miljardin euron suuret verotilitykset, eli niin sanottu sote-uudistuksen verohäntä.

Kunnille maksettiin ennakollisen sote-siirtolaskelman perusteella noin 500 miljoonaa euroa liikaa valtionosuuksia, jotka on tarkoitus periä takaisin valtiolle lähivuosina.

Kuntien vahva tilikauden tulos ohjautuu nopeasti kasvaneiden investointien rahoittamiseen. Kunnat käyttivät ylijäämäänsä myös lainakannan vähentämiseen alustavan arvion mukaan yhteensä 300 miljoonalla eurolla. Kuntien lainakanta on pienentynyt jo toista vuotta peräkkäin.

Kuntatalouden näkymät synkkenevät tulevaisuudessa, kun poikkeuserät poistuvat. Kuntakentän eriytyminen jatkui, ja tilikauden tulos oli heikompi pienemmissä kunnissa. Korkokulut kasvoivat, mutta kiinteäkorkoisten lainojen käyttö suojasi osittain. Soten taloudelliset vaikutukset selkeytyvät hitaasti, ja kuntien tulosvaihtelu oli merkittävää maakunnittain.

Kuntaliiton mukaan maakunnista vahvimpaan tulokseen ylsivät Uusimaa ja Lappi, kun taas heikoimpana näyttäytyy Kainuu. Yksittäisen vuoden taloutta voi maakuntatasollakin heiluttaa yhden kunnan kertaluonteinen omaisuuden

myynti tai alaskirjaus. Lisäksi sote-uudistuksen jälkeen samankin maakunnan sisällä talous voi näyttäytyä dramaattisesti erilaisena.

Kuntaliiton tekemän kyselyn mukaan , Sote-uudistuksen vaikutukset näkyvät kunnissa moninaisina heijastusvaikutuksina, kuten tarpeena uudistaa kunnan rahoitusjärjestelmää, sopeutua muutoksiin palveluverkossa ja käsitellä tyhjilleen jääviä kiinteistöjä. Lisäksi kuntien ja hyvinvointialueiden välisten yhdyspinnat vaativat edelleen selventämistä. Kaikenkokoisissa kunnissa, niin pienissä kuin suurissa, sote-uudistus nähdään merkittävänä haasteena.

Kuntien päättäjiä ja viranhaltijoita huolestuttavat toiseksi eniten kyselyn mukaan väestörakenteen muutokset. 81 prosenttia vastaajista pitää väestörakenteen muutoksia haastavana ilmiönä omassa kunnassaan. Huoli liittyy siihen, että kunnat ovat entistäkin erilaisempia keskenään, ja väestö ikääntyy. Lisäksi merkittävä huolenaihe on vaikeus löytää osaavaa työvoimaa, jota ilmoittaa huolehtivansa 76 prosenttia vastaajista. Myös kiinteistöjen ja infrastruktuurin korjausvelka sekä oman kunnan taloustilanne ovat vastanneiden huolien top 5:ssä.

Kaikki tarkastellut ilmiöt ovat keskenään yhteydessä, erityisesti sote-uudistuksen näkemykset korreloivat kuntien taloustilanteen, palveluverkon muutospaineiden, tyhjilleen jäävien kiinteistöjen ja työllisyysuudistuksen kanssa. Kysely toteutettiin Kuntaliiton ja MDI:n toimesta marras-joulukuussa 2023, ja siihen vastasi yhteensä 1101 henkilöä.

Kuntatalous Pohjois-Savo

Seuraavassa taulukossa vertaillaan kuntien ja kuntakonsernien lainakantaa ja kertynyttä yli-/alijäämää euroa/asukas vuoden 2022 tilinpäätöksen mukaan.

euroa/asukas	Lainakanta		Kertynyt ylijäämä+ / alijäämä-	
	Kunta	Kuntakonserni	Kunta	Kuntakonserni
Koko maa	3 377	7 871	2 519	2 984
Pohjois-Savo	3 573	8 645	1 178	1 274
Kiuruvesi	3 778	7 094	227	1 345
Iisalmi	3 157	6 085	998	2 570
Sonkajärvi	1 957	5 673	2 456	3 320
Vieremä	1 733	8 660	3 211	5 960

Lähde: Suomen Kuntaliitto 7.8.2023

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan vuonna 2023 Pohjois-Savon väkiluku kasvoi 487 asukkaalla. Vuonna 2022 väkiluku laski 674 asukkaalla ja vuonna 2021 kasvoi 98 asukkaalla. Vuosina 2017–2020 väkiluku laski keskimäärin yli 1 100 hengen vuosivauhtia. Viime vuoden kasvua selittää erityisesti maahanmuuton voimakas kasvu.

Pohjois-Savossa syntyvyysluvut ovat alhaisia ja kuolleisuusluvut korkeita. Vuonna 2023 luonnollinen väestönlisäys oli -1 484 henkeä. Vuotta aiemmin luku oli -1 583 henkeä. Pohjois-Savo keräsi kuntien välistä muuttovoittoa 653 henkeä, kun vuotta aiemmin muuttovoittoa oli 21 ja vuonna 2021 707 henkeä. Kuntien välinen nettomuutto oli Kuopion ohella positiivista Vesannolla ja Joroisissa, kaikissa muissa kunnissa se oli negatiivista.

Maahanmuuton kasvu on parin viime vuoden aikana ollut Pohjois-Savossa voimakasta. Vuonna 2023 nettomaahanmuutto oli ennakkotietojen mukaan 2022 henkeä. Vuonna 2022 luku oli 892 henkeä, eli kasvua kertyi 127 %. Vuonna 2021 nettomaahanmuutto oli 581 henkeä ja vuonna 2020 515 henkeä.

Kuopion seutukunnan väkiluku kasvoi 1 485 asukkaalla. Kuopion kaupungin väkiluku kasvoi 1 417 asukkaalla. Vuonna 2022 kasvua oli 1 051 asukasta. Vuonna 2023 väkilukua nosti muualta Suomesta saatu 726 hengen muuttovoitto (vuosi sitten 752). Lisäksi Kuopion väkilukua kasvatti ulkomailta saatu 980 hengen muuttovoitto (vuosi sitten 587). Syntyneitä oli 952 ja kuolleita 1 245. Siilinjärvellä väkiluku kasvoi 68 hengellä, kun vuonna 2022 laskua oli 61 henkeä. Siilinjärven väkiluvun käänsi nousuun nettomaahanmuutto, joka oli vuonna 2023 164 henkeä (vuonna 2022 10 henkeä).

Ylä-Savon väkiluku laski 580 hengellä, mikä on 250 henkeä vähemmän kuin vuosi sitten. Ennakkotietojen mukaan Keiteleellä väkiluku kasvoi 5 hengellä, kun vuonna 2022 laskua oli 66 henkeä. Muissa Ylä-Savon kunnissa kokonaismuutos oli negatiivinen. Väestötappion syinä ovat korkeasta ikärakenteesta johtuva kuolleisuus ja alhainen syntyvyys. Luonnollinen väestökasvu oli –536 henkeä. Kuntien välinen muuttotappio pieneni edelliseen vuoteen verrattuna 56 hengellä. Nettomaahanmuuton kasvu jatkuu Ylä-Savossa vahvana. Kasvua edelliseen vuoteen verrattuna oli 73 %. Vuonna 2022 nettomaahanmuutto liki kaksinkertaistui Ylä-Savossa.

Sisä-Savossa väestö väheni 117 asukkaalla (vuosi sitten -282). Kokonaismuutos oli jokaisessa kunnassa negatiivista, mutta kaikissa kunnissa väestö väheni vähemmän kuin edellisenä vuonna ja Vesannolla laskua oli vain yhden hengen verran. Lisäksi Vesannolla kuntien välinen nettomuutto oli positiivista (22 henkeä). Kaikissa muissa kunnissa kuntien välinen nettomuutto oli tappiollista ja yhteensä Sisä-Savossa oli kuntien välistä muuttotappiota 70 henkeä. Edellisvuonna muuttotappiota kertyi 110 henkeä. Nettomaahanmuutto kasvoi Sisä-Savossa ja oli 149 henkeä. Vuoden 2022 luku oli 29 henkeä.

Koillis-Savon seutukunnan väkiluku laski 194 hengellä, mikä on 43 henkeä enemmän kuin vuotta aiemmin. Väestötappiota nosti muuttotappion kasvu ja syntyneiden vähäinen määrä suhteessa kuolleisiin. Varkauden seudun väkiluku laski 107 hengellä (vuosi sitten 401 hengellä). Väkiluku laski Varkaudessa ja Leppävirralla, mutta Jorjoissa kasvua kertyi 51 henkeä. Joroinen pääsi myös kuntien välisessä nettomuutossa plussan puolelle 18 hengen verran. Varkaudessa ja Leppävirralla muuttotappio edelliseen vuoteen verrattuna kasvoi. Nettomaahanmuutto kasvoi voimakkaasti ja oli 400 henkeä. Edellisenä vuonna luku oli 77 henkeä. Varkauden kaupungin väkiluku laski 41 hengellä (vuosi sitten 214 hengellä).

Koko maan väkiluku kasvoi vuonna 2023 ennakkotietojen mukaan 40 588 asukkaalla (vuonna 2022 15 729 asukkaalla). Maakunnista väkiluku kasvoi Uudellamaalla, Pirkanmaalla, Varsinais-Suomessa, Pohjois-Pohjanmaalla, Pohjanmaalla, Keski-Suomessa, Pohjois-Savossa, Lapissa ja Ahvenanmaalla. Itä-Suomen maakuntien yhteenlaskettu väestötappio pieneni 668 henkeen (väestötappio vuonna 2022 3 386 henkeä). Syntyneitä oli kuolleita enemmän vain Uudenmaan maakunnassa.

1.2.3 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa

Myös vuonna 2023 jatkunut Covid-19 pandemia aiheutti ylimääräisiä kuluja Kiuruveden kaupungille erityisesti kasvaneiden työterveyskustannusten sekä sairauspoissaolojen muodossa.

Kaupunginhallituksen nimeämän talouden tasapainotustyöryhmän toiminta

Kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 28.9.2020 § 29 talouden tasapainotusohjelman vuosien 2020–2023 toimenpiteet. Vuosien 2020 ja 2021 aikana on toteutettu talouden tasapainotusohjelmassa olevia toimenpiteitä. Talouden tasapainottamiseen liittyvä työ on jatkunut tasapainotusohjelman mukaisesti myös 2023.

Kaupunginvaltuuston marraskuun 2020 alussa hyväksymän talouden tasapainotusohjelman tavoitteena on alentaa käyttömenoja pysyvästi n. 1,5 miljoonaa euroa vuosina 2020–2023. Talouden tasapainotustyötä on jatkettu myös vuonna 2023.

Osana talouden tasapainottamistyötä ja kiinteistöstrategian laadintaa kaupunki on teknisen palvelukeskuksen johdolla valmistellut kiinteistöjen luokittelua myytäviin, säilytettäviin ja kehitettäviin. Osana tätä työtä kaupunki on myös vuoden 2023 aikana valmistellut asuinhuoneistojen ja kiinteistöjen myyntiä.

Hyvinvointialueudistuksen myötä Pohjois-Savon hyvinvointialueelle 3+1-mallilla vuokrattujen kaupungin omistamien kiinteistöjen ja tilojen tulevaisuuden arviointityö on aloitettu johtuen hyvinvointialueen merkittävästä alijäämästä ja palveluverkoston karsimissuunnitelmista.

Kaupungin ruokapalveluhenkilöstön ja yhdistelmätyöntekijöiden siirtyminen vanhoina työntekijöinä hyvinvointialueudistukseen liittyen Service Oy:n palvelukseen vuoden 2023 alusta on vaikuttanut merkittävästi

kaupungin henkilöstön määrään ja ruokapalvelutuotannon järjestämistapaan.

Keskustan koulujen (Niva, Yläkoulu ja lukio) merkittävien sisäilmaongelmia selvittäminen ja korjaaminen on aloitettu sisäilmailmoitusten ja suoritettujen tutkimusten ja selvitysten perusteella ja keskustan koulujen tulevaisuuteen vaikuttavan peruskorjaus- / uudisrakennusinvestoinnin valmistelu on aloitettu vuoden 2023 lopussa tehdyllä periaatepäätöksellä hankesuunnittelun aloittamisesta.

Merkittävimmät poikkeamat tilinpäätösvouden talousarvioon, joita kaupunginvaltuusto ei ole hyväksynyt:

Valtuustoon nähden sitovien määrärahojen poikkeamat ovat seuraavassa taulukossa (yli 5 000 euroa)

(euroa, ulkoiset ja sisäiset)	Tuottojen alitukset (muutettuun talousarvioon verrattuna)	Kulujen ylitykset (muutettuun talousarvioon verrattuna)
Käyttötalous		
Yleishallinto	29.408	
Elinkeinojen kehittäminen		
Maataloushallinto		
Työllisyyden hoitaminen		
Hyvinvoinnin ja terv. Edistäminen		77.361
Hallinto sivistyslautakunta		
Varhaiskasvatus		57.690
Peruskoulutus		155.700
Lukiokoulutus		
Kansalaisopisto		
Sivistyspalvelut		
Vapaa-aikapalvelut		49.342
Hallinto (Tekpa)		794.632
Rakennusvalvonta		
Tiet ja alueet		22.207
Kiinteistöt		181.638
Vesi ja viemärlaitos		24.062

Investointiosan toteutuminen yhteensä	TA+muutokset 2023	TP 2023
Menot	3 844 978	3 683 656
Tulot	3 162 049	3 179 201
Netto	682 929	504 455

1.2.4 Kaupungin henkilöstö

Henkilöstömäärä 31.12. vuosina 2016–2023

	Vakinaiset (kokoaika)	Sijaiset	Määräaikaiset (ml. oppisop.)	Työllistetyt	YHT.
2023	232	14	80	3	329
2022	261	17	96	3	377
2021	261	27	83	5	376
2020	258	27	78	2	365
2019	249	16	75	3	378
2018	247	18	67	3	375
2017	243	22	64	7	386
2016	249	13	66	1	373

Henkilöstömäärä palvelukeskuksittain 31.12. vuosina 2016–2023

	Yleis- palvelu- keskus	Opetus- ja sivistys- palvelukeskus	Tekninen palvelu- keskus	YHT.
2023	19	265	45	329
2022	52	280	45	377
2021	58	269	49	376
2020	54	261	50	365
2019	58	270	50	378
2018	58	265	52	375
2017	60	267	59	386
2016	56	265	52	373

Henkilöstön ikärakenne

Kiuruveden kaupungin henkilöstön keski-ikä oli vuoden 2023 lopussa 50,73 vuotta. Vuonna 2022 Kiuruveden kaupungin henkilöstön keski-ikä oli 50,75 vuotta. Kunta-alalla keskimäärin keski-ikä oli 45,5 vuotta.

Henkilöstön ikärakenne 31.12.2023 (henkilöiden lukumäärä)

	15-29 v.	30-39 v.	40-49 v.	50-59 v.	60-
2023	16	58	77	110	68
2022	20	67	87	130	73
2021	25	63	82	137	69
2020	20	65	75	141	64
2019	16	69	79	138	68
2018	19	66	75	147	64
2017	18	64	95	145	51
2016	22	61	94	145	34

Sairauspoissaolopäivät

Sairauspoissaoloja oli vuoden 2023 aikana 13,48 työpäivää henkilöä kohti (edellisenä vuonna 15,54 työpäivää henkilöä kohti).

Työterveyshuolto

Kaupungin henkilöstön työterveyspalvelut tuotti Suomen Terveystalo Oy. Työterveyshuollon kokonaiskustannukset olivat 127 040,97 euroa, josta luokan 1 (ennaltaehkäisevä) osuus oli 56 801,04 euroa ja luokan II (sairaanhoidon) osuus oli 70 239,93 euroa. Kela korvaa kustannuksista noin puolet. Vuonna 2022 työterveyshuollon kustannukset olivat 111 753,27 euroa.

Henkilöstömenot

Vuoden 2023 henkilöstökulut olivat yhteensä noin 14,1 milj. euroa, josta palkkojen ja palkkioiden osuus oli noin 11,2 milj. euroa ja henkilösivukulujen osuus oli noin 2,9 milj. euroa.

Laajemmin kaupungin henkilöstöasioita esitellään erillisessä henkilöstöraportissa.

1.2.5 Ympäristöasiat

Jätevesien käsittely

Itä-Suomen Aluehallintovirasto antoi 21.4.2020 päätöksensä Kiuruveden kaupungin Vesihuoltolaitoksen 30.11.2017 jättämään lupahakemukseen Kuorevirran jätevedenpuhdistamon ympäristöluvan muuttamisesta ja vesilain mukaisesta luvasta jätevesien vaikutusalueen virtausolosuhteiden parantamiseksi.

Lupamääräyksen nro 2 mukaan jätevesi on käsiteltävä 1.1.2022 alkaen niin, että tavoitteena on ammoniumtyypen vähintään 80 prosentin poistoteho. Lupamääräyksen nro 7 mukaan jätevedenpuhdistamon saneerauksen toinen vaihe (jätevedenkäsittelyn uudistaminen ja rakennustekniset muutokset) on tehtävä ja otettava käyttöön 31.12.2021 mennessä. Saneerauksen toinen vaihe valmistui suunnitellussa aikataulussa ja on otettu käyttöön lupamääräyksen nro 7 mukaisesti.

Vuonna 2023 jäätiin kokonaisuudessaan ympäristöluvan vaatimuksesta fosforin pitoisuuksien osalta. Prosessia tulee säätää ja puhdistamon omaa mittausta kehittää siten, että omavalvontaa voidaan tehdä tarkkailuohjelmaa tiiviimmässä aikataulussa. Tällöin lupaehtojen mukaiset puhdistusvaatimukset ovat helpommin saavutettavissa.

Lupamääräyksen nro 5 mukaan viemäriverkkoon joutuvien vuoto- ja hulevesien määrä on rajoitettava mahdollisimman vähäiseksi. Viemäriverkoston vuotovesien vähentämiseen tähtäävää saneerausohjelmaa (25.1.2016) on noudatettava ja korjaustoimia on tehtävä siten, että vuotovesien määrä saadaan rajoitettua keskimäärin enintään 30 prosenttiin puhdistamon tulovirtaamasta. 2023 vuotovesien määrä oli noin 53,8 % puhdistamon tulovirtaamasta. Vuotovesimäärän kasvua selittää osin korkea sadanta, vielä korkeahko sekä viemäroinnin määrä sekä toistaiseksi korjaamattomat yksittäiset vuotovesikohteet.

Vuotovesiselvitys ja viemäriverkoston saneerausohjelma päivitettiin vuonna 2023. Tekninen lautakunta hyväksyi päivitetyn vuotovesiselvityksen ja ohjeellisen toimenpideohjelman vuosille 2024–2028 kokouksessaan 25.10.2023. Vuonna 2023 keskeisimmät viemärisaneerauskohteet olivat Rauhanpolulla, Niemistenkadulla ja terveyskeskuksen alueella.

Ympäristö- ja terveystalouden tunnuslukuja

Taulukossa on Iisalmen kaupungin hallinnoiman Ylä-Savon ympäristölautakunnan toimittamat ympäristönsuojelun suoritteet vuodelta 2023.

Ympäristönsuojelu

	Iisalmi	Kiuruvesi	Sonkajärvi	Vieremä	Pielavesi	Yhteensä
Luvat	4	2	1	1	3	11
Ilmoitukset	12	26	6	9	7	60
Tarkastukset	113	115	40	88	39	395
Lausunnot	10	13	11	2	10	46
Sidosryhmäpalaverit	127	27	17	41	61	273
Yhteensä 2023	266	183	75	141	120	785

Eläinlääkintä

	Iisalmi	Kiuruvesi	Sonkajärvi	Vieremä	Yhteensä
Tilakäynnit	851	1 469	755	1 578	4 653
Pieneläinkäynnit	5 489	1 495	856	1 032	8 872
Navettatarkastukset	1	10	0	0	11
Terveydenhuoltokäynnit	59	95	45	62	261
Yhteensä 2023	6 400	3 069	1 656	2 672	13 797

Subventiot (euroa)

	Iisalmi	Kiuruvesi	Sonkajärvi	Vieremä	Yhteensä
Eläinlääkintähuollon subventiot 2023					
euroa	7 168	17 752	7 343	10 199	42 462

Terveysvalvonta

	Iisalmi	Kiuruvesi	Sonkajärvi	Vieremä	Yhteensä
Elintarvikevalvonta	136	34	10	11	191
Muu terveysvalvonta	393	115	38	68	614
Yhteensä 2023	529	149	48	79	805

1.2.6 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Toimintakertomuksessa on esitettävä arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä erityisesti talouden näkökulmasta. Kehitysarvion tulee tuoda esiin sellaiset seikat, joiden perusteella arvioidaan tulevaisuudennäkymien poikkeavan aiemmasta kehityssuunnasta.

Kaupungin taloudellinen tilanne ja tuleva kehitys

Kaupunkistrategian yksi osa-alue on tasapainoinen talous.

- Tulomme ja menomme ovat tasapainossa ja taseemme on terveellä pohjalla.
- Investointimme ovat järkeviä, kestäviä ja suunnitelmallisia.
- Houkuttelemme uusia asukkaita ja yrityksiä kilpailukykyisellä verotuksella ja hinnoilla.

Uudet hyvinvointialueet aloittivat toimintansa 1.1.2023. Samalla sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät ja pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyivät kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille. Lisäksi kuntayhtymän ympäristöterveydenhuollon ja ympäristösuojelun tehtävät siirtyivät Iisalmen kaupungin vastuulle 1.1.2023 alkaen.

Hyvinvointiuudistuksen myötä ruokahuollon liiketoiminta siirtyi Servica Oy:lle.

Sote purkamisen vaikutukset

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän perussopimusta muutettiin 1.3.2021 alkaen siten, että eläinlääkintähuollon tilakustannukset Sonkajärven, Vieremän ja Kiuruveden osalta laskutetaan siltä jäsenkunnalta, jonka alueella tilat sijaitsevat. Iisalmen eläinklinikan kustannukset laskutetaan jäsenkunnilta asukaslukujen suhteessa

Kiuruveden kaupunki on vuokrannut Hingunniemen eläinklinikkatilat Ylä-Savon koulutuskuntayhtymältä, hallintaoikeus siirtyi kaupungille 1.1.2022. Tilat saneerattiin vuoden 2022 aikana. Tilat on vuokrattu mm. Eläinklinikka Pohama Oy:lle. Eläinlääkäreiden vastaanotto sijaitsee myös Hingunniemessä.

Ylä-Savon Sote kuntayhtymän palvelutuotanto päättyi 31.12.2022 ja Ylä-Savon sote purettiin vuoden 2023 aikana yhteisellä sopimuksella.

Hyvinvointialueelle siirtyvät omaisuus- ja pääomaerät kirjattiin alkusaldojen muutoksina tilinavaukseen päiväykselle 1.1.2023. Tilinavaukseen kirjaamisen tarkoituksena on, että omaisuus- ja pääomaerien siirtoja ei esitetä vuoden 2023 liiketapahtumina talousarvion toteutumisvertailussa eikä rahoituslaskelmassa.

Kiuruveden kaupungin hyvinvointialueelle siirtyvät tase-erät on kirjattu 1.1.2023 avaavaan taseeseen peruspääomaa vastaan. Kaupungin peruspääoma pieneni kirjauksien myötä 1 820 562,18 euroa.

Vaalijalan kuntayhtymän ylijäämän palautusta ei ole kirjattu vuoden 2022 tilinpäätökseen eikä vuoden 2023 tilinpäätökseen, koska yhtymäkokouksen päätöksestä on tehty valituksia. Kiuruveden osuus olisi noin 211 400 €. Asian oikeuskäsittely on edelleen kesken.

Vaalijalan kuntayhtymä on sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannpanosta annetun lain 20 §:n nojalla lakannut 1.1.2023 lukien ja siirtynyt osaksi Pohjois-Savon ja Etelä-Savon hyvinvointialueita.

Hyvinvointialueet aloittivat 1.1.2023

Pohjois-Savon kuntien sosiaali- ja terveystoimen, pelastustoimen ja sairaanhoitopiirin palvelut siirtyvät hyvinvointialueen vastuulle 1.1.2023 alkaen. Pohjois-Savossa on sen jälkeen yksi järjestäjä, joka on vastuussa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluista. Pohjois-Savon hyvinvointialue vastaa yli 248 000 pohjoissavolaisen hyvinvoinnista. Työntekijöitä heillä on noin 12 800.

Pohjois-Savon hyvinvointialue muodostuu 19 kunnan sote- ja pelastuspalveluista: Iisalmi, Joroinen, Kaavi, Keitele, Kiuruvesi, Kuopio, Lapinlahti, Leppävirta, Pielavesi, Rautalamppi, Rautavaara, Siilinjärvi, Sonkajärvi, Suonenjoki, Tervo, Tuusniemi, Varkaus, Vesanto ja Vieremä.

Pohjois-Savon hyvinvointialueeseen kuuluva Kuopion yliopistollinen sairaala (KYS) tarjoaa erikoissairaanhoitoa myös Pohjois-Savon ulkopuolelta tuleville potilaille. KYS vastaa noin miljoonan suomalaisen erikoissairaanhoidosta Itä- ja Keski-Suomessa.

Tuleva kehitys

Valtion ja kuntien jako-osuudet verotuloista muuttuivat oleellisesti vuodesta 2023 alkaen, kun sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen järjestämisvastuu ja kustannukset siirtyvät kunnilta hyvinvointialueille. Hyvinvointialueiden toimintaa rahoittaa valtio ja sote-kustannusten siirtyessä kunnilta valtiolle, myös rahoitusta

siirrettiin vastaavasti. Sote-uudistuksen johdosta myös Kiuruveden kaupungin verotuloista leikattiin 12,64 % hyvinvointialueelle.

Pohjois-Savossa, kuten kaikkialla Suomessa, väestö ikääntyy ja tarvitsee aiempaa enemmän palveluja. Samaan aikaan syntyvyys laskee ja huoltosuhde muuttuu. Hyvinvointialueiden perustamisella vastataan näihin yhteiskunnan muutoksiin. Suuremmalla sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäjällä on parempi mahdollisuus turvata sekä yhdenvertainen palvelujen saatavuus että toiminnan ja hallinnon tehokkuus.

Valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta on käyty valtakunnallista keskustelua. Tarkoituksena on, että päivitetty järjestelmä olisi voimassa vuoden 2026 alusta alkaen. Uudistamisen mahdollinen vaikutus Kiuruveden kaupungin talouteen täsmentyy tulevina vuosina.

Kiuruveden kaupungin tulevan taloudellisen kehityksen merkittäviin riskeihin sisältyvät Pohjois-Savon hyvinvointialueen toiminnan merkittävä alijäämäisyys ja suunnitelmat palveluverkoston karsimisesta. Kiuruveden kaupunki on vuokrannut muiden kuntien tavoin omistamansa sotekiinteistöt hyvinvointialueelle ja joutunut neuvotteluiden jälkeen tyytymään muiden Ylä-Savon kuntien tavoin 4,5 % vuokratuottoon, joka on alle valtakunnallisen käytännön. Vuokrasopimukset ovat mallia 3+1 vuotta ja johtuen hyvinvointialueen merkittävästä alijäämästä ja palveluverkoston tarkastelusta, on olemassa merkittävä riski, että hyvinvointialueelle vuokrattujen kiinteistöjen vuokrausaste ja vuokratuotot tulevat merkittävästi alenemaan. Kiinteistöjen tasearvoihin sisältyy merkittävä määrä jäljellä olevaa poistopohjaa, joka muodostaa taloudellisen riskin, mikäli kiinteistöjen vuokrausaste ja vuokratuotto hyvinvointialueelle laskee merkittävästi.

Kiuruveden kaupungin tulevan taloudellisen kehityksen merkittäviin riskeihin sisältyvät myös keskusten koulujen (lukio, Nivan koulu ja Yläkoulu) teknisen kunnan sisäilmahaasteet ja niihin liittyvät väistötila- sekä uudisrakennus- / peruserän suunnitelmat. Kiinteistöjen tasearvoihin sisältyy merkittävä määrä jäljellä olevaa poistopohjaa, joka muodostaa taloudellisen riskin erityisesti, mikäli kiinteistöjen käyttö nykytarkoituksessa jouduttaisiin päättämään ennaikaisesti. Edellä mainittuja kiinteistöjä koskeva uudisrakennus- / peruserän hanke, jonka hankesuunnittelu alkaa vuoden 2024 aikana, muodostaa euromääräisesti mitattuna Kiuruveden kaupungin suurimman yksittäisen rakennushankkeen viimeisten kuluneiden vuosikymmenten aikana. Hankkeen toteuttaminen haastaa kaupungin talouden kantokyvyn merkittävästi.

Venäjän vuoden 2023 ajan jatkunut ja edelleen jatkuva laajamittainen sotilaallinen hyökkäys Ukrainaan tuo epävarmuutta ja hankaloittaa tulevan kehityksen ennakoimista.

Hyökkäys Ukrainaan on vaikuttanut edelleen merkittävästi ihmisten ja tavaroiden liikkumiseen sekä EU:ssa että EU:n ja Venäjän sekä EU:n ja Ukrainan välillä kaikkien liikennemuotojen osalta.

Hyökkäys Ukrainaan vaikutti laajasti maahanmuuttoon myös vuonna 2023. Vuoden 2023 aikana Suomeen jääneet ukrainalaiset alkoivat saada mahdollisuuden hakea kotikuntaoikeutta sijaintikunnastaan tilapäisen suojelun perusteella myönnettyjen oleskelulupien aikaedellytysten täytyessä ja yhä useampi heistä siirtyi kotikuntaoikeuden nojalla kunnan vastuulle. Ukrainasta paenneiden tilapäisen suojelun oleskelulupia jatketaan automaattisesti 4.3.2024 asti.

Tilapäistä suojelua saavat voivat saada kotikunnan, jos heillä on suomalainen henkilötunnus, vähintään vuoden voimassa ollut oleskelulupa ja he ovat oleskelleet Suomessa vuoden tai muut kotikunnan saamisen ehdot täyttyvät. Kunnan, hyvinvointialueen ja muiden viranomaisten rooli palveluiden järjestämisessä kasvaa, kun tilapäistä suojelua saava saa kotikunnan. Kotoutumislakia muutettiin 1.3.2023 alkaen, jotta tilapäistä suojelua saavien kotoutumista edistävät palvelut voidaan turvata ja kunnat ja hyvinvointialueet saavat korvauksia palveluiden järjestämisestä.

Maahanmuuttoviraston kuntamalli, joka päättyi vuoden 2023 aikana, oli väliaikainen ratkaisu, jolla korvattiin kunnille tilapäistä suojelua hakevien ja saavien majoittamisen ja muiden vastaanottopalveluiden tuottamisen kustannuksia. Kuntamalli kehitettiin tilanteeseen, jossa suuri määrä Ukrainasta sotaa paenneita ihmisiä asettui asumaan vastaanottokeskusten sijaan kuntien tai yksityisten tahojen tarjoamaan majoitukseen eri puolilla Suomea.

Kiuruveden kaupunkiin kuntamallin mukaiseen majoitukseen saapuneita ja kotikuntaoikeuden saaneita ja saavia ukrainalaisia on joitain kymmeniä ja määrä huomioiden vaikutus kaupungin talouteen on toistaiseksi jäänyt hyvin maltilliseksi.

TE uudistus 2025 etenee.

TE-palvelut siirtyvät kunnille 1.1.2025. Uudistuksessa työllisyyden ja yritysten kasvua tukevat julkiset palvelut tulevat osaksi kuntien työllisyys- ja elinvoimatehtäviä. Uudistus etenee eduskunnassa suunnitellun aikataulun mukaisesti. Uudistuksella tulee olemaan taloudellisia vaikutuksia myös Kiuruveden kaupungin talouteen, vaikka valtionosuuden määrä nousee arvioiden mukaan kattamaan lähes koko uudistuksen kaupungille aiheuttamat suorat kulut. Ylä-Savon työllisyysalue sai ministeriön poikkeusluvan vuoden 2023 lopussa ja työllisyysaluevalmistelu on päässyt jatkumaan Ylä-Savon alueella tältä pohjalta. Työllisyysalueen muodostavat Pielaveden lisäksi Iisalmen ja Kiuruveden kaupungit sekä Sonkajärven ja Vieremän kunnat. Iisalmi toimii järjestämävastuukuntana.

Kotouttamislain kokonaisuudistus

Kotoutumislain tavoitteena on vahvistaa maahanmuuttaneiden työllisyyttä, työllisyyttä tukevia valmiuksia, kielitaitoa ja osallisuutta yhteiskuntaan. Lain tavoitteena on myös edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken.

Voimassa oleva kotoutumislaki uudistetaan (kotoutumislain kokonaisuudistus, KOTO24) vastaamaan eduskunnan edellytyksiä (eduskunnan tarkastusvaliokunnan raportti) kotoutumisen edistämisestä. Uudistuksen tavoitteena on kotoutumispalveluiden kokonaisvastuun siirtäminen kunnille.

Kotoutumislain kokonaisuudistuksen (KOTO24) tavoitteena on muun muassa:

- vahvistaa työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttaneiden kotoutumista
- selkeyttää eri toimijoiden vastuita
- vahvistaa monialaista yhteistyötä sekä järjestöjen ja työnantajien kanssa tehtävää yhteistyötä
- päivittää kotoutumislakia vastaamaan viranomaistehtävien siirtojen aiheuttamiin muutostarpeisiin.

Uudistettu kotoutumislaki (681/2023) tulee voimaan 1.1.2025 yhtä aikaa TE-palvelujen uudistuksen kanssa. Uudistuksella tulee olemaan taloudellisia vaikutuksia myös Kiuruveden kaupungin talouteen

1.2.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Kiuruveden kaupungin suurimmat riskit liittyvät kiinteistöomaisuuden kunnossapitoon ja vanhenevien kiinteistöjen kuntoon ja niissä ilmeneviin sisäilmaongelmiin, henkilöstöön, ja paloturvallisuuteen, työturvallisuuteen, omaisuuteen liittyvään ilkevaltaan, ulkoistettujen palveluiden riskienhallinnan tai toiminnan varmistamisen tasoon, rauta- ja maantiellä kuljetettaviin kemikaalikuljetuksiin ja puuteollisuuden käsittelyterminaaliin. Lisäksi riskejä sisältyy myös tietojärjestelmiin ja rahoitukseen.

Kiuruveden kaupunginvaltuusto hyväksyi 19.2.2018 kokouksessaan Kiuruveden kaupungin ja kaupunkikonsernin riskienhallinnan periaatteet. Riskejä ja niiden hallintaa käsitellään vuosittain talousarviossa ja toimintakertomuksessa.

Tietojärjestelmien riskit (Hallinto- ja talousjohtaja)

Savon ICT-palvelut Oy tuottaa Kiuruveden kaupungin tietojärjestelmät ja niihin liittyvät ratkaisut.

Savon ICT-palvelut Oy on vuonna 2011 perustettu ICT-palveluiden palvelutoimittaja, joka tuottaa palveluita julkishallinnon organisaatioille.

Yhtiön omistajia ovat Iisalmen kaupunki, Kiuruveden kaupunki, Sonkajärven kunta, Vieremän kunta, Lapinlahden kunta, Pielaveden kunta, Suonenjoen kaupunki, Keiteleen kunta, Vesannon kunta, Tervon kunta, Rautavaaran kunta sekä Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä ja Istekki Oy.

Yhtiö tuottaa ICT-palveluja omistajien lisäksi myös muille julkishallinnon organisaatioille Savon alueella. Savon ICT-palvelut Oy tuottaa asiakkailleen tietoverkko-, tietoliikenne-, tietoturva-, työasema-, tietojärjestelmä- ja tukipalveluita, jotka takaavat julkisten palveluiden sujuvuuden Savossa.

Merkittävimmät tietojärjestelmiin liittyvät riskit liittyvät mahdollisiin ulkopuolisten tahojen tekemiin tietomurtoihin sekä haittaohjelmiin. Lisäksi lisääntynyt kaupungin työntekijöiden etätyöskentely aiheuttaa omat haasteet tietojärjestelmien toimivuudelle sekä niiden asianmukaiselle käytölle. Kiristämällä tietosuoja- ja tietoturvakäytäntöjä sekä ottamalla käyttöön lisävarmenteita on edellä mainittuihin haasteisiin pystytty vastaamaan.

Tietoturvariskit (yleispalvelukeskuksen johtaja)

Työn tekemistä on edelleen jatkettu mahdollisuuksien mukaan etänä tehtäväksi digitaalisia järjestelmiä hyväksi käyttäen. Tietoturvan ja tietosuojan huomiointi on korostunut pysyvänä toimintatapana ja aikaisempia vuosia vahvemmin digitaalisten palveluiden käytön lisääntyessä.

Kiuruveden kaupunki yhdessä Savon ICT-palvelut Oy:n kanssa on ottanut vuoden 2022 aikana käyttöön useampia tietoturvaan liittyviä parannuksia, joilla pyritään ehkäisemään väärinkäytöksiä sekä suojaamaan käyttäjiä ja käyttöjärjestelmiä ulkoisilta riskeiltä.

Kiuruveden kaupungin tietoturva- ja tietosuojaorganisaatio on määritelty rooleineen ja vastuineen voimassa olevan lainsäädännön ja hallintosäännössä määriteltyjen toimivaltuuksien mukaisesti. Tietosuojan ja tietoturvan tulee olla työelämän perustaito ja se on osa kaupungin jokapäiväistä toimintaa.

Kiuruveden kaupungissa laaditaan vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä erillinen tietotilinpäätös. Tietotilinpäätöksen avulla Kiuruveden kaupunki seuraa ja kehittää tiedonhallintaan liittyviä toimintatapoja. Tietotilinpäätöksen tietosisältö on tiivistelmä tietosuojaan, tietoturvallisuuteen, riskienhallintaan, tiedonhallintaan, tietovarantoihin ja arkistotoimeen liittyvistä havainnoista, tärkeimmistä toimenpiteistä ja kehittämistarpeista.

Savon ICT-palvelut Oy tuottaa ICT-palveluja julkishallinnon organisaatioille, joihin olennaisena osana kuuluvat tietoturvaratkaisut. Teknisten ratkaisujen lisäksi kaupungin viranhaltijat ja työntekijät ovat merkittävässä asemassa vastaamassa omalta osaltaan arkipäivän tietoturvallisuudesta. Jokaisen ICT-laitteita käyttävän on syytä tiedostaa oma vastuunsa laitteiden käytöstä ja ohjeistuksen noudattamisesta. Huolimattomasta toiminnasta tai ohjeiden laiminlyönnistä voi aiheutua merkittävä vahinko kaupungin toiminnalle. Osaltaan laitekannan säännöllisellä uusimisella pyritään myös ennalta ehkäisemään vaarantilanteiden syntyä.

Etätyöskentelyn yleistymisen johdosta korostuu ICT- ja älylaitteiden huolellinen käyttö myös työpaikan ulkopuolella. Etätyössä esimies määrittelee työtehtävät, joita voi tehdä. Etätyön tekeminen pyritään rajaamaan sähköiseen tietoaineistoon, jonka paljastuminen ei vaaranna tietoturvaa ja tietosuojaa. Esimiehellä on velvollisuus tarkistaa, että työntekijällä on etätyön suorittamiseksi riittävät taidot ja tietämys päätelaitteiden ja niillä käsiteltävien tietojen tietoturvallisuudesta. Etätyössä on noudatettava hyvän tiedonhallinnan käytänteitä ja erityistä huolellisuusvelvoitetta tietosuojan turvaamiseksi. Kaupungin etätyöohje on päivitetty ja uusi etätyöohjeistus on tullut voimaan vuoden 2023 alusta.

Henkilöstön riskit (yleispalvelukeskuksen johtaja)

Henkilöstö on keskeinen voimavara kaupungin palvelutuotannossa, joten riskien tunnistaminen ja niiden ennakointi on tärkeä osa kaupungin toimintaa.

Avainhenkilöriski

Kaupunki ja mikä tahansa organisaatio on liian haavoittuvainen, jos sen toiminta on riippuvainen yhdestä henkilöstä. Avainhenkilöiden tunnistaminen sekä osaamisen ja tehtävien jakaminen varmistaa toiminnan jatkuvuuden yhden henkilön poissa ollessakin.

Avainhenkilöillä tarkoitetaan kaupungin toiminnan kannalta vaikeasti korvattavia henkilöitä, joilla on esimerkiksi runsaasti dokumentoitua ns. hiljaista tietoa omalta toimialaltaan. Henkilöllä voi olla monta vastuualuetta, pitkä kokemus tai tiettyä erikoisosaamista, jota on vaikea korvata. Kaupungin toiminnan kannalta kriittisiä avainhenkilöitä voi olla oman henkilöstön lisäksi yrityksen ulkopuolisissa sidosryhmissä, esimerkiksi Savo ICT-palvelut Oy:n avainhenkilö. Tällaisten avainhenkilöiden poissaolo tuntuu välittömästi muun henkilöstön lisääntyneenä kuormituksena.

Työntekijöiden avainroolit eivät saisi muodostua liian vahvoiksi. Kaupunki on liian haavoittuvainen, jos toiminnan jatkuvuus on riippuvainen yhdestä henkilöstä. Avainroolista voi tulla myös henkilölle itselleen rasite esimerkiksi suuren työmäärän tai tietokuorman vuoksi. Ongelmat alkavat näkyä esimerkiksi väsymisenä ja työuupumuksena. Liian vahvojen avainroolien muodostuminen voi olla haitallista myös työilmapiiriin ja yhteishengen kannalta.

Avainhenkilön menetykseen tulee aina varautua ennakolta:

- Useamman henkilön tulisi hallita kaupungin keskeisimmät avaintehtävät.
- Varahenkilöjärjestelmät ja yhteistyö ovat hyviä tapoja jakaa työkuormitusta ja varmistaa toiminnan jatkuvuus myös yhden henkilön poissa ollessa.
- Kierrättämällä työtehtäviä harkitusti henkilöltä toiselle laajennetaan henkilöstön osaamista.
- Kirjalliset työohjeet ja työtehtävien dokumentointi varmistavat, että tieto ei ole vain yhden henkilön varassa.

Kaupungin avainhenkilöiden ja kriittisimpien tehtävien kirjaaminen sähköisiin järjestelmiin yhteisesti saatavalle tai paperille helpottaa haavoittuvimpien kohtien tunnistamista. Tulevina vuosina pyritään vähentämään avainhenkilöriskiä luomalla selkeämpiä työpareja sekä laajentamaan henkilöstön osaamista. Työyhteisössä tulisi olla valmiutta uusien työtehtävien oppimiseen ja oman osaamisen laajentamiseen. Työyhteisössä tulisi olla kannustava ilmapiiri omien tietojen ja taitojen jakamiseen sekä yhdessä oppimiseen. Henkilöstöä tullaan kannustamaan oppimaan uusia asioita yhdessä tekemisen kautta sekä jakamaan tietoa ja taitoja työkavereille. Mahdolliset avainhenkilöiden eläköitymiset pyritään myös tulevaisuudessa ennakoimaan ja huomioimaan toiminnassa.

Myös vuonna 2023 on jatkettu ja syvennetty aikaisempien vuosien tapaan eri palvelukeskusten henkilöstön yhteiskäyttöä ja työn kierrättämistä sekä osaamisen jakamista. Tavoitteena jatkossakin on, että yllättävissä poissaolo tai muissa vastaavissa tilanteissa on mahdollista hyödyntää soveltuvien osin organisaatiossa olevaa osaamista riippumatta tiukasti palvelukeskus- ja kustannuspaikkarajoista.

Yksipuolinen ikäjakauma on riski

Kaupunki työyhteisönä on haavoittuva, jos suuri osa henkilöstöstä on työsuhteensa lopussa tai alussa. Uusia henkilöitä rekrytoitaessa kaupungin palvelukseen, otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon ikäjakaumaan liittyvät kysymykset.

Henkilöstön työturvallisuuteen ja työhyvinvointiin liittyvät riskit

Vuoden 2023 osalta jatkettiin edellisen vuoden tapaan työturvallisuuteen ja työhyvinvointiin vaikuttavana tekijänä aktiivista tiedottamista ja uusien toimintatapojen käyttöön ottamista sekä turvallisten käytäntöjen välittämistä. Tapaamisissa ja toiminnassa noudatettiin osaltaan THL:n ja muiden terveystieteiden antamia ohjeita.

Myös vuosi 2023 jatkui aikaisempien vuosien tapaan haastavana työturvallisuuden ja erityisesti työhyvinvoinnin osalta. Psykososiaalisen kuormituksen määrän kasvu korostui edelleen sairauspoissaolojen ja työhyvinvoinnin riskien osalta. Koronapandemia näkyi edelleen myös sairauspoissaolojen korkeana määränä, joka kokonaisuudessaan jatkoi maltillista kasvua.

Henkilöstön työturvallisuusriskejä vähennetään työsuojelun toimintaohjelman mukaisilla toimenpiteillä ja muun muassa työturvallisuuskoulutuksella.

Työhyvinvoinnin edistäminen työpaikalla on työnantajan ja työntekijöiden yhteinen asia. Työterveyshuolto omalta osaltaan auttaa työhyvinvoinnin edistämistä ja työntekijöiden jaksamista. Kiuruveden kaupunki on panostanut työhyvinvointiin ja ergonomiaan muun muassa hankkimalla työntekijöille sähköpöytiä. Työhyvinvointiin liittyvän liikunta- ja kulttuuripalveluiden EPassi-palvelun otettiin käyttöön vuoden 2023 alkupuolella.

Varhaisen puuttumisen toimintamallin, jota ajantasaisestiin vuoden 2023 aikana, avulla pyritään osaltaan ennakoimaan työkyvyn heikkenemisen uhkaa, korjaamaan heikentynyttä työkykyä ja edistämään sitä, että työntekijät jaksavat työssään mahdollisimman pitkään. Varhaisella tuella on selkeitä vaikutuksia niin sairauspoissaoloista ja varhaisesta eläköitymisestä aiheutuvien kustannusten vähenemiseen kuin myös organisaation tuottamien palvelujen laatuun ja tulokellisuuteen. Kun työkykyongelmiin tartutaan ajoissa, on erilaisia toimintavaihtoehtoja enemmän käytössä. Varhainen tuki on työkyvyn heikkenemisen ennakointia ja kokonaisvaltaista työhyvinvoinnin edistämistä.

Yleishallintoon liittyvät riskit (yleispalvelukeskuksen johtaja)

Lainsäädännön muutokset

EU:n tietosuoja-asetus

EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (GDPR) soveltaminen alkoi jo keväällä 2018. Kiuruveden kaupungissa vuodet 2019–2021 ovat olleet tietosuojan ja tietoturvan kehittämisyvuosia ja vuoden 2023 aikana toimintaa on vakiinnutettu. Rekisteröidyn informoinnin kehittäminen, henkilörekisterien kartoittaminen mm. tallentava kameravalvonta sekä Kiuruveden kaupungin tiedonhallintamalli 2020 ja kuvaus asiakirjajulkisuuden toteuttamiseksi ovat olleet tärkeitä lain ja asetuksen edellyttämiä kehittämistoimenpiteitä.

Kaupungin henkilöstöä on ohjeistettu sisäisellä ”arjen tietosuoja ja tietoturvaa” koulutuksella. Koulutuksessa on korostettu henkilöstön osallistumista yhteiseen tietoturva- ja tietosuojatyöhön. Vain puuttamalla ja tarttumalla tietosuojan ja tietoturvan epäkohtiin saadaan tietoturvallisempi toimintaympäristö.

Kiuruveden kaupungissa laaditaan vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä erillinen tietotilinpäätös. Tietotilinpäätöksen avulla Kiuruveden kaupunki seuraa ja kehittää tiedonhallintaan liittyviä toimintatapoja. Tietotilinpäätöksen tietosisältö on tiivistelmä tietosuojaan, tietoturvallisuuteen, riskienhallintaan, tiedonhallintaan, tietovarantoihin ja arkistotoimeen liittyvistä havainnoista, tärkeimmistä toimenpiteistä ja kehittämistarpeista.

Tietotilinpäätös toimii raportointityökaluna ja sen avulla kaupunki toteuttaa EU:n tietosuoja-asetuksessa edellytetyn tilintekovelvollisuuden. Tavoitteena on antaa johdolle, päättäjille ja kuntalaisille kuvaus tietojen käsittelyn nykytilasta sekä arvio tietosuojan ja tietoturvan toteutumisesta. Samalla tietotilinpäätös toimii sisäisen ja ulkoisen valvonnan apuvälineenä, johdon ja riskienhallinnan strategisena työvälineenä, oppimisen työkaluna ja luottamuksen rakentajana.

Ilmoittajansuojelulaki

Ilmoittajansuojelulaki (1171/2022) on astunut voimaan 1.1.2023. Lailla on pantu täytäntöön Euroopan unionin ilmoittajansuojeludirektiivi, ns. whistleblowing-direktiivi. Yli 50 työntekijää työllistävillä yksityisen ja julkisen sektorin organisaatioille sekä valtion virastoille asetettiin velvollisuus perustaa sisäinen, luottamuksellinen ilmoituskanava.

Kiuruveden kaupungin eettinen ilmoituskanava on ilmoittajansuojelulain tarkoittama sisäinen ilmoituskanava kaupungin toiminnassa havaittujen vakavien väärinkäytösten ilmoittamiseksi. Väärinkäytösilmoituksen tekijä saa ilmoittajansuojelulaissa tarkoitettua suojaa, jos ilmoittajalla on ilmoittamishetkellä perusteltu syy uskoa, että rikkomista koskeva tieto pitää paikkaansa ja että tällainen tieto kuuluu lain soveltamisalaan.

Kiuruveden kaupungin eettisessä ilmoituskanavassa tehdyt ilmoitukset käsitellään nimettömästi. Kiuruveden kaupunki on nimennyt väärinkäytösilmoituksia käsittelevät henkilöt, joilla on lakiin perustuva salassapitovelvollisuus.

Ilmoituksia hallinnoidaan erillisessä ilmoittajansuojelujärjestelmässä. Rekisterin suojaus toteutetaan rajoittamalla tietojärjestelmän käyttöoikeuksia, toteuttamalla asianmukaiset päivitykset sekä toteuttamalla verkkoteknisiä ja laitesijoitteluun liittyviä teknisiä suojaustoimia. Kiuruveden kaupungin eettistä ilmoituskanavaa koskeva ohje on hyväksytty kaupunginhallituksessa 5.6.2023 § 137. Ohje tuli voimaan 6.6.2023.

Uusi arkistolaki

Uusi arkistolaki on tulossa vuodenvaihteessa 2024–2025. Keväällä 2022 järjestettiin laaja lausuntokierros koskien arkistolain ja Kansallisarkistosta annetun lain muuttamista.

Lausuntokierroksen jälkeisessä valmistelussa on uudistuksen toteutustavaksi valittu kokonaan uusien lakien säätäminen – laki arkistoinnista ja uusi laki Kansallisarkistosta. Esitys on menossa lausuntokierrokselle keväällä 2024.

Arkistolakia yhdenmukaistetaan tiedonhallintalain tultua voimaan mm. keskeisten määritelmien osalta esim. metatiedot, arkistotoimi, asiakirja ja arkistotoimija. Uusi lainsäädäntö koskee mm. arkistotoimeja ja sen järjestämistä, asiakirjojen laatimista, säilyttämistä ja käyttöä.

Saavutettavuusdirektiivi

Digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annettu laki (306/2019) sisältää digitaalisten palvelujen saavutettavuusvaatimukset sekä viranomaisten digitaalisten palvelujen suunnittelua ja ylläpitoa sekä sähköisen tunnistamisen perusteita koskevat vaatimukset.

Saavutettavuuden edistäminen on olennainen osa julkisen hallinnon palveluiden digitalisointia. Saavutettavuudella tarkoitetaan, että verkkosivut ja mobiilisovellukset sekä niiden sisällöt ovat sellaisia, että kuka tahansa voisi niitä käyttää ja ymmärtää mitä niissä sanotaan. Saavutettavuusdirektiivissä säädetään julkisen hallinnon verkkopalveluiden saavutettavuuden minimitasosta sekä keinoista, joilla saavutettavuuden toteutumista valvotaan. Saavutettavuusvaatimusten lisäksi laissa säädetään viranomaisten digitaalisten palvelujen järjestämisestä ja veloitetaan julkisen hallinto tarjoamaan asiakkailleen mahdollisuuden viestiä viranomaisen kanssa sähköisesti.

Kaupungin saavutettavuusseloste on sähköisessä muodossa kaupungin kotisivuilla.

Tiedonhallintalaki

Tiedonhallinnan sääntelyn kannalta vuosi on ollut merkittävä, kun laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta 906/2019 (tiedonhallintalaki) astui voimaan 1.1.2020. Yleislakina tiedonhallintalaki sisältää koko julkista hallintoa koskevat säännökset tiedonhallinnan järjestämisestä ja kuvaamisesta, tietovarantojen yhteen toimivuudesta, teknisten rajapintojen ja katseluyhteyksien toteuttamisesta sekä tietoturvallisuuden toteuttamisesta.

Tiedonhallintalaissa säädetään kuvausvelvoitteesta, tiedonhallintamallista ja laki korostaa tiedon elinkaarta ja tietoturvallisuuden huomiointia koko elinkaaren ajan. Tiedonhallintalaki kohdistuu tietoaineistoihin, jotka koostuvat asiakirjoista tai tiedoista, joista muodostuu asiakirjoja. Joten sääntely koskee julkisuuslain piiriin kuuluvia tietotoaineistoja ja asiakirjoja.

Tiedonhallintamalli on hallinnon sisäinen määräys ja sen tulee olla selkeä kuvaus laajennetusta tiedonhallinnasta. Mallissa kuvataan toimintaprosessit, tietovarannot, tietoaineistot, tietojärjestelmät ja tietoturvajärjestelyt sekä millaisia tietojärjestelmiin ja tietovarantoihin liittyviä kytköksiä kaupungilla on muihin toimijoihin.

Kiuruveden kaupungin tiedonhallintamallikooste ja kuvaus kaupungin tiedoista ja asiakirjoista asiakirjajulkisuuden toteuttamiseksi on hyväksytty kaupunginhallituksessa 23.11.2020 § 210. Tiedonhallintamallikooste on annettu tiedoksi valtuustolle 7.12.2020 § 58.

Sopimushallinta

Kaupungin käyttämien ostopalveluiden määrä on lisääntynyt huomattavasti. Näin ollen entistä useampi kunnallinen palvelu on ulkoistettu palveluntuottajalle, jonka toimintaa määritellään ensisijaisesti kaupungin ja palveluntuottajan välisessä sopimuksessa.

Palvelujen ulkoistamisen osalta on syytä muistaa, että kaupunki on velvollinen huolehtimaan lainsäädännön kuntalaisille takaamista palveluista ja oikeuksista, vaikka palvelun tuottaminen olisikin ulkoistettu yksityiselle tai yhdistykselle. Sopimuksissa tulisi huomioida entistä laajemmin vastuiden jakautuminen esimerkiksi kriisitilanteissa. Sopimusehdoissa tulisi myös entistä enemmän määritellä sanktioista tai muista seuraamuksista, mikäli palveluntuottajan tuottama palvelu ei vastaa sopimuksessa määriteltyä laatutasoa ja – vaatimuksia.

Kaupungin sopimushallintaa tullaan jatkossa kehittämään ja parantamaan. Sopimusten seurantaan ja voimassaolon valvontaan on hankittu sähköinen työkalu. Sopimushallinnan ohje hyväksyttiin hallituksessa 24.4.2023 ja astui voimaan 1.6.2023

Talouriskit (hallinto- ja talousjohtaja)

Kaupungin talous- ja rahoitusriskit voidaan jaotella tulojen ja menojen toteutumiseen, lainanottoon ja korkoriskiin sekä sijoitustoimintaan. Muita riskejä ovat ainakin pitkäaikaiset sähkökatkokset, kyberriskit ja henkilöriskit.

Vuosia suunniteltu sote-uudistusta koskeva lainsäädäntö tuli voimaan 1.7.2021. Vuoden 2023 alusta lukien vastuu sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestämisestä siirtyi kunnilta ja kuntayhtymiltä 21 hyvinvointialueelle. Poikkeuksena on Helsingin kaupunki, jolla säilyy sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu. Kuntien verotuloja sekä valtionosuuksia siirrettiin valtiolle, joka rahoittaa suurelta osin hyvinvointialueiden toimintaa osa rahoituksesta perustuu asiakas- ja käyttömaksuihin.

Hyvinvointialueuudistuksen odotetaan tasoittavan merkittävästi sote-menojen kasvua ja kokonaismäärää tulevina vuosina.

Kaupungin noin 9,5 milj. euron pitkäaikaisesta lainakannasta 6,07 prosenttia on sidottu lyhytaikaisiin ja suhdanneherkkiin euribor - korkoihin, joihin liittyy korkoriski. Lisäksi lyhytaikaisia lainoja on kuntarahoituksen kuntatodistusohjelmalla 14,0 milj. euroa. Koko lainamäärä on 23,5 milj. euroa ja siitä 37,9 prosenttia on kiinteällä korolla ja 62,1 prosenttia euribor - korolla.

Kaupungin sijoitusvarojen markkina-arvo oli vuoden 2023 lopussa noin 7,54 milj. euroa ja tasearvo oli noin 6,97 milj. euroa. Sijoitusvaroja ei ole kotiutettu vuonna 2023. Sijoituksien alaskirjauksia palautettiin vuoden aikana noin 146 tuhatta euroa ja alaskirjattiin vuoden lopussa noin 13 tuhatta euroa. Sijoitussalkkujen varat on sijoitettu kaupunginvaltuuston periaatepäätöksen mukaisesti. Riskeihin on varauduttu hajauttamalla sijoituksia maantieteellisesti, toimialoittain ja arvopaperilajeittain. Sijoitusvaroja hoitaa kaksi ulkopuolista varainhoitajaa.

Tekninen palvelukeskus (teknisen palvelukeskuksen johtaja)

Hallinto (tekpa)

Henkilöstömäärän sopeutus palveluntarjontaa ja koko kunnan asukasmäärää vastaavaksi, ja sitä kautta riittävän vuosikatteen varmistamiseksi, on tärkeää, mutta samalla tulee huolehtia siitä, että myös uusia osaajia rekrytoidaan ajoissa. Säästötavoitteet ovat kuitenkin tiukat ja rekrytointien sijaan tehtäviä joudutaan jakamaan nykyiselle henkilöstölle. Toimintoja ja prosesseja ei aina saada järjestettyä nopeasti uudelleen, jolloin henkilöstön kuormitus kasvaa ja työssä jaksaminen heikkenee. Ammattitaitoisen henkilöstön rekrytoimisessa ja sitouttamisessa voi ilmetä haasteita. Pitkällä tähtäimellä ongelmaa voidaan luonnehtia alueelliseksi. Palveluiden järjestämisen mallit ja tarpeelliset uudistukset tulee toteuttaa ennakoiden. Tasapaino ostopalveluiden ja oman palvelutuotannon välillä tulee luoda toimivaksi ja markkinaa kuunnellen. Kaikilla toimialoilla aidosti kilpailtua paikallista markkinaa ei ole välttämättä ole heti olemassa vaan se syntyy viiveellä.

Kiinteistöt

Kaupungilla ei ole riittäviä taloudellisia resursseja huoltaa, korjata ja ylläpitää vanhenevia kiinteistöjä. Korjausvelka lisääntyy, kun sitä pitäisi pystyä vähentämään. Työpaikkojen sisäilmaongelmat johtuvat suurelta osin riittämättömistä taloudellisista resursseista. Vaarana on, että ennalta arvaamatta joudutaan mittaviin ja kalliisiin tilajärjestelyihin.

Kaupungin kiinteistöihin on kertynyt paljon korjausvelkaa eikä tilanteeseen lähivuosina ole näköpiirissä muutosta. Kaupungin omistama kiinteistömässä muodostaa kokonsa ja korjausvelkansa puolesta riskin. Kaupungin oman palvelutuotannon ulkopuolelle jäävistä tiloista tulisi pystyä luopumaan. Kiinteistöistä luovutaan hyväksytyn strategian ja kiinteistösalkutuksen mukaisesti. Tilojen käyttöasteen aleneminen muodostaa taloudellisen riskin. Vuokralaisten kaikkoaminen voi vaikuttaa negatiivisesti kohteen myyntisuunnitelmaan. Monen myytävän kohteen kirjanpitoarvot ovat markkinatilanteeseen nähden korkeat. Kohteiden myyminen markkinahintaan aiheuttaa osin huomattaviakin alaskirjauksia. Purettavissa kohteissa purkukustannukset syövät käyttötalouden resursseja.

Hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä sote- ja pela-kiinteistöjen vuokraus on turvattu vähintään kahdeksi vuodeksi. On kuitenkin selvää, että PSHVA:n paikallinen palvelutuotanto muuttuu ja siten tilatarpeet muuttuvat. Tilojen hyödyntämistä tai luovuttamista muuhun käyttöön tulee ennalta kartoittaa.

Koulukiinteistöjen, erityisesti perusopetuksen tilojen sisäilmahaasteet ovat riski niin työsuojelun kuin kaupungin palvelutuotannon osalta. Lyhyellä tähtämellä riskejä voidaan hallita sisäilman laatua parantavilla välittömillä toimenpiteillä. Samanaikaisesti tulee edistää pidemmän tähtäimen toimenpiteitä, joilla riskit saadaan hallittua myös tulevaisuudessa.

Vesihuoltolaitos

Vesihuoltolaitos on laatinut terveydensuojelulain 20 §:n 3 momentin mukaisen riskienarvioinnin vuonna 2022. Riskienarviointi on laadittu sähköisellä wsp-riskienhallintaohjelmalla. Vesilaitos on esittänyt riskienarvioinnissa talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (1352/2015) 7 a §:n mukaiset tiedot. Ympäristöterveysviranomaisen on päätöksellään 12.12.2022 hyväksynyt laaditun riskienarvioinnin.

Riskianalyysissä on käyty läpi ne vesihuoltolaitoksen riskikohteet ja riskitekijät, jotka voivat aiheuttaa vaaraa tai taloudellisia menetyksiä laitokselle, verkostoille, henkilökunnalle ja ympäristölle.

Varautumistoimenpiteitä edellyttäville riskeille on esitetty todennäköinen seuraus vakavimman mukaan, todennäköisyys, vakavuus sekä varautumistoimenpide, jolla riskiä voidaan ehkäistä tai vähentää. Osalle arvioituista operatiivisista riskeistä on esitetty varautumistoimenpiteitä ja varaosatarpeita. Laitteiden vaurioitumisesta tai henkilökunnan operointivirheistä johtuvat riskit ovat riskitasoltaan keskimääräisiä tai vähäisiä hyvän varautumistason ansiosta.

Laitteiden vaurioitumisella on työllistävä vaikutus, mutta useimmat laiteviat saadaan nopeasti korjattua ja lähes kaikille laitteille on olemassa varalaite, joten laitteiden korjaaminen ei vaikuta pitkäaikaisesti verkoston toimintaan. Taloudelliset riskit on jaettu asiakkaan, laite/tavarantoimittajan ja yleisen taloustilanteen muodostamiin riskeihin.

Vedenkäytön vähentyminen luo taloudellisia paineita ja tarvetta järjestää toimintoja uudelleen. Toimintavarmuus ns. herkällä toimialalla tulee kuitenkin säilyttää.

Opetus- ja sivistyspalvelukeskus (sivistystoimen vastaava)

Sivistyspalvelukeskus käyttää edelleen viitteellisesti riskienhallinnan työkalua. Sen avulla esille saadut riskit ovat aika tavalla stabiileja vuodesta toiseen. Edelleen arvioinnin kautta nousee esille kolme riskiä, joihin ei ole juurikaan tullut muutosta. Ne ovat seuraavat:

- Sisäilmaongelmat. Sisäilmaongelmia on esiintynyt useassa koulukiinteistössä ja varsinkin Nivan ja Yläkoulun osalta. Tilanteeseen on haettu parannusta sisäilmanpuhdistimien, ilmanvaihtokanavien puhdistuksen sekä ilmanvaihdon säätämisen avulla. Lisäksi on jouduttu turvautumaan oppilaiden

siirtämiseen ”evakkotiloihin” Hingunniemeen Ylä-Savon Ammattiopiston omistamiin tiloihin, jäähallin yläkertaan

- Piha-alueiden ja urheilualueiden liikenne. Tätä ongelmaa Nivan koulun pysäköintialueen osalta sekä urheilualueella hallitaan tällä hetkellä valvonnalla, mutta pysyviä ratkaisuja tehdään infran osalta myöhemmin Nivan ja Yläkoulun tilanteen ratkettua.
- Tukipalveluiden väheneminen. Sivistystoimen hallinto on säädetty niin ohueksi, että särkymävaraa ei ole. Toimintojen ylläpito myös poikkeustilanteissa (esim. sairastapaukset) on vaikeutunut, koska sijaisia yhdistelmätoimiin ei ole. Tähän liittyy myös sijaisten saannin vaikeus niin opetuksen kuin varhaiskasvatuksen osalla.

1.3 Selonteko kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Toimintakertomuksessa on annettava tieto sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä (KuntaL 115.1 §). Kaupunki antaa toiminta- kertomuksessa tiedot:

- Miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kunnassa järjestetty
- Onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella
- Miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella

Kaupunginhallituksella on vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistamisesta ja asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta. Kaupunginhallitus hyväksyy erillisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen valtuuston hyväksyminen periaatteiden pohjalta (KuntaL 14 §, 39 §).

Lisäksi kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kaupungin varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta. Kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatapojen tulee siten olla järjestelmällisiä ja dokumentoituja.

Sisäisen valvonnan järjestäminen

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kaupungille asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on taloudellista ja tuloksellista. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskienhallintaa, toiminnan kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia. Lisäksi sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan. Sisäinen valvonta toteutuu muun muassa selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakona, valvonta- ja raportointivelvoitteina, tietojen ja tietojärjestelmien suojaamisena, omaisuuden turvaamisena, sopimusten hallintana, osaamisena, väärinkäytösten ehkäisyä.

Hallinto- ja johtamistapa

Eettiset periaatteet

Eettisyyden arviointi alkaa siitä, mihin laki loppuu. Lainsäädäntö asettaa päätöksenteolle pelkästään reunaehdot. Eettisesti kestävä kunnallinen päätöksenteko on sekä lainmukaista että yhdessä sovittuja arvoja toteuttavaa. Eettinen näkökulma tulee ottaa huomioon kaikessa kaupungin toiminnassa, esimerkiksi myös kaupungin tytäryhteisöissä. Kaupunginhallitus on hyväksynyt kaupunginhallituksen eettiset ohjeet 9.10.2023 § 200

Kiuruveden kaupungin hallintosääntö on tullut voimaan 1.8.2021. Hallintosäännön käytännön soveltamisen yhteydessä on havaittu tarkennus- ja muutostarpeita ja hallintosääntöä on päivitetty tarpeiden mukaan. Viimeisimmät muutokset hyväksyttiin valtuustossa 19.2.2024. Hallintosääntö on kaupungin säännöistä keskeisin ja sen toimivuuteen ja ajantasaisuuteen kiinnitetään jatkuvasti huomiota. Sisäisen valvonnan ohje on vuodelta 2010 ja se tulee päivittää mahdollisimman pian. Vuoden 2019 joulukuussa kaupunginvaltuusto hyväksyi omistajaohjauksen periaatteet ja konserniohjeen. Kaikki kaupungin säännöt ja ohjeet pyritään pitämään jatkuvasti ajan tasalla.

Toimivallan jako

Hallintosääntö määrittelee toimivallan jaon.

Valvontatoimenpiteet

Erilaiset kontrollit

Palvelukeskusten johtajat laativat vuosittain raportin sisäisen valvonnan toteutumisesta tilivuotta seuraavan vuoden tammikuun loppuun mennessä. Raportin pohjalta laadittu kaupunginjohtajan raportti sisäisen valvonnan toteutumisesta toimitetaan tiedoksi kaupunginhallitukselle sekä edelleen tarkastuslautakunnalle ja tilintarkastajalle helmikuun loppuun mennessä. Lautakunnat ovat valtuustokauden ensimmäisessä kokouksessaan hyväksyneet sisäisen valvonnan suunnitelman koko valtuustokaudelle. Vuosittainen kaupunginjohtajalle toimitettu raportti perustuu edellä mainitun suunnitelman toteutumiseen. Yksittäisiä kontrollitoimenpiteitä kohdistetaan jatkuvasti esimerkiksi viranhaltijapäätöksiin, ostolaskuihin, kassasta maksuihin ja käteiskassoihin.

Suojaukset

Erilaisia suojauksia on tehty ict laitteisiin. Lainasalkkua on suojattu ottamalla lainoja erilaisilla ehdoilla; markkinakorolla ja kiinteällä korolla sekä lyhytaikaista ja pitkäaikaista lainaa.

Sopimusten hallinta

Kaupungin asiakirjahallintajärjestelmän päivittäminen aloitettiin vuoden 2019 alussa. Tähän kokonaisuuteen kuuluvana on otettu käyttöön sähköinen työkalu vuonna 2021. Nyt sopimuksia hallitaan palvelukeskuskohtaisesti perinteisin menetelmin. Pääperiaate on, että vastuu sopimuksen hallinnasta on allekirjoittajalla. Sopimusten hallinnan laiminlyönneistä ei ole tullut tietoa. Sopimushallintaohje on hyväksytty hallituksessa 24.4.2023 § 89

Tieto ja tiedonvälitys

Kuntalain mukaan kunnan toiminnasta on tiedotettava asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Kunnan tulee antaa riittävästi tietoja kunnan järjestämisestä palveluista, taloudesta, kunnassa valmistelussa olevista asioista, niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä päätöksistä ja päätösten vaikutuksista. Kunnan on tiedotettava, millä tavoin päätösten valmisteluun voi osallistua ja vaikuttaa.

Kunnan on huolehdittava, että toimielinten käsittelyyn tulevien asioiden valmistelusta annetaan esityslistan valmistuttua yleisen tiedonsaannin kannalta tarpeellisia tietoja yleisessä tietoverkossa. Kunnan on verkkoviestinnässään huolehdittava, että salassa pidettäviä tietoja ei viedä yleiseen tietoverkkoon ja että yksityisyyden suoja henkilötietojen käsittelyssä toteutuu. Viestinnässä on käytettävä selkeää ja ymmärrettävää kieltä ja otettava huomioon kunnan eri asukasryhmien tarpeet.

18.3.2019 kaupunginhallitus nimesi viestinnästä, tiedottamisesta ja markkinoinnista vastaavaksi viranhaltijaksi hallinto- ja talousjohtajan. Jokaisella Kiuruveden kaupungin työntekijällä on tiedotusvastuu. Tiedotusvastuun laajuus määräytyy henkilön työtehtävien ja vastualueen mukaan. Kunkin palvelukeskuksen viestinnästä vastaa ja sitä johtaa kyseisen palvelukeskuksen johtaja.

Kaupungin tiedottaminen ja viestintä perustuu avoimuuteen. Kaupunki pyrkii oma-aloitteisesti ja aktiivisesti tiedottamaan omista asioistaan olivat ne sitten valmistelussa olevia asioita, jo tehtyjä päätöksiä tai muita kaupungin toimintaa tai palveluja koskevia asioita. Tiedottamisen ja viestinnän tavoitteena on omalta osaltaan edistää kaupungin strategian toteutumista sekä toimia kaupungin ja sen asukkaiden hyväksi. Kaupunki noudattaa mahdollisimman laajaa avoimuutta asiakirjojen julkisuuden osalta.

Kiuruveden kaupungin pääasiallinen tiedotusväline on kotisivut, jossa kerrotaan kaupungin toiminnasta ja palveluista sekä julkaistaan toimielinten esityslistat ja pöytäkirjat. Enenevässä määrin hyödynnetään tiedottamisessa myös muita sähköisiä kanavia (esim. Facebook). Asioista tiedotetaan myös lehdistön, sähköisten ilmoitustaulujen ja muiden viestintäkeinojen välityksellä. Tiedotusvälineille tiedotetaan asioista lähtökohtaisesti samanaikaisesti. Lisäksi tiedotusvälineille annetaan heidän tarvitsemansa tieto sekä yhteydenottopyyntöihin vastataan ilman aiheetonta viivästystä. Pyrkimyksenä on, että jokaisella kuntalaisella olisi yhtäläiset mahdollisuudet saada ja hankkia tietoa kunnan toiminnasta helposti ja ymmärrettävästi sekä osallistua ja vaikuttaa kaupungin toimintaan.

Seuranta

Sisäisen valvonnan toteutumista seurataan jatkuvasti palvelukeskuskohtaisesti ja kaupungin yleishallinnon (kaupunginjohtaja, hallinto- ja talousjohtaja) toimesta. Palvelukeskusten johtoryhmät (koostuu palvelukeskuksen johtajasta ja tulosaluevastaavista) seuraavat sisäisen valvonnan toteutumista. Yleisesti esimiesten tehtäviin kuuluu myös sisäisen valvonnan toteutumisen seuranta. Sisäisestä valvonnasta ei ole kaupungin sisällä järjestetty koulutustilaisuuksia. Osa henkilöstöstä ja luottamushenkilöistä ovat vain satunnaisesti osallistuneet aihetta käsittelevään koulutustilaisuuteen. Sisäisen valvonnan ohjeen päivittämisen yhteydessä on tarkoituksenmukaista järjestää koko kaupungin henkilöstölle ja luottamushenkilöille aiheesta koulutusta.

Arviointi

Sisäisen valvonnan toteutumisen systemaattista arviointia ei ole vielä suoritettu. Sisäistä valvontaa on arvioitu lähinnä käytännön tapausten yhteydessä palvelukeskusten sisällä ja kaupungin johtoryhmässä.

Kehittämistoimenpiteiden tuloksellisuus

Sisäistä valvontaa ei ole kehitetty yhtenä kokonaisuutena, mutta useita yksittäisiä toimenpiteitä on otettu käyttöön toiminnan muuttuessa väliaikaisesti tai pysyvästi. Kehittämistoimenpiteille on havaittu tarvetta.

Riskienhallinnan järjestäminen

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä. Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällisiä menettelyjä, joiden avulla tunnistetaan ja kuvataan kaupungin toimintaan liittyviä riskejä, arvioidaan riskien merkitystä ja niiden toteutumisen todennäköisyyttä, sekä määritellään toimintatavat riskien hallitsemiseksi, valvomiseksi ja säännönmukaiseksi raportoimiseksi. Kaupungin riskienhallinnan tasoa ja riittävyyttä arvioidaan sekä varsinaiseen toimintaan (ml. päätöksenteko), investointeihin, rahoitukseen että vahinkoihin liittyvissä riskeissä. Riskit vaikuttavat toteutuessaan kaupungin asemaan, talouteen, palvelukykyyn, työvoiman saatavuuteen ja yleiseen kilpailukykyyn asukkaista ja yrityksistä. Toimintaan, investointeihin ja rahoitukseen liittyvät riskit jäävät pääsääntöisesti kaupungin kannettavaksi. Vahinkoriskin toteutumisesta seuraavaa menoa tai menetystä voidaan rajata vakuuttamalla.

Kaupunginvaltuuston hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet ja kaupunginhallituksen niiden soveltamiseksi antamat tarkemmat ohjeet ja niiden noudattaminen:

- Kaupunginvaltuusto hyväksyi 19.2.2018 § 4 riskienhallinnan periaatteet, joiden mukaan kaupungin sisäinen riskienhallinnan raportointi tehdään yhdenmukaisella menettelyllä toimintakertomuksessa. Siinä riskit, niiden arvioinnit, nykyiset ja tulevat hallintakeinot, raportoidaan kokonaisuudessaan eteenpäin siten, että riskit ovat keskinäisessä tärkeysjärjestyksessä. Merkittävimmille riskeille nimetyt hallintakeinot huomioidaan toiminnan suunnittelussa ja budjetoinnissa. Kaupunginhallitus ei ole antanut tarkempia ohjeita.

Riskienhallinnan ja seurannan selkeä vastuunjako ja asiantuntemuksen riittävyys:

- Kaupunginvaltuuston hyväksymät riskienhallinnan periaatteet sisältävät myös vastuunjaon. Vastuu jakaantuu kaupunginvaltuustosta lähtien kaikkiin työntekijöihin. Asiantuntemusta on tarvetta lisätä erilaisilla koulutustilaisuuksilla.

Kaupungin riskienkartoituksen ajantasaisuus ja kattavuus:

- Palvelukeskukset ja tytäryhtiöt tekivät viimeksi syksyllä 2022 talousarvion valmistelun yhteydessä. Merkittävimmät riskit kirjattiin vuoden 2023 talousarvio ja taloussuunnitelma 2024–2025 kirjaan. Riskikartoitukset ovat kattavia ja ne tehdään siihen tarkoitettulla Excel – työkalulla. Kartoitus sisältää seuraavat kohdat: riskin alue, todennäköisyys, merkitys/vaikutus, riskin arvio, nykyiset hallintakeinot, nykyisen hallinnan taso ja tulevat hallintakeinot sekä vastuu-/yhteyshenkilön.

- Merkittävimpien riskien ja niiden hallitsemiseksi tehtävien toimien dokumentointi, seuranta- ja raportointikäytännöt sekä niiden toteutuminen, onnistuminen toteutuneiden riskien ajallisessa ja rahamääräisessä ennakoinnissa. Merkittävimmät riskit nostetaan esiin talousarvioissa ja toimintakertomuksissa, mutta niiden syvällisemmässä analysoinnissa ja hallinnassa on vielä puutteita. Merkittävimpien riskien toteutumisen ajallista ennakointia ei ole suoritettu.

Keskeiset johtopäätökset ja sisäisen valvonnan kehittäminen taloussuunnittelukaudella.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen perusteella on tehtävä arvio keskeisistä johtopäätöksistä (esimerkiksi ”kaupunginhallituksen kokonaisarvio”). Siihen liittyen tulee kuvata sisäisen valvonnan kehittämistoimenpiteitä voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella.

Kaupunginhallituksen kokonaisarvio

Sisäisen valvonnan ohje tulee päivittää nykyisiä vaatimuksia vastaavaksi. Päivittämisen yhteydessä järjestetään koulutusta henkilöstölle ja luottamushenkilöille. Samalla käsitellään myös sisäisen valvonnan toteutumisen arviointia ja kehittämistoimenpiteitä.

Selonteon valmistelu ja käsittely

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteon valmistelu on osaksi vastuutettu palvelukeskuksille ja lautakunnille. Kaupunginjohtajan sisäisen valvonnan yhteenvetoraportti kaupunginhallitukselle sisältää myös palvelukeskusten sisäisen valvonnan toteutumisen. Itsearviointeja ja kokonaisarviointeja ei ole tehty. Kaupungin sisäisessä valvonnassa ja riskienhallinnassa ei ole havaittu puutteita.

1.4 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.4.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Toimintatuotot

Ulkoiset toimintatuotot toteutuivat noin 231 500 euroa yli muutetun talousarvion. Toteutuminen oli 103,5 %. Toimintatuotot pienenevät noin 969 600 euroa vuoteen 2022 verrattuna.

Toimintakulut

Ulkoiset toimintakulut ylittivät muutetun talousarvion noin 696 000 eurolla. Toteutuminen oli 102,6 %. Toimintakulut pienenevät noin 35,8 milj. euroa vuoteen 2022 verrattuna eli noin -56,26 %. Kaupungin oman toiminnan toimintakulut kasvoivat noin 2,9 %

Henkilöstökulut ylittivät muutetun talousarvion noin 23 070 eurolla. Henkilöstökulut laskivat vuoteen 2022 verrattuna noin -1 548 278 euroa eli noin -9,9 %, johtuen mm. kaupungin ravitsemuspalvelujen sekä koulukuraattorin ja -psykologin siirrosta Servicalle ja Pohjois-Savon hyvinvointialueelle vuoden 2022–2023 vaihteessa. Lisäksi Kuel-eläkemenoperusteinen maksu poistui ja tilalle tuli tasausmaksu. Kuel-eläkemenoperusteista maksettiin vuonna 2022 noin 1,3 milj.€ ja tasausmaksua vuonna 2023 noin 0,54 milj.€

Yleiskorotuksia palkkoihin tuli noin 4,7 % eli n. 33 609 € ja kertakorvauksia n.146 591 €

Palvelujen ostot ylittivät muutetun talousarvion noin 609 000 eurolla, joka selittyy pääosin pelastuslaitoksen varallaolokorvausvaatimuksista 971 000 €, nämä kirjattiin muihin yhteistoimintasuuksiin ja pakollisiin varauksiin. Palvelujen ostot kasvoivat vuodesta 2022 noin 2.310 milj.euroa. Palvelusetelimenot olivat noin 989 955 euroa, vuonna 2022 summa oli noin 915 212 €.

Avustukset ylittivät muutetun talousarvion noin 16 500 eurolla. Toteutuminen oli 101,3 %. Avustukset laskivat noin 167 980 € vuoteen 2022 verrattuna. Avustuksia myönnettiin yhteensä lähes 1,3 milj. euroa seuraavasti (suluissa vuoden 2022 luku):

- lasten kotihoidon tuki, yksityisen hoidon tuen kuntalisä yhteensä 251 914 euroa (263 016 euroa)
- avustukset yhteisöille ja kotitalouksille noin 521 229 euroa (noin 640 209 euroa)
- työmarkkinatuen kuntaosuus 493 623 euroa (531 522 euroa)

Verotulot

Kaupungin tuloveroprosentti vuonna 2023 oli 9,11 %.

Kunnallisveron (tuloveron) maksuunpanon kehitys vuosina 2013–2022 milj. euroa

Verovuosi	Milj.euroa	Kasvu- % Kiuruvesi	Kasvu- % koko maa
2022	22,0	2,8	4,0
2021	21,4	0,9	4,3
2020	21,2	5,7	2,6
2019	20,0	0,4	3,5
2018	20,0	0,6	2,4
2017	19,9	-4,5	-1,4
2016	20,8	0,4	0,8
2015	20,7	-2,8	1,6
2014	21,3	6,5	3,7
2013	20,0	2,4	3,9

Verotuloja kertyi yhteensä 14,76 miljoonaa euroa, joka on 388 590 euroa enemmän kuin muutetussa talousarviossa ennakoitiin. Verotuloja kertyi verolajeittain tarkasteltuna muutettuun talousarvioon verrattuna seuraavasti: tuloveroa noin 535 713 euroa arvioitua enemmän, yhteisöveroa 24 839 euroa arvioitua enemmän ja kiinteistövero - 171 962 euroa arvioitua vähemmän.

Seuraavassa taulukossa erittely verotulojen toteutumisesta vuosina 2020–2023 (1 000 €)

	2020	2021	2022	2023	muutos % 2022/2023
Kunnan tulovero	20 758	21 491	21 701	11 276	-48,04
Yhteisövero	2 224	3 295	3 209	1 875	-41,57
Kiinteistövero	1 563	1 709	1 756	1 608	-8,43
Yhteensä	24 546	26 495	26 666	14 759	-44,65

Koko maassa vuonna 2023 kerätyistä veroista 75,9 prosenttia tilitettiin valtiolle ja 17,9 prosenttia kunnille. Muita veronsaajia ovat lisäksi seurakunnat 1,3 prosentin ja Kela 4,9 prosentin osuuksilla.

Vuonna 2022 valtion osuus oli kerätyistä veroista 61,7 prosenttia, kuntien 33,0 prosenttia, seurakuntien 1,2 prosenttia ja Kelan 4,1 prosenttia.

Vuonna 2023 valtion ja kuntien jako-osuudet muuttuivat oleellisesti, kun sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestämisvastuu ja kustannukset siirrettiin kunnilta hyvinvointialueille. Hyvinvointialueiden toimintaa rahoittaa valtio ja sote-kustannusten siirtyessä kunnilta valtiolle, myös rahoitusta siirrettiin vastaavasti. Kuntien tuloveroprosenttia leikattiin 12,64 prosenttiyksikköä.

Valtionosuudet

Valtionosuudet ylittivät muutetun talousarvion noin 128 399 eurolla. Valtionosuuksia kertyi 24 487 361 euroa vähemmän kuin vuonna 2022 johtuen hyvinvointialueelle siirtävistä eristä.

Seuraavassa taulukossa on erittely valtionosuuksien toteutumisesta vuosina 2013–2023 (1 000 €)

Vuosi	Peruspalveluiden valtionosuus	Verotulontasaus	Opetus- ja kulttuuritoimen muut valt.os.	Muut	YHTEENSÄ
2023	4 073	4 276	-322	1 813	9 840
2022	20 649	8 330	-343	5 691	34 327
2021	19 857	8 539	-397	5 037	33 036
2020	21 349	8 329	-466	5 841	35 054
2019	22 368	8 215	-531		30 052
2018	23 042	8 222	-576		30 688
2017	23 280	8 555	-590		31 246
2016	23 848	8 272	-856		31 263
2015	22 847	8 342	-951		30 238
2014	23 516	7 664	-1 262		29 919
2013	23 778	7 255	-1 323		29 711

Taulukossa sarakkeessa muut on vuonna 2023 maksetut verotulomenetysten korvaukset 1 812 827 €. Vuodesta 2020 alkaen kunnille maksettavat verotulomenetysten korvaukset on erotettu peruspalvelujen valtionosuudesta. Kirjanpidossa korvaukset kuitenkin kirjataan valtionosuuksiin ja eritellään tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Verotulomenetysten korvauksessa on kyse eduskunnan säätämistä kunnallisveroon tehtävistä vähennyksistä. Nämä pienentävät kunnallisverotuottoa kunnista riippumattomista syistä.

Kaikkia verovähennyksistä johtuvia menetyksiä ei korvata, vaan huomioon otetaan vasta vuodesta 2010 lähtien toteutetut veroperustemuutokset. Kunnalle maksetaan sen verotulojen menetystä vastaava euromäärä.

Rahoitustuotot ja – kulut

Rahoitustuottojen ja rahoituskulujen (netto) oli muutetussa talousarviossa - 189 500 euroa ja toteutuminen oli noin 254 590 euroa. Vuonna 2022 vastaava luku oli noin 753 949 euroa. Savon Energiaholding Oy:n osinkotuotot olivat 1 015 937 euroa, saman verran kuin vuonna 2022.

Lyhyt- ja pitkäaikaisten lainojen sekä korkokulujen kehitys 2013–2023

	Korkokulut (euroa)	Lainat (milj.euroa)
2023	625 316	23,5
2022	230 040	28,7
2021	175 268	32,6
2020	169 634	31,7
2019	200 874	33,0
2018	216 402	30,2
2017	203 626	31,4
2016	213 146	29,2
2015	245 524	29,9
2014	341 824	29,6
2013	268 334	27,2

Poistot ja arvonalentumiset

Suunnitelmanmukaisia poistoja kirjattiin 3,468 milj. euroa ja lisäpoistoja 376 660 euroa. Lisäpoistoja kirjattiin:

- Virranrannan väestötiloista 112 907 €
- Nivan koululta 113 736 €
- Yläkoululta 99 223 €
- Lukiolta 50 794 €

Arvonalentumisia kirjattiin yhteensä 79 771 €

- Asematien osakkeesta 34 771 €
- Kiurunportista 45 000 €

TUOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

(ulkoiset)	TP 2023	TP 2022
Toimintatuotot	6 840 594	7 810 158
Valmistus omaan käyttöön	39 485	39 670
Toimintakulut	-27 837 091	-63 637 001
Toimintakate	-20 957 012	-55 787 173
Verotulot	14 758 590	26 665 570
Valtionosuudet	9 840 022	34 327 383
Rahoitustuotot ja -kulut	832 601	753 949
Korkotuotot	7 494	51 640
Muut rahoitustuotot	1 504 121	1 321 146
Korkokulut	-625 316	-230 040
Muut rahoituskulut	-53 699	-388 797
Vuosikate	4 474 202	5 959 730
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 844 778	-4 125 826
Arvon alentumiset	-79 771	0
Satunnaiset kulut	0	0
Tilikauden tulos	549 653	1 833 904
Poistoeron muutos	17 189	17 189
Varausten muutos		-900 000
Tilikauden yli-/alijäämä	566 842	951 093
TUOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	24,6	12,3
Vuosikate / Poistot ja arvonalent., %	114	144
Vuosikate, euroa/asukas	599	784
Asukasmäärä	7 475	7 599

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista. Kuntayhtymässä, jossa verorahoitusta ei ole, toimintakate on oltava ylijäämäinen. Maksurahoituksen osuutta toimintamenoista kuvataan tunnusluvulla, joka lasketaan kaavasta:

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= $100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Kunnan toimintojen organisointi, kuten toimintojen yhtiöittäminen ja kuntien välinen yhteistoiminta vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät kuntakohtaisia eroja.

Vuosikate osoittaa tulo- ja rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo- ja rahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulo- ja rahoitus on riittävä. Vuosikatteen ja poistojen vertailussa on vakiintunut käyttöön seuraava tunnusluku:

Vuosikate prosenttia poistoista

= 100* Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset

Kun tunnusluvun arvo on vähintään 100 %, oletetaan kunnan tai kuntayhtymän tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa pitkällä aikavälillä. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoista valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet.

Investointitaso määritetään voimassa olevasta investointisuunnitelmasta, jonka aikajänne on riittävä keskimäärän osoittamiseksi. Jos poikkeuksellisen suuri poistonalainen investointihanke ajoittuu suunnittelukaudelle tai investointeja on taloussuunnitelmassa leikattu ja siirretty suunnitelman ulkopuolelle, on investointitasoa arvioitava taloussuunnittelukautta pitemmällä jaksolla.

Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot, ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Myös nämä väittämät pitävät paikkansa vain, jos poistot vastaavat keskimääräistä vuotuista poistonalaista investointitasoa.

Jos vuosikate on negatiivinen, on kunnan tulorahoitus heikko.

Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Kuntakohtainen tavoitearvo tunnusluvulle saadaan jakamalla edellä mainittu keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä. Kuntayhtymissä ei lasketa tätä tunnuslukua.

Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kuntakohtaisia eroja selittävät toimintojen organisointi ja palvelutoiminnan laajuus. Asukasmääränä tunnusluvussa käytetään asukaslukua tilikauden lopussa.

Erityisesti silloin, kun kunnan talouden tasapainoa ja liikkumavaraa verrataan muihin kuntiin, on otettava huomioon erot veroprosenteissa. Riittävä tulorahoitus voi kahdessa vertailukunnassa olla saavutettu erilaisella verorasitteella kuntalaisiin.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Tilikauden tulokseen saattaa olennaisesti vaikuttaa satunnaiset tuotot tai kulut, mistä syystä tulorahoituksen riittävyyden arviointia ei voida määrittellä sen perusteella.

Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat poistoero- ja tuloksenkäsittelyeriä. Ylijäämäinen tilikauden tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai liittää tilinpäätöstä seuraavan vuoden tilinpäätöksessä edellisiltä vuosilta kertyneeseen yli- tai alijäämään. Ylijäämää lisääviä tai alijäämää vähentäviä eriä ovat varausten ja rahastojen vähentäminen.

1.4.2 Toiminnan rahoitus

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

(ulkoiset)	TP 2023	TP 2022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	4 474 202	5 959 730
Satunnaiset erät, netto	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	657 307	-278 359
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-3 683 656	-3 168 976
Rahoitusosuudet investointeihin	311 980	239 557
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot	3 180 915	559 302
Toiminnan ja investointien rahavirta	4 940 746	3 311 254
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutos	3 799	10 890
Antolainasaamisten lisäykset	0	-9 500
Antolainasaamisten vähennykset	3 799	20 390
Lainakannan muutokset	-5 228 316	-3 927 476
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	574 600	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 302 916	-3 427 476
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 500 000	-500 000
Muut maksuvalmiuden muutokset	99 360	1 300 145
Toimeksiantojen varojen ja pääom. muut.	291	460
Saamisten muutos	739 416	874 435
Korottomien velkojen muutos	-640 347	425 250
Rahoituksen rahavirta	-5 125 157	-2 616 440
Rahavarojen muutos	-184 410	694 814
Rahavarat 31.12.	8 963 591	9 148 001
Rahavarat 1.1.	9 148 001	8 453 187
	-184 410	694 814

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, euroa	9 860 635	3 007 750
Investointien tulorahoitus, %	132,7	203,4
Laskennallinen hoitokate	1,4	1,6
Kassan riittävyys, pv	90	47
Asukasmäärä	7 475	7 599

INVESTOINNIT

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä

Rahoituslaskelman välitulokset Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %

= $100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosentiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Investointien omahankintamenoilla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

LAINANHOITO

Laskennallinen lainanhoitokate

= $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteen lisäksi lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Kunta voi halutessaan esittää myös todellisten lainanlyhennysten mukaisesti lasketun lainanhoitokateen.

Lainanhoitokate

= $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos kunnan lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla edellä mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla.

MAKSUVALMIUS

Kassan riittävyys (pv)

= 365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Kassasta maksut kootaan seuraavista tilikauden tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä:

Tuloslaskelmasta:

Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön

Korkokulut

Muut rahoituskulut

Rahoituslaskelmasta:

Investointimenot

Antolainojen lisäys

Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)

Kassan riittävyys voidaan esittää myös kuukausittaisena lukusarjana tai graafisesti. Rahavarojen määränä käytetään tällöin joko kuukauden päiväkohtaista keskisaldoa tai valittua kuukauden määräpäiväsaldoa. Kassasta maksuina käytetään kuukauden kassasta maksuja ja päiväkertoimena 30 pv.

1.5 Rahoitusasema ja sen muutokset

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	TP 2023	TP 2022
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	2 124 411	1 429 287
Aineettomat oikeudet	13 924	18 988
Muut pitkäaikaiset menot	2 110 486	1 410 299
AINEELLISET HYÖDYKKEET	41 537 446	42 747 509
Maa- ja vesialueet	3 948 728	3 599 618
Rakennukset	18 815 567	19 423 031
Kiinteät rakenteet ja laitteet	18 205 847	18 135 230
Koneet ja kalusto	551 283	663 298
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	16 021	926 332
SIVOITUKSET	5 311 820	10 133 663
Osakkeet ja osuudet	4 844 703	9 662 747
Muut lainasaamiset	341 407	345 206
Muut saamiset	125 711	125 711
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	48 973 677	54 310 460
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	0	0
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHTEENSÄ	0	0
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
SAAMISET	1 328 265	2 067 681
PITKÄAIKAISET SAAMISET	290 785	323 094
Muut saamiset	290 785	323 094
LYHYTAIKAISET SAAMISET	1 037 480	1 744 587
Myyntisaamiset	361 441	644 117
Muut saamiset	466 041	460 445
Siirtosaamiset	209 998	640 025
RAHOITUSARVOPAPERIT	6 972 154	6 575 880
Muut arvopaperit	6 972 154	6 575 880
RAHAT JA PANKKISAAMISET	1 991 437	2 572 121
VAIHTUVAT VASTAAVAT	10 291 856	11 215 682
VASTAAVAA YHTEENSÄ	59 265 533	65 526 142

VASTATTAVAA	TP 2023	TP 2022
OMA PÄÄOMA		
PERUSPÄÄOMA	27 691 259	29 511 822
EDELL TILIKAUS YLI-/ALIJÄÄMÄ	1 724 325	773 232
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	566 842	951 093
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	29 982 426	31 236 147
POISTOERO JA VAPAAEHT VARAUKSET		
Poistoero	288 746	305 935
Vapaaehtoiset varaukset	900 000	900 000
POISTOERO JA VAPAAEHT VARAUKSET	1 188 746	1 205 935
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	971 000	0
PAKOLLISET VARAUKSET YHTEENSÄ	971 000	0
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	0	0
Lahjoitusrahastojen pääomat	99 768	99 477
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	99 768	99 477
VIERAS PÄÄOMA		
PITKÄAIKAINEN	7 874 079	11 199 863
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	7 872 179	11 197 963
Muut velat	1 900	1 900
LYHYTAIKAINEN	19 149 515	21 784 721
Joukkovelkakirjalainat	14 000 000	15 500 000
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 600 384	2 002 916
Saadut ennakot	678	1 147
Lyhytaikaiset ostovelat	1 148 286	1 114 749
Muut velat	223 841	237 870
Siirtovelat	2 176 326	2 928 038
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	27 023 594	32 984 584
VASTATTAVAA	59 265 533	65 526 142
TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	52,6	49,5
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	86	47,9
Lainat ja vuokravastuut 31.12, euroa	26 292 644	32 009 628
Lainat ja vuokravastuut 31.12, euroa/asukas	3 517	4 212
Kertynyt yli-/alijäämä	2 291 167	1 724 325
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	307	227
Lainakanta 31.12, euroa	23 472 563	28 700 879
Lainakanta 31.12, €/asukas	3 140	3 777
Lainasaamiset, euroa	341 407	345 206
Asukasmäärä	7 475	7 599

TASEEN TUNNUSLUVUT

Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste, %

= $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Kaavassa koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta¹⁴. Niissä kuntayhtymissä, joissa on paljon välitettäviä varoja, omavaraisuus saattaa olla huomattavasti alempi.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulo-rahoituksella.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= $[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää.

Lainakanta 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla. Jotta lainakanta voitaisiin laskea suoraan toimintakertomukseen otetusta taseesta, ei mainittuihin vähennettäviin eriin tule kirjanpidossa merkitä korollisia lainoja.

Lainat euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymässä ei asukaskohtaista lainamäärää lasketa.

Lainat ja vuokravastuut 31.12

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokra-vastuut}$

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymässä ei asukaskohtaista lainamäärää lasketa.

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

1.6 Kokonaistulot ja – menot (1000 euroa)

	TULOT		MENOT
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	6 841	Toimintakulut	27 837
Verotulot	14 759	- Valmistus omaan käyttöön	-39
Valtionosuudet	9 840	Korkokulut	625
Korkotuotot	7	Muut rahoituskulut	54
Muut rahoitustuotot	1 504	Tulorahoituksen korjauserät	
Satunnaiset tuotot	0	-/+ Pakollisten varausten muutos	-971
Tulorahoituksen korjauserät		- Pysyvien vast.hyödyk. luvutustappio	-1
- Pysyvien vast. luovutusvoitot	-315	Investoinnit	
Investoinnit		Investointimenot	3 684
Rahoitusosuudet investointeihin	312	Rahoitustoiminta	
Pysyvien vastaavien luovutustulot	3 181	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	4 303
Rahoitustoiminta		Lyhytaikaisten lainojen vähennys	1 500
Antolainasaamisten vähennykset	4	Kokonaismenot yhteensä	36 991
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	575		
Kokonaistulot yhteensä	36 707		

Täsmäytys:

Kokonaistulot - Kokonaismenot = -284

Rahavarojen muutokset -185- Maksuvalmiuden muutokset -99 = -284 (itseisarvojen summa)

1.7 Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.7.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

		Yhdistely konsernitilinpäätökseen	
		Yhdistelty (kpl)	Ei yhdistelty (kpl)
Tytäryhteisöt			
	Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	2	1
	Kunnallista liiketoimintaa harjoittavat yhtiöt	0	
Kuntayhtymät		3	
Osakkuusyhteisöt		5	
YHTEENSÄ		10	1

TYTÄRYHTIÖ: Kiinteistö Oy Kiuruveden Kiurunkulma

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen:

1. Korjausinvestoinnit vastaavat korjausvastuuta

Erätie 9 purettiin. Purkaminen vähentää korjausinvestoinnin tarvetta siltä osin.

Eritasoisia huoneistoremontteja tehtiin yhteensä ~25 huoneistossa asukkaan vaihtuessa. Yhteiskäytössä olevia saunatiloja kunnostettiin neljässä kohteessa. Katajatie 2:ssa uusittiin lämpöjohto- ja vesijohtoringot. Samalla asennettiin vesimittarit huoneistoihin. Jäteasemia kunnostettiin kahdeksassa kohteessa. Soinintie 2:ssa tiilikatot pestiin ja laitettiin suoja-aine.

2. Energiatohokkuuden parantaminen

- Remontin yhteydessä on uusittu ja korjattu vesikalusteita.
- Ledilamppuja on uusittu sitä mukaa kun on jouduttu vaihtamaan.
- Kiinnitettiin huomiota veden ja energian käyttöön (vähiten vettä l/vrk/asukas kuluttava kiinteistö palkittiin)
- Asukkaita opastettiin energian säästöön (jaettiin ohje)
- Käynnistettiin valtakunnallinen

Kustannukset kts. tunnusluku

	TA 2023	TP 2023	Tot %
Lämmitys (kaukolämpö)	559 713 €	517 867 €	92,52 %
Vesi ja jätevesi	209 495 €	195 698 €	93,41 %
Sähkö (sis. Lämmityssähkön)	212 432 €	183 771 €	86,51 %

3. Kiertotalouden monipuolinen edistäminen

- Jätteiden lajittelu ohjeita on jaettu kiinteistöillä ja opastettu nettisivuilla asukkaita.
- Lasi- ja metallijätteiden keräystä lisätty kiinteistöillä.
- Purkukohteessa pyrittiin kierrättämään purkujätteet mahdollisimman tehokkaasti. (Kaikki muut purkujätteet menivät kierrätykseen lukuun ottamatta haitta-aineita)

Kustannukset kts. tunnusluku

	TA 2023	TP 2023	Tot %
Jätehuolto	90 488 €	74 331 €	82,14 %

4. Asiakastyytyväisyys/ -kokemus

Vuokralaisten asumiskokemuksia yhtiön kiinteistössä selvitettiin kuudella tutkimuskysymyksellä. Kysymyksillä pyydettiin arvioimaan asunnonhakuprosessia, asunnon kuntoa, asuinympäristöä, yhteisten tilojen siisteyttä, Kiurunkulman ja kiinteistöhuollon henkilökunnan toimintaa. Lisäksi yhteenvetona pyydettiin vastaamaan joko KYLLÄ tai EI, muutamaa tähänhetkiseen sekä tulevaisuuden asumiseen liittyvään kysymykseen. Kysely jaettiin kaikille vuokralaisille. Kyselyyn saatiin vastauksia 200 kpl, vastausprosentin ollessa 39,84 %.

- Vastaajista arvioi 38 %, että asunto vastasi odotuksia kiitettävästi ja 43 % mielestä hyvin.
- Vastaajista 44 % arvioi Kiurunkulman henkilökunnan toiminnan vähintään hyväksi ja kiitettäväksi 37 %.
- Vastaajista 46,75 % arvioi kiinteistöhuollon henkilökunnan toiminnan vähintään hyväksi ja kiitettäväksi 32,75 %.
- Vastaajista 81 % oli tyytyväisiä vuokrattuun asuntoon.
- Vastaajista 72 % piti vuokraa kohtuullisena.
- Vastaajista 87 % voisi suositella Kiurunkulman asuntoja tuttavilleen.

5. Vuokra-asumisen hinta suhteessa muihin vastaaviin toimijoihin

- Alueellinen keskivuokra on 9,36 /asm²/kk (vrt. 5 naapurikuntien vuokratyhtiöitä)

TUNNUSLUVUT	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Tot %
Asuin/m ²	29 641	28 732	28 491	99,16 %
Asuntoja	562	565	540	95,58 %
Vuokratulot €	2 968 982	2 987 201	2 867 708	96,00 %
Henkilöstömäärä	4+1 osap.	4+1 osap.	4+1 osap.	
Henkilöstökustannukset €	261 029	280 000	262 958	93,91 %
Vuosikorjaukset	361 156	388 060	428 890	110,52 %
Keskivuokra €/asm ² /kk	8,71	8,93	8,90	99,66 %
Käyttöaste	94,43 %	97,03 %	94,11 %	96,99 %
Liikevoitto-%	14,54 %	17,30 %	11,97 %	69,19 %
Omavaraisuusa-%	33,76 %		37,12 %	
Oman pääoman tuotto-%	160,33 %		73,39 %	
Sijoitetun pääoman tuotto-%	4,98 %		2,53 %	
Pääomakulut €/m ²	2,62	2,72	2,87	105,51 %

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen perusteluja:

Vuosikorjaukseen talousarviossa oli varattu 388 060 €. Korjauksiin käytettiin 428 890 €, johon sisältyy Erätie 9 purkukuluja. (113 921 €)

Purkuavustusta saatiin Erätie 9 purkuun 78 594 €. (70 % hyväksytyistä purkukustannuksista)
Rakennuskannan pienentämisellä saadaan käyttökuluja alhaisemmaksi ja korjausvelkaa alennettua.

Korko- ja osinkotuottoja oli 15 887 € ja 52 707 €. Muita tuottoja oli 81 576 €.

Vuoden aikana myytiin kerrostalohuoneistoja neljä, joista tuli käyttöomaisuuden luovutustappiota 65 723 €.

Aikaisempien vuosien asuintalovarausta purettiin 358 434 € sekä tilikaudelle muodostettiin uusi asuintalovaraus 534 010 €.

Toimintapääoman muutos -64 679 € oli parempi kuin budjetoitu -78 758 €. (14 079 €)

Sisäinen valvonta

Päätösten ja sopimusten valmistelu on ollut huolellista ja ne on tehty laillisesti eikä toimivaltaa ole ylitetty. Päätösten käsittely, toimeenpano ja tiedoksianto on tehty oikein ja viivyttämättä. Sopimuksia on valvottu tehokkaasti ja toimintariskit on arvioitu ja tunnistettu. Henkilöstön toiminta on vastuullista ja hyvän hallintotavan mukaista. Tietojärjestelmien turvallisuudesta ja yhtiön omaisuudesta on huolehdittu.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Liikevaihto	3 055 214	3 090 355	2 955 033
Muut tuotot	69 335	114 232	81 576
Henkilöstökulut	-261 030	-280 000	-262 958
Poistot ja arvonalentumiset	-565 829	-401 952	-405 717
Kiinteistön hoitokulut	-1 845 339	-2 055 345	-2 007 945
Luottotappiot ja oikaisuerät	-851	0	-534
Muut kiinteistön kulut	-7 144	-9 000	-5 616
Liikevoitto	444 356	458 290	353 839
Rahoitustuotot ja -kulut	-63 809	-128 894	-179 521
Satunnaiset erät			
Poistoero	1 487	0	1 428
Vap.eht.varausten muutos	-381 854	-329 396	-175 576
TP- siirrot yhteensä	-380 367	-329 396	-174 148
Tilikauden voitto/-tappio	180	0	170

Pitkäaikainen vieras pääoma: 5 540 539 euroa (vuonna 2022, 6 485 528 euroa)

Asuintalovaraus yhteensä: 3 839 766 euroa (vuonna 2022, 3 664 190 euroa)

Yhtiö lyhensi lainoja noin 800 856,36 euroa. Kiinteistöveroä yhtiö maksoi 101 457,52 euroa.

Asuntojen käyttöastetta pyritään nostamaan vuoden 2023 tasosta ja jatketaan asuntokannan suhteuttamista kysynnän laskuun

KOY KIURUVEDEN KIURUNKULMA/ TASE 31.12.2023

	TP 2023	TP 2022
VASTAAVAA		
Pysyvät vastaavat		
Aineelliset hyödykkeet		
Maa-alueet	362 861	362 861
Liittymismaksut	336 675	345 857
Rakennukset ja rakennelmat	9 427 818	9 820 644
Koneet ja kalusto	27 735	36 980
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	10 155 088	10 566 342
Sijoitukset		
Muut saamiset	185 274	185 274
Muut osakkeet ja osuudet	138 918	228 966
Sijoitukset yhteensä	324 192	414 240
Pysyvät vastaavat yhteensä	10 479 280	10 980 582
Vaihtuvat vastaavat		
Vaihto-omaisuus		
Vaihto-omaisuus yhteensä	0	0
Pitkäaikaiset saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	0	0
Lyhytaikaiset saamiset		
Saamiset kiinteistön tuotoista	21 098	21 438
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	0	0
Siirtosaamiset	4 613	9 053
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	25 711	30 491
Rahat ja pankkisaamiset	505 955	570 634
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	531 666	601 125
Vastaava yhteensä	11 010 946	11 581 707
VASTATTAVAA		
Oma pääoma		
Osakepääoma	272 128	272 128
Edellisten tilikausien voitto/tappio	-34 773	-34 953
Tilikauden voitto/tappio	170	180
Oma pääoma yhteensä	237 525	237 355
Tilinpäätössiirtojen kertymä		
Kertynyt poistoero	37 632	39 060
Asuintalovaraukset	3 839 766	3 664 190
Tilinpäätössiirtojen kertymä yhteensä	3 877 398	3 703 250
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta	5 230 653	6 067 652
Valtiokonttorilainat	0	0
Eläkelainat		90 750
Velat saman konsernin yr.	309 886	327 126
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	5 540 539	6 485 528
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Saadut ennakot	25 734	25 518
Ostovelat	164 582	181 862
Muut velat	1 032 727	873 084
Siirtovelat	132 440	75 110
Lyhytaikainen vieras pääoma	1 355 483	1 155 574
Vieras pääoma yhteensä	6 896 023	7 641 102
Vastattavaa yhteensä	11 010 946	11 581 707

KOY KIURUVEDEN KIURUNKULMA/ RAHOITUSLASKELMA 31.12.2023

(ulkoiset)	TP 2023	TP 2022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	580 035	946 376
Satunnaiset erät, netto		0
Tulorahoituksen korjaukset	65 724	51 985
Investointien rahavirta		
Investointimenot	0	-21 046
Rahoitusosuudet investointeihin	0	0
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot	29 861	12 926
Toiminnan ja investointien rahavirta	675 620	990 241
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutos	0	14 462
Antolainasaamisten lisäykset	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	0	14 462
Lainakannan muutokset	-800 857	-834 150
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-800 857	-834 150
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	60 558	55 709
Toimeksiantojen varojen ja pääom. muut.	0	0
Saamisten muutos	4 780	-4 628
Korottomien velkojen muutos	55 778	60 337
Rahoituksen rahavirta	-740 299	-763 977
Rahavarojen muutos	-64 679	226 263
Rahavarat 31.12.	505 955	570 634
Rahavarat 1.1.	570 634	344 371
	-64 679	226 263

1.7.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kaupunginvaltuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kaupunkistrategiasta ja siihen sisältyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta. Konsernijohto neuvottelee tytäryhteisöjen kanssa asetettavista tavoitteista ennen niiden lopullista hyväksymistä. Yhteistyössä laadituilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on kaupunkikonsernin kokonaisedun mukaista. Tytäryhteisöjen taloussuunnitelmien tulee perustua kaupunginvaltuuston niille asettamiin tavoitteisiin.

Tytäryhteisöjen hallitusten tulee toimittaa kaupungille sen edellyttämät tiedot tytäryhteisöjen tulos-, rahoitus- ja investointisuunnitelmista sekä yhteisöjen toimintaan liittyvistä olennaisista riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Investointisuunnitelmat tulee toimittaa kaupungille jo ennen niiden hyväksymistä tai täytäntöönpanoa. Suunnitelmien tulee perustua tehtyihin toimintaympäristön analyysihin ja riskienarviointiin. Investointien suunnittelussa tulee huomioida myös verosäännökset sekä myös valtioneuvoston päätökset ja näiden vaikutukset koko kaupunkikonsernin näkökulmasta tarkasteltuna. Kaikkien merkittävien taloudellisten ratkaisujen osalta

tytäryhtiön tulee hankkia kaupungin kanta ennen päätöksen tekoa. Kaupungin tytäryhteisön ja kuntayhtymän on annettava kaupunginhallitukselle kaupunkikonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot. Tytäryhteisöjen tulee toimittaa kaupungille tarvittavat tiedot annettujen ohjeiden ja aikataulujen mukaisesti.

Kaupunkikonsernin yhteisöiden toimielimiin valitut luottamushenkilöt raportoivat tarpeen mukaan kaupunginhallitukselle ja kaupunginjohtajalle yhteisön merkittävimmistä asioista. Kaupunginjohtajalla on tytäryhteisöjen hallituksen kokouksissa läsnäolo- ja puheoikeus. Kaupunginhallitus ohjeistaa tarvittaessa luottamushenkilöitä ja viranhaltijoita yhteisöissä/yhteisöjen edustajien kanssa toimimista varten.

Kaupunginjohtaja seuraa yleisesti kaupunkikonsernin yhteisöjen päätöksentekoa ja asioita. Muut johtoryhmän jäsenet seuraavat erityisesti oman toimialansa yhteisöjä. Tarvittaessa yhteisöjen asioista keskustellaan kaupungin johtoryhmässä.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi omistajaohjauksen periaatteet, konserniohjeen 11.12.2019.

1.7.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Hyvinvointialueuudistuksen takia Kiuruveden kaupungin konsernista poistui Ylä-Savon Sote ky, Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin ja Vaalijalan ky

1.7.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kaupunkikonsernin talouden kehitykseen vaikuttavat ennen kaikkea kaupungin väestön väheneminen, kaupungin tarjoamien palveluiden toiminnan kannalta olennaisten kiinteistöjen mittava peruskorjaus-/uudisrakennustarve sekä ikärakenteen muuttuminen (valtionosuudet ja verotulot vähenevät).

Kaupunkikonserniin kuulun kiinteistö Oy Kiuruveden Kiurunkulman käyttöasteen nostamiseksi suorittama kiinteistöjen purkaminen voi aiheuttaa tulevaisuudessa kaupungille taloudellisia haasteita, mikäli jäljelle jäävä peruskorjaamaton asuntokanta ei vastaa kysynnän tarpeita ja aiheuttaa paineen uudisrakennusinvestointia varten.

1.7.5 Selonteko konserninvalvonnan järjestämisestä

Kaupunginvaltuusto hyväksyi omistajaohjauksen periaatteet, konserniohjeen 11.12.2019 § 62 ja se tuli voimaan 1.1.2020. Omistajaohjauksen periaatteet ovat luonteeltaan pysyviä toimintaperiaatteita, jotka määrittelevät sen, miten kaupungin omistamia yhtiöitä johdetaan, ohjataan ja valvotaan. Valtuuston linjaamat periaatteet ohjaavat konsernijohdolle kuuluvaa omistajaohjauksen käytännön toteuttamista ja siihen liittyvää päätöksentekoa. Omistajaohjauksella pyritään varmistamaan kaupunkistrategiaan sisältyvän omistajapolitiikan toteutuminen. Kaupungin konserniohjeella luodaan puitteet omistajaohjaukselle kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Konserniohje koskee kaupunkia ja sen tytäryhteisöjä. Kuntayhtymissä ja kaupungin osakkuusyhteisöissä kaupungin edustajien tulee pyrkiä siihen, että kaupungin konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä.

Miten konsernivalvontaa on kuntakonsernissa järjestetty?

Tytäryhteisöjen toiminnan ja talouden kehitystä on seurattu tilinpäätöstietojen lisäksi osavuosikatsauksen yhteydessä.

Kaupunki on konsernin kannalta tärkeissä asioissa ohjannut tytäryhtiöiden päätöksentekoa.

Tytäryhteisöissä sekä muissa konserniin kuuluvissa yhteisöissä toimivat kaupungin edustajat ovat tuoneet kaupunginjohtajalle ja kaupunginhallitukselle tiedoksi yhteisöissä käsiteltävänä olevat merkittävimmät asiat. Kaupungin kannan muodostuksessa on näin ollut konsernijohto mukana.

Konserniyhteisöjen asioiden käsittelyä ja päätöksentekoa on seurattu aktiivisesti esityslistojen ja pöytäkirjojen avulla. Konsernijohdon suorittaman valvonnan lisäksi johtoryhmän jäsenet seuraavat oman alansa yhteisöjen

päätöksentekoa ja toimintaa. Johtoryhmä keskustelee asioista ja valmistelee tarvittaessa konsernivalvontaan liittyvän asian kaupunginhallitukselle.

Onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella?

Varsinaisia puutteita yksittäisissä tapauksissa ei ole havaittu. Todennäköisesti konsernivalvonnan tehostaminen tuo esiin valvonnan puutteita. Valvontaa tuleekin tehostaa ja kehittää voimassa olevalla taloussuunnitelmakaudella

Konsernivalvonnan kohdealueita:

- Toimivallan ja vastuunjako konserniohjauksessa, ohjeistuksen riittävyys
Toimivallan ja vastuunjako konserniohjauksessa on määritelty konserniohjeessa, ohjeistus on riittävä.
- Ohjeiden anto kaupungin edustajille tytäryhteisöissä ja ohjeiden riittävyys
Ohjeita on annettu kaupungin edustajille tytäryhteisöissä konserniohjeen mukaisesti, ohjeistus on ollut riittävä.
- Konsernitavoitteiden asettamista ja toteutumista koskeva arviointi
Konsernitavoitteita tytäryhteisöille on asetettu vähän eivätkä ne kuvaa riittävästi yhteisön ydintoimintaa. Edellä mainitun takia arviointi on ollut vähäistä.
- Tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi
Tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta ja taloudellista asemaa on seurattu lähinnä osavuositarkastuksen avulla sekä tytäryhteisöjen hallituksen edustajien suullisen informaation avulla. Kaupunginhallitukselle on tiedotettu tytäryhteisöjen merkittävistä ajankohtaisista ja talouteen liittyvistä asioista hallituksen kokousten yhteydessä. Kaupunginhallituksen esityslista sisältää vakiopykälänä kohdan konsernin ajankohtaiset asiat.
- Sisäisen valvonnan riskienhallinnan järjestämistä ja toteuttamista koskeva raportointi
Tytäryhteisöt ovat raportoineet merkittävimmistä riskeistä ja niiden hallinnasta talousarvioissa ja toimintakertomuksissa.
- Keskitettyjen konsernitoimintojen ja -palvelujen käyttö
Keskitettyjä konsernitoimintoja ei ole käytössä.
- Tiedonkulku ja sen toimivuus
Tytäryhteisöjen ja kaupungin välinen tiedonkulku on parantunut kertomusvuoden aikana.
- Kaupungin tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen
Kaupunginhallitus valitsee toimikaudekseen edustajat tytäryhteisöjen yhtiö- ja vuosikokouksiin sekä tekee esityksen tytäryhteisöjen hallitukseen valittavista edustajista.

Riskienhallinnan järjestäminen kaupunkikonsernissa:

- Tytäryhteisöissä hyväksytyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet ja niiden ohjeiden mukaisuus
Tytäryhteisöt ovat toimittaneet kaupungille hyväksymiään sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteita.
- Tytäryhteisöjen riskienkartoituksen ajantasaisuus ja kattavuus sekä konserniohjeen mukaisuus
Tytäryhteisöt ovat raportoineet merkittävimmistä riskeistä ja niiden hallinnasta talousarvioissa ja toimintakertomuksissa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 19.2.2018 § 4 kaupungin ja kaupunkikonsernin riskienhallinnan periaatteet.
- Kaupunkikonsernin riskienhallinnan ja seurannan selkeä vastuutus konsernijohdolle ja asiantuntemuksen riittävyys
Riskienhallinta ja seuranta ovat vastuutettu konsernijohdolle konserniohjeessa. Asiantuntemuksen riittävyys on hyvä lisätä esimerkiksi koulutuksella.
- Merkittävimpien riskien ajantasainen raportointi ja raportoinnin ohjeistuksen mukaisuus (dokumentoitu toimintatapa)
Merkittävimmät riskit raportoidaan talousarviossa ja toimintakertomuksessa kaupunkitasolla sekä tytäryhteisöittäin. Raportointiin on Excel – työkalu.
- Onnistuminen kaupunkikonsernin toteutuneiden riskien ajallisessa ja rahamääräisessä ennakoinnissa.
Kaupunkikonsernissa ei ole tehty riskien ajallista ja rahamääräistä ennakointia.

1.7.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	TP 2023	TP 2022
Toimintatuotot	10 882 270	51 498 713
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta/tappiosta	-66 343	149 785
Toimintakulut	-35 140 832	-108 901 402
Toimintakate	-24 324 905	-57 252 904
Verotulot	14 652 295	26 563 121
Valtionosuudet	14 469 009	38 806 672
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	38 962	55 166
Muut rahoitustuotot	1 559 754	1 360 942
Korkokulut	-891 117	-440 659
Muut rahoituskulut	-56 756	-453 778
Vuosikate	5 447 242	8 638 560
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 779 780	-6 520 643
Arvonalentumiset	-38 417	-217 343
Satunnaiset erät	55 106	-651
Tilikauden tulos	684 151	1 899 923
Tilinpäätössiirrot	132	8 122
Tilikauden verot	-671	-3 891
Laskennalliset verot	-35 069	-76 396
Vähemmistöosuudet	2 002	513
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	650 544	1 828 271
KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	31,0	47,3
Vuosikate / Poistot, %	113	128
Vuosikate, euroa/asukas	729	1 137
Asukasmäärä	7 475	7 599

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	TP 2023	TP 2022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	5 447 242	8 638 560
Satunnaiset erät	55 106	-651
Tilikauden verot	-671	-3 891
Tulorahoituksen korjauserät	576 903	-574 638
	6 078 579	8 059 379
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-4 068 402	-7 428 485
Rahoitusosuudet investointimenoihin	319 509	250 086
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	3 509 399	682 730
	-239 494	-6 495 669
Toiminnan ja investointien rahavirta	5 839 085	1 563 710
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0	-9 837
Antolainasaamisten vähennykset	3 765	28 890
	3 765	19 053
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	756 573	3 372 412
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-5 145 436	-5 136 703
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 568 240	936 084
	-5 957 103	-828 207
Oman pääoman muutokset	-5 692	1 934
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	513	-9 370
Vaihto-omaisuuden muutos	-21 642	61 919
Saamisten muutos	641 418	-16 581
Korottomien velkojen muutos	-619 991	1 134 800
	298	1 170 769
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-5 958 731	363 549
Rahavarojen muutos *	-119 647	1 927 259
*Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	11 314 406	17 274 699
Rahavarat 1.1.	11 434 053	15 347 440
Rahavarojen muutos	-119 647	1 927 259

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investintien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	11 172 827	3 803 523
Investointien tulorahoitus, %	145,3	120,3
Lainanhoitokate	1,3	1,3
Kassan riittävyys, pv	91	52

KONSERNITASE

	31.12.2023	31.12.2022
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	66 813	384 191
Muut pitkävaikutteiset menot	2 130 818	1 484 653
Ennakkomaksut	0	5 673
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	2 197 631	1 874 517
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	4 697 152	4 510 997
Rakennukset	31 054 199	46 353 305
Kiinteät rakenteet ja laitteet	18 731 849	18 897 984
Koneet ja kalusto	934 834	2 527 689
Muut aineelliset hyödykkeet	1 450	102 604
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	140 307	5 180 431
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	55 559 791	77 573 011
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	2 107 835	5 672 121
Joukkovelkakirjalainasaamiset	1 936	2 563
Muut lainasaamiset	14 281	17 281
Muut saamiset	353 495	381 550
Sijoitukset yhteensä	5 224 596	6 073 516
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	62 982 018	85 521 045
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	253 460	152 990
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	337	94 294
Muut toimeksiantojen varat	31 019	23 315
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHTEENSÄ	284 815	270 599
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Aineet ja tarvikkeet	10 907	216 739
Muu vaihto-omaisuus	157 322	135 986
Vaihto-omaisuus yhteensä	168 229	352 725
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset(pit)		
Lainasaamiset(pit)		
Muut saamiset(pit)	290 785	323 094
Siirtosaamiset (pit)	0	259
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	290 785	323 353
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset (lyh)	451 314	1 929 223
Lainasaamiset (lyh)	0	28 560
Muut saamiset (lyh)	543 079	1 403 538
Siirtosaamiset (lyh)	353 044	1 569 924
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	1 347 438	4 931 245
Saamiset yhteensä	1 638 223	5 254 598
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet		
Joukkovelkakirjalainasaamiset		
Muut arvopaperit	7 540 252	6 989 451
Rahoitusarvopaperit yhteensä	7 540 252	6 989 451
Rahat ja pankkisaamiset	3 774 154	10 285 247
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	13 120 859	22 882 024
VASTAAVAA YHTEENSÄ	76 387 690	108 673 665

VASTATTAVAA**OMA PÄÄOMA**

Peruspääoma	27 691 259	29 511 822
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	0	653
Arvonkorotusrahasto	55 070	55 070
Muut omat rahastot	301 213	333 772
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	9 450 891	8 392 948
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	650 544	1 828 271
OMA PÄÄOMAYHTEENSÄ	38 148 977	40 122 536

VÄHEMMISTÖOSUUKSET

31 980 186 180

PAKOLLISET VARAUKSET

Eläkevaraukset		
Muut pakolliset varaukset	1 037 741	544 644
Pakolliset varaukset yhteensä	1 037 741	544 644

TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT

Valtion toimeksiannot	253 460	156 023
Lahjoitusrahastojen pääomat	102 850	200 996
Muut toimeksiantojen pääomat	44 093	40 249
Toimeksiantojen pääomat yhteensä	400 403	397 268

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta (pit)	14 351 385	32 612 685
Lainat julkisyhteisöiltä		144 872
Saadut ennakot(lyh)	1 376	
Muut velat	1 900	1 900
Siirtovelat	0	52 083
Laskennallinen verovelka	732 541	656 467
Pitkäaikainen yhteensä	15 087 201	33 468 008

Lyhytaikainen

Joukkovelkakirjalainat (lyh)	14 000 000	15 568 240
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta (lyh)	2 617 003	5 552 164
Lainat julkisyhteisöiltä (lyh)		18 150
Saadut ennakot(lyh)	115 216	238 845
Ostovelat(lyh)	1 571 548	4 668 074
Muut velat (lyh.aik)	389 304	510 981
Siirtovelat(lyh)	2 953 247	7 300 461
Laskennallinen verovelka	35 069	98 115
Lyhytaikainen yhteensä	21 681 387	33 955 029
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	36 768 589	67 423 037

VASTATTAVAA YHTEENSÄ**76 387 690 108 673 665****KONSERNIN TASEEN TUNNUSLUVUT**

Omavaraisuusaste, %	50,1	37,2
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	91,6	57,5
Konsernin lainat ja vuokravastuut 31.12 euroa/asukas	4 643	7 893
Konsernin lainat ja vuokravastuut 31.12 euroa	34 706 637	59 978 907
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa	10 101 434	10 220 655
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa / asukas	1 351	1 345
Konsernin lainakanta, euroa / asukas	4 143	7 093
Konsernin lainakanta 31.12.,euroa	30 968 388	53 899 707
Konsernin lainasaamiset 31.12., euroa	16 217	19 844
Asukasmäärä 31.12.	7 475	7 599

1.8 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

1.8.1 Asiaa koskeva sääntely

Kunnanhallituksen on tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman talouden tasapainottamiseksi (KuntaL 115 §).

1.8.2 Tilikauden tuloksen käsittely

Kaupunginhallitus esittää tilikauden 549 652,88 euron tuloksen käsittelystä seuraavaa:

1. Tuloutetaan tehtyjä poistoeroja suunnitelman mukaan 17 188,97,00 euroa
2. Tilikauden ylijäämä 566 841,85 euroa lisätään edellisten tilikausien ylijäämään

Tämän jälkeen taseen ylijäämää on 2 291 166, 98 euroa.

1.8.3 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Kiuruveden kaupungin taseessa on ylijäämää 31.12.2023 jälkeen 2 291 166,98 euroa. Siten kuntalain mukaista kattamatonta alijäämää ei ole kunnan taseessa.

Vuonna 2023 toteutuneita sopeutumistoimenpiteitä

Yleispalvelukeskus:

- Koulutukset pidetty poikkeuksia lukuun ottamatta Teamsin välityksellä: säästetty matka- ja majoituskuluja.
- Investointeja ja hankintoja on supistettu tai ne on jätetty suorittamatta.
- Laskentasihteeri 1. toimi ollut täyttämättä, tehtävää hoitanut määräaikainen henkilö.
- Hoidettu lisääntyneet tehtävät sisäisin järjestelyin mm. ukrainalaiset.
- Kaupunginhallituksen – ja muiden toimielimien kokouksissa on suosittu Teams kokouksia, säästetty mm. matkakulut

Sivistystoimi:

- Liikuntapalveluiden osalta on jätetty täyttämättä kenttäsestarin toimi ja valmisteltu koko liikuntatoimen siirtoa tekniseen palvelukeskukseen. Siirrolla haetaan säästöjä henkilöstön paremman yhteiskäytön osalta nimenomaan teknisten tehtävien hoidossa.
- Nuorisosihteeri on hoitanut oman työnsä ohella HYTE-koordinaattorin työtä, jolloin erillistä henkilöä ei ole tarvinnut palkata ko. tehtävään. Vuoden 2024 alusta alkaen myös kuntouttava työtoiminta on siirtynyt nuorisopalveluiden toiminnaksi.
- Kansalaisopiston osalta toimistosihteerin toimi on täyttämättä ja hoidetaan työllistetyn henkilön avulla. Kokonaistilannetta vakinaisen henkilöstön osalta selvitetään vuoden 2024 aikana.
- Lukiokoulutuksessa yhden lehtorin virka on jätetty täyttämättä ja tuntiresurssia on leikattu oppilasmäärän suhteessa.
- Perusopetuksessa koulukuljetusten käyttöä on tehostettu ja ylimääräisiä kuljetuksia on vältetty.
- Tuntikehys on sopeutettu laskevan oppilasmäärän mukaan. Nivan kielten opettajan virka on jätetty täyttämättä.
- Hankintoja on tehty harkitusti välttämättömiin kohtiin.

Tekninen palvelukeskus:

- Henkilöstön säästöväpaat - purettu mahdollisuuksien mukaan
- Kiinteistöveroselvityksen jatkettu vuonna 2023 käynnistetty vuonna 2022
- Jäteveden perusmaksun käyttöönotto vuodelle 2023
- Kiinteistösalkutuksen vahvistaminen ja kohteiden myynti. Vuonna 2023 myynnissä oli kaksi kohdetta.
- Henkilöstöresursseja vähennetty
- Suositettu etäkokouksia ja työhön liittyvää matkustamista vähennetty

Talouden tasapainottamiseen liittyvä työ tulee jatkumaan myös tulevina vuosina.

Selonteko kuluvana vuonna voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä

Verotulojen arvioinnissa kaupunki on luottanut Kuntaliiton laatimaan veroennustekehikkoon ja näin se tulee todennäköisesti tekemään jatkossakin. Vuosien kokemuksen perusteella talousarvioon on kirjattu veroennustekehikon lukua pienempi luku.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 28.9.2020 § 29 talouden tasapainotusohjelman vuosien 2020–2023 toimenpiteet. Vuoden 2023 aikana talouden tasapainotusohjelmassa olevien toimenpiteiden täytäntöönpanoa on jatkettu. Talouden tasapainottamiseen liittyvä työ tulee jatkumaan myös tulevina vuosina. Talouden tasapainotustyössä tulee ottaa huomioon kulloinkin tapahtuvat olennaiset muutokset toimintaympäristössä.

2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1 Seurantaa koskeva sääntely

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota (KuntaL 110 §). Toteutumisvertailussa seurattavia asioita ovat toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen. Toteutumisvertailusta on lisäksi käytävä ilmi, onko menot, tulojen lisäksi, muutoin rahoitettu talousarviossa määrättyllä tavalla. Muulla rahoituksella tarkoitetaan tällöin rahavarojen käyttöä ja muita maksuvalmiuden muutoseriä rahoituslaskelmassa.

Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa (KuntaL 110 §). Toteutumisvertailussa noudatetaan vastaavaa rakennetta. Toteutumisvertailu laaditaan sillä tarkkuudella, jolla valtuusto on hyväksynyt tavoitteen, määrärahan tai tuloarvion yksittäiselle tehtävälle, hankkeelle tai muulle menotai tuloerälle.

Toteutumisvertailun laadinnasta vastaa kunnanhallitus sekä tilivelvolliset toimielimet ja viran- tai toimenhaltijat. Selvitys tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa annetaan toimintakertomuksen toteutumisvertailuosassa (KuntaL 115 §). Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden toteutumista (KuntaL 121 §). Arvioinnissa keskeinen tietolähde on toimintakertomuksen toteutumisvertailu.

2.2 Tavoitteiden toteutuminen

KAUPUNGINHALLITUS / YLEISPALVELUKESKUS

Yleispalvelukeskuksen johtaja: Hallinto- ja talousjohtaja

Tulosalueet: Yleishallinto, ruokahuolto, elinkeinojen kehittäminen, maataloushallinto, työllisyyden hoitaminen, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

YLEISHALLINTO

Vastuuhenkilö: Hallintojohtaja

Tulosalueen toimintastrategia

Yleishallinto huolehtii kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen toimialaan kuuluvien asioiden valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävistä sekä sisäisestä ja ulkoisesta tiedottamisesta. Se avustaa ja tukee kaupunkikonsernin johtoa tavoitteellisessa johtamisessa, toimintojen kehittämisessä, organisoinnissa ja rahoittamisessa. Edelleen se tukee ja luo edellytyksiä muiden palvelukeskusten tulokselliselle toiminnalle sekä antaa tietoon ja osaamiseen perustuvia asiantuntijapalveluja.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

- 1. Vuonna 2023 Kiuruveden kaupungin tuloksen tulee olla ylijäämäinen. Myös seuraavina vuosina kaupungin tuloksen tulee olla ylijäämäinen, jotta taseessa on ns. puskuria mahdollisten huonojen vuosien varalle.**

Vuoden 2022 tilinpäätöksen ylijäämä oli 951.093,23 euroa, joka lisättiin edellisten tilikausien ylijäämään. Taseeseen muodostui 1.724.325,13 euroa ylijäämää.

Tavoite toteutui, vuoden 2023 tilikauden ylijäämä on 566 841,85 euroa. Tämän jälkeen taseen ylijäämä on 2 291 166,98 euroa.

2. Sote- ja maakuntauudistuksen voimaan astumiseen 1.1.2023 alkaen varautuminen sekä toiminnallisesti että taloudellisesti.

Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa 1.1.2023

Tavoite toteutui. Kiuruveden kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut siirtyivät Ylä-Savon sotelta Pohjois-Savon hyvinvointialueen vastattavaksi 1.1.2023 suunnitelman mukaisesti. Vuokrasopimukset hyvinvointialueen käyttöön luovutetuista tiloista saatiin solmittua ja lisäksi kaupungin ruokahuolto- ja ateriapalvelut henkilöstöineen ja kalustoineen siirtyivät samalla kuntien yhdessä omistaman Servica Oy:n vastattavaksi

3. 1.1.2025 voimaan astuvaan työ- ja elinkeinopalveluita koskevaan uudistukseen valmistautuminen ja varautuminen sekä toiminnallisesti että taloudellisesti.

Tilanteessa 30.6.2023 suunnittelutyö Ylä-Savon työssäkäyntialueen perustamisesta Iisalmen isäntäkuntamallilla etenee, poikkeuslupahakemus oltava työ- ja elinkeinoministeriön käsiteltävänä lokakuun lopussa 2023.

Tavoite toteutui. Ylä-Savon työllisyysalue sai poikkeusluvan 30.11.2023 valtioneuvoston päätöksellä työvoimapalveluiden järjestämisvastuulle asetetuista vaatimuksista poikkeamisesta Iisalmen ja Kiuruveden kaupunkien sekä Pielaveden, Sonkajärven ja Vieremän kuntien muodostamalla työllisyysalueella. Varautuminen ja valmistelutyö jatkuu myös vuoden 2024 aikana.

4. Uuden strategian jalkauttaminen kaupungin toimintaan sekä työskentelytapojen muuttaminen yhä tehokkaammaksi hyödyntäen sähköisiä järjestelmiä.

Tilanteessa 30.6.2023 tavoite on toteutunut aikaisemman mukaisesti ja toiminta jalostunut tehokkaammaksi.

Tavoite on toteutunut ja jatkuu myös vuoden 2024 aikana mm. kaupunkistrategian päivittämisellä.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2023	MUUT	TA+MUUT	TP 2023	Tot %	TP 2022
Yleishallinto						
Toimintatulot	265 046	336 879	601 925	572 517	95	223 694
Toimintamenot	-3 150 833	-72 649	-3 223 482	-3 075 803	95	-2 452 830
Toimintakate (netto)	-2 885 787	264 230	-2 621 557	-2 503 285	96	-2 229 135
Poistot ja arvonalentumiset	-24 104	0	-24 104	-19 920	83	-27 914
Muut laskennalliset kustannukset	-125 005	0	-125 005	-81 431	65	-45 110
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-3 299 942	-72 649	-3 372 591	-3 177 154	94	-2 525 854

ELINKEINOJEN KEHITTÄMINEN

Vastuhenkilö: Kaupunginjohtaja

Tulosalueen toimintastrategia

Elinkeinojen kehittämisen tehtävät määräytyvät kaupunkistrategian 2022–2025 mukaisesti (kaupunginvaltuusto 11.04.2022 § 11). Kiuruveden kaupunkistrategia on koko kaupungin yhteinen tahdonilmaus Kiuruveden kehittämisen suuntaviivoista. Suunnitelmaan on koottu ne tavoitteet, joilla parannetaan kiuruvetisten hyvinvointia, tuetaan Kiuruveden ja koko alueen yritys- ja elinkeinoelämän kilpailukykyä, vahvistetaan osaamista sekä yhteisöllisyyttä. Elinkeino- ja yritysohjelma on tehty Kiuruveden kaupungin elinkeinopoliittisten toimenpiteiden strategiseksi perustaksi (kaupunginvaltuusto 11.04.2022 § 50).

Elinkeinopalvelut muodostuvat yritysneuvonnasta sisältäen myös maatilojen sivuelinkeinojen neuvonnan.

Elinkeinopalvelut pitää sisällään myös oman alan hankkeet ja yhteistyön eri hanketoimijoiden kanssa. Elinkeinopalvelut on osallistunut markkinointitoimenpiteisiin elinkeinojen osalta ja hankevalmisteluun sekä TE - 2024 palvelu uudistukseen yritysneuvojan työpanoksella niissä asioissa, jotka liittyvät elinkeinoihin. Elinkeinopalvelut on ollut yritysneuvojan ja toimistosihteerin 20 %:n työpanoksella mukana tilapäisen suojelun tarpeessa olevien ukrainalaisten kotouttamisessa ja työllistämisen edistämisessä mukana. Lisäksi elinkeinopalvelut on tehnyt tiivistä yhteistyötä työvoiman hankintaan ja ulkomaalaisten työllistämiseksi yrityksiin eri hanketoimijoiden, TE-palveluiden, Eures ja VEKO-hankkeen kanssa.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

1. YRITYSNEUVONTA

Tavoite:

Uusien yritysten perustaminen: 15 kpl

Asiakaskontaktien määrä: 35 kpl

Tilanteessa 30.6.2023 uusia yrityksiä perustettiin 16 kpl
ja asiakaskontaktien määrä oli 65 kpl

31.12.2023 uusia yrityksiä perustettiin 30 kpl
ja asiakaskontaktien määrä oli 104 kpl

Vuosi alkoi Kiuruveden 150 v juhlavuotta valmistellessa ja tammikuussa ollutta maaseutugaalaa markkinoitaessa. Lisäksi valmisteltiin SF-Caravanin 60- vuotisjuhlaa ja Nordisk Camping Träff tapaamista 2024 Kiuruvedellä. Biokaasulaitoksen sijoittautuminen Kiuruvedelle oli merkittävä hanke, jota valmisteltiin useamman vuoden ajan. Vuoden mittaan järjestettiin useampi keskustelu- ja infotilaisuus kuntalaisille ja yrittäjille. Kiuruveden 150 v juhlavuosi huipentui siihen, että alkuvuodesta Kiuruveden kaupunki valittiin Pohjois-Savon yrittäjäystävällisimmäksi kunnaksi.

Ensimmäinen puolivuotta oli vilkasta aikaa yritysneuvonnassa ja ukrainalaisten asioiden hoitamisessa ja heille työpaikkojen järjestämisessä. Uusia yrityksiä perustettiin 3 kpl enemmän kuin vuonna 2022. Asiakaskontaktien määrä oli 28 kpl enemmän kuin vuonna 2022, jolloin oli 76 kpl. Asiakkaina oli yrityksen perustajia, mutta myös toimivia yrityksiä, ja niitä, jotka suunnittelivat erilaisia investointeja tai etsivät toimitiloja. Yrityksiä perustettiin eri toimialoille, mutta pääosin palvelualalle, mutta myös maaseudun liitännäiselinkeinoja syntyi. Myönteinen starttirahalausunto kirjoitettiin viidelle alkavalle yrittäjälle. Yleisesti ottaen työvoimapulaa oli edelleen kiuruvetisissä yrityksissä, osassa teollisuutta, sotealalla sekä varhaiskasvatuksessa Ukrainan sodasta huolimatta. Kevättä kohden kausityövoiman tarve lisääntyi ja noin 95 % Kiuruvedellä olevista ukrainalaisista työllistyi. Yksi

perusti yrityksen. Loppuvuosi oli toimivissa yrityksissä odottava. Oli selkeästi nähtävissä alustavia taantuman merkkejä maailmalla.

Kiuruvedellä järjestettiin huhtikuussa kansallinen, kaksipäiväinen koiranäyttely, jossa oli ennätysmäärä osallistujia yli 800 koiraa. Kaupunki oli mukana markkinointiyhteistyössä ja mahdollistamassa tapahtuman järjestämisen. Jatkossa järjestäjille tulee mietittäväksi se, järjestetäänkö näyttely seuraavan kerran kesällä, jolloin se olisi ulkoilmanäyttely. Tällöin se mahdollistaisi suuremman osallistujamäärän ja suuremman näyttelyalueen.

Uusi ohjelmakausi 2023–2027, maaseudun yritystuet myöhästyi useaan otteeseen, kunnes avustuksia pääsi tekemään Hyrrään heinäkuun alussa. Jotkut yritykset päätyivät siihen, etteivät odottaneet uuden ohjelmakauden alkamista ja aloittivat hankkeen ilman tukea. Ylä-Savon Veturin Leader -rahoitusta myönnettiin yhdelle yritykselle. Pohjois-Savon ELY-keskus myönsi rahoitusta kehittämiseen kolmelle yritykselle ja maaseudun yritysrahoitusta yhteen hankkeeseen Kiuruvedellä. Uuden ohjelmakauden merkeissä järjestettiin huhtikuussa Elinkeinopalveluiden toimesta maaseudun Leader -yritysrahoitusinfo, jossa oli hyvin osanottajia. Elokuussa järjestettiin myös Pohjois-Savon ELY-keskuksen rahoitusinfo, jossa oli osallistujia ennakoitua enemmän. Syyskuussa järjestettiin lukiolaisille yrittäjäyöspäivä, jossa oli asiantuntijoita puhumassa yrittäjyyden eri aiheista. Life & Career -hankkeen kanssa järjestettiin yhteistyössä yrityksille ”Osaavan työvoiman saatavuus Kiuruvedellä” – brunssi, jossa oli eri organisaatioista asiantuntijoita. He kertoivat yrityksille, mitä palveluita on saatavilla yrityksille, kun yritykset rekrytoivat työvoimaa ulkomailta.

Markkinointi tapahtui monipuolisesti eri medioissa, kuten radiossa, TV:ssä ja somessa. Oli Aamulypsyareenan ensimmäinen juhluvuosi. Kiuruveden torilla järjestettiin ”Kultajuhlat”, minne saapui myös Suomipopin juontajia ja sävellettiin ”Kiuruvesibiisi”. Erilaisia juhluvuoden tapahtumia oli keväällä myös eri puolilla Kiuruveden kyliä. Kaupunki järjesti ”Tahdon menestyä - elinvoimaseminaarin”, joka sai hyvän palautteen osallistujilta. Markkinoinnissa ja näkyvyydessä hyödynnettiin markkinointiyhteistyötä Iskelmäviikon kanssa mm. televisio -mainonnassa. Vuoden 2024 kesän Pohjoismaisia Karavaanaripäiviä Kiuruvedellä 7. – 11.7.2024 käytiin markkinoimassa Norjan Årendalissa heinäkuun alussa yhdessä SF Caravanin kanssa. Saimme hyvän vastaanoton siellä ja paljon oppia siitä, mitä pitää ottaa huomioon tapahtumaa järjestettäessä. Kiuruveden kaupunki liittyi Pohjois-Savon Matkailu Oy:n ostamalla sen osakkeita ja solmimalla yhteistyösopimuksen. Yhtiössä on mukana myös muita Ylä-Savon kuntia. Tämän yhteistyön kautta odotetaan saavutettavan enemmän näkyvyyttä ja työkaluja matkailun kehittämiseen.

Lisäksi valmistautuminen TE2024 uudistukseen vuoden 2025 alusta ja kunnille siirtyvien palvelujen järjestämisvastuusta työllisti kaupunginjohtajaa ja hallintojohtajaa sekä yritysneuvojaa. Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä hyväksyttiin 1.3.2023 ja laki kotouttamisesta hyväksyttiin 3.3.2023. Ylä-Savon työllisyysalueen poikkeuslupa hyväksyttiin syksyllä 2023. Ylä-Savon työllisyysalueen muodostavat Kiuruvesi, Pielavesi, Sonkajärvi, Vieremä ja Iisalmi.

Kiuruveden kaupunki on monessa eri hankkeessa mukana mm. Kiuruveden kaupunki on osallistunut aktiivisesti Lantakaasu -hankkeen eli Biokaasulaitoksen edistämiseen monella eri tasolla. Lisäksi loppuvuodesta Kiuruveden kaupunki oli käynnistämässä vihreän siirtymän -hanketta Pyhäjärven ja Pihtiputaan kanssa.

Yritysneuvoja tekee yhteistyötä muun muassa seuraavien kumppaneiden kanssa:

- yhteinen toimitilarekisteri Iisalmen kaupungin, Sonkajärven, Vieremän ja Lapinlahden kanssa
- matkailumarkkinointi yhteistyö ”Iisalmi ja tienoot” kanssa
- yhteistyö eri hankkeiden kanssa
- seutuyhteistyö kuntien kanssa

Yritysneuvontaa toteutetaan Yritys-Suomi, Ylä-Savo yrityspalvelusopimuksen mukaisesti.

Yhteistoimintaosuudet ja avustukset: Ylä-Savon Veturi ry:n seuturaha 23 994 € (3,00 €/asukas), Ylä-Savon ammattipiston seuturaha 37 250 € (5 €/asukas) ja hallinnointiraha 4 437 €. Ylä-Savon kehittämisen malli 7 597 €.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset) Sitovuustaso on toimintakate

	TA 2023	MUUT	TA+MUUT	TP 2023	Tot %	TP 2022
Elinkeinojen kehittäminen						
Toimintatulot	14 660	11 020	25 680	28 223	110	17 096
Toimintamenot	-580 144	0	-580 144	-291 769	50	-252 469
Toimintakate (netto)	-565 484	11 020	-554 464	-263 546	48	-235 373
Poistot ja arvonalentumiset	-66 081	0	-66 081	-59 647	90	-53 988
Muut laskennalliset kustannukset	-11 823	0	-11 823	-12 388	105	-7 599
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-658 048	0	-658 048	-363 804	55	-314 056

MAATALOUSHALLINTO

Vastuhenkilö: Maataloussihteeri

Tulosalueen toimintastrategia

Kiuruveden kaupunki sekä Keiteleeseen ja Pielaveden kunnat ovat 1.1.2012 alkaen muodostaneet maaseutuhallinnon yhteistoiminta- alueen, jossa järjestäjäkuntana toimii Kiuruveden kaupunki. Yhteistoimintasopimusta on päivitetty ja 1.1.2021 alkaen maaseutuhallinnon tukihallintoyksikkö tuottaa ja turvaa yhdenmukaiset toimintaedellytykset viljelijätukijärjestelmän kuntakohtaiseen hoitamiseen, maaseutuväestön tarvitsemiin hallinnon alaan liittyviin palveluihin, sekä maaseutuelinkeinoviranomaiselle kuuluviin muihin viranomaistehtäviin lähipalveluina yhteistoiminta-alueen jokaisessa kunnassa.

Maaseutuhallinnon tukihallintoyksikön jaettavat kustannukset vuoden 2023 osalta jaetaan yhteistoiminta-alueen kuntien kesken edellisenä vuonna 1.7. tukea hakeneiden tilojen suhteessa. Tukea hakeneita tiloja oli 1.7.2022 Kiuruvedellä 369 (61 %), Pielavedellä 173 (28 %) ja Keiteleellä 66 (11 %).

Viranomaistehtävien lisäksi tukihallintoyksikön vastuualueeseen kuuluu Kiuruveden osalta kaupungin maksamien kyläyhdistysten avustusten myöntö, hanketoimintaan ja sidosryhmäyhteistyöhön osallistuminen sekä maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen yhteistoimintaelimen (M-ryhmän) sihteerin, valmistelijan ja esittelijän tehtävät. M-ryhmä toimii kuntien neuvotteluelimenä maaseutuelinkeinojen strategisissa linjauksissa, yhteistyöelimenä maaseutuhallinnon suunnittelussa, toimeenpanossa ja palvelujen määrittelyssä.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

- 1. Tukihallintoyksiköllä on yhteistoiminta-alueen jokaisessa kunnassa oma toimipiste viljelijöiden asiointia varten. Aukioloajat vaihtelevat kunnittain, mutta Kiuruvedellä voi asioida paikan päällä pääsääntöisesti vähintään 4 päivänä viikossa.**

Vuosi 2023 on EU:n uuden rahoituskauden ensimmäinen vuosi ja maataloustukijärjestelmä uudistui sekä tukiehtojen, että valvonnan osalta laajasti. Vuoden 2023 aikana asiakaspalvelua toteutettiin lähipalveluna Luoteis-Savon maaseutupalveluiden yhteistoiminta-alueen jokaisessa kunnassa: Kiuruvedellä ja Pielavedellä muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta viitenä päivänä viikossa koko vuoden ajan ja Keiteleellä kerran viikossa toukokuun alusta tukihaun päättymiseen saakka.

2. Maatalousyrittäjille turvataan maatalouspalvelujen hyvä saatavuus, tavoitettavuus ja henkilökohtainen palvelu

Maaseutuhallinnon henkilöstö päivitti osaamistaan kevään 2023 aikana lukuisissa, pääasiassa Ruokaviraston järjestämissä, tukiudistukseen liittyvissä koulutuksissa. Maataloushallinnon henkilöstö osallistui kouluttajan roolissa MTK- Pohjois-Savon hallinnoiman Innostu Tiedosta- hankkeen vetämiin, Teamsin kautta järjestettyihin viljelijäkoulutuksiin ja lisäksi yhteistoiminta-alueella järjestettiin toukokuussa kaksi omaa ”live”- koulutusta (Kiuruvedellä ja Pielavedellä), joihin molempiin osallistui noin 50 viljelijää.

Vuoden 2023 maataloustukien hakuaika päättyi 15.6.2023. Tukihaku on vuodesta 2023 alkaen kokonaan sähköinen, joten viimeistenkin paperisilla lomakkeilla asioineiden viljelijöiden oli siirryttävä sähköisten palveluiden käyttäjiksi.

Viljelijöiden asiointi maataloushallinnon kanssa tapahtuu pääasiassa sähköisesti verkossa, mutta tukiudistuksen takia vuonna 2023 puheluja ja sähköpostiviestejä tuli edellisvuosia enemmän. Mahdollisuus asioida henkilökohtaisesti kasvotusten on osalle asiakkaista ja osassa käsiteltävistä asioista edelleen tärkeää.

3. Henkilöstön määrä pyritään vakiinnuttamaan tukihakemusten käsittelyn eriyttämisen vaatimalle minimitasolle. Henkilöstön kesken pidettävillä kehityskeskusteluilla, henkilöstöpalavereilla ja tiiviillä kanssakäymisellä.

Maaseutuhallinnon tukihallintoyksikössä saatiin vuoden 2023 alkupuoliskolla päätökseen maataloussihteerin (yhteistoiminta-alueen johtaja) ja kahden maaseutusihteerin toistaiseksi voimassa olevien virkojen rekrytointiprosessit ja ensimmäistä kertaa neljään vuoteen tukihallintoyksikön kaikki virat (maataloussihteerin + kolme maaseutusihteerin) on täytetty toistaiseksi voimassa olevina.

Vuosi 2022 ja vuoden 2023 alkupuolisko olivat tukihallintoyksikön henkilöstölle ajoittain hyvinkin kuormittavia, osin henkilöstövaihdosten, mutta pääosin henkilöstövajauksen vuoksi. Vuoden 2023 jälkipuoliskon aikana, virkojen täyttämisen jälkeen tilanne vakiintui ja tasaantui. Toimipisteiden väliseen yhteydenpitoon ja tiedonvaihtoon on kiinnitetty erityistä huomiota

Maatalouden tukihallintoyksikkö / tuet

TUNNUSLUVUT	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Kiuruvesi, Pielavesi, Keitele: tukea hakeneiden tilojen lukumäärä	608	600	587
Kiuruvesi, Pielavesi, Keitele: maataloustuet yhteensä, milj. euroa	34,2	31	29,9
Kiuruvesi: tukea hakeneiden tilojen lukumäärä, kpl	376	370	355
Kiuruvesi: maataloustuet yhteensä, milj. euroa	23,8	22	21,8

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2023	MUUT	TA+MUUT	TP 2023	Tot %	TP 2022
Maataloushallinto						
Toimintatulot	80 515	-16 965	63 550	66 556	105	165 608
Toimintamenot	-231 263	42 903	-188 360	-193 184	103	-300 656
Toimintakate (netto)	-150 748	25 938	-124 810	-126 628	102	-135 048
Muut laskennalliset kustannukset	-16 764	0	-16 764	-11 377	68	-12 037
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-248 027	42 903	-205 124	-204 561	100	-312 694

TYÖLLISYYDEN HOITAMINEN

Vastuhenkilö: Hallinto- ja talousjohtaja

Tulosalueen toimintastrategia

Kaupungin työllistämistoimien tarkoituksena on alentaa pitkäaikais- ja nuorisotyöttömyyttä, ehkäistä syrjäytymistä sekä parantaa työllistettävien valmiuksia omaehtoiseen koulutuksen hankintaan ja työnsaantiin.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Kiuruveden urheilijoiden loppuvuoden 2023 työllisyyden hoitamisen toimintaa Kiuruveden kaupungille ovat osaltaan vaikeuttaneet hyvinvointialueuudistuksesta johtuneet Pohjois-Savon hyvinvointialueen toiminnan käynnistämiseen liittyvät haasteet yhteistyösopimukseen liittyen, sekä hallitusohjelman kirjaukset mm. ettei palkkatuetusta työstä enää jatkossa kerry työttömyysturvan työssäoloehtoa (aikaisemmin työssäoloehtoa kertyi 75 prosenttia palkkatuetusta työstä)

1. Pyritään työllistämään mahdollisimman paljon niitä henkilöitä, joiden työmarkkinatuesta kaupunki joutuu maksamaan puolet.

Kaupungin työllistäminen

Tukityöllistämiseen käytettiin noin 80 000 euroa (netto). Vuoden aikana palkkatuella työllistettiin 8 velvoitetyöllistettävää enintään 6 kk ajaksi. Työttömien työllistämiseen työssäoloehdon täyttymiseksi käytettiin noin 61 800 euroa-

Kiuruveden kaupungin työllisyyden hoitaminen on rakentunut pääosin kaupungin ja Kiuruveden Urheilijoiden välisen yhteistyösopimuksen pohjalle. Kiuruveden Urheilijat on vastannut pitkäaikaistyöttömien työllisyyden edistämisestä ja muista tukitoimenpiteistä. Työllisyyden edistämiseksi on ollut käytössä niin sanottu edelleenohjausmalli, jossa Kiuruveden Urheilijat on vastannut palkkatuella palkatun työttömän työnantajavelvoitteista, vaikka itse työ tehdään toisen työnantajan palveluksessa.

Tavoitteena on pienentää työmarkkinatuen kuntaosuutta ja sen kasvua. Tavoitteena on vuonna 2023 työllistää palkkatuella ne henkilöt, joille TE-keskus myöntää palkkatukea, vähintään 20 henkilöä. Lisäksi Kiuruveden Urheilijat ry:n tavoite on, että 60 henkilöä osallistuu kuntouttavaan työtoimintaan.

Kelan tilaston (Kelasto) mukaan kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen saajia vuonna 2023 oli 147 ja vuonna 2022 oli 173 saajaa. Vuonna 2023 Kiuruveden kaupungin maksama työmarkkinatuen kuntaosuus oli yhteensä 493 623 euroa ja korvattuja päiviä oli 21 875 (vuonna 2022 -> 531 522 euroa, vuonna 2021 -> 663 041 euroa).

Kunta maksaa työmarkkinatuesta sitä suuremman osan, mitä kauemmin henkilö on ollut työttömänä. Valtio rahoittaa työmarkkinatuen kokonaan sen maksuerän loppuun, jonka aikana henkilölle on maksettu työmarkkinatukea työttömyyden perusteella yhteensä 300 päivää.

Sen jälkeen valtio ja työmarkkinatuen saajan kotikunta rahoittavat maksetun työmarkkinatuen puoliksi sen maksuerän loppuun, jonka aikana henkilölle on maksettu työmarkkinatukea 1 000 päivää. Sen jälkeen kotikunnan rahoitusvastuu nousee 70 % prosenttiin.

Yhteistoimintaosuudet

TYP – verkoston toiminnasta maksettiin Iisalmen kaupungille 4 743,30 euroa.

Ylä-Savon alueen yhteiseen työllisyysvalmisteluun TE24 Iisalmen kaupungille maksettiin 5 272,50 euroa.

Yhdistysten työllistämisen tukeminen

Työllistämisavustusta maksettiin yhteisöille seuraavasti: Ylä-Savon TOIMI – valmennussäätiö 30 000 euroa ja Kiuruveden Työttömät ry vuokratuki 9 000 euroa.

Nuorten kesätyöllistäminen

Nuorten kesätyöllistämiseen käytettiin noin 23 085,00 euroa. Yhteensä 45 työnantajaa työllisti 93 kiuruvetistä nuorta.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset) Sitovuustaso on toimintakate

	TA 2023	MUUT	TA+MUUT	TP 2023	Tot %	TP 2022
Työllisyyden hoitaminen						
Toimintatulot	72 000	-15 000	57 000	55 987	98	79 502
Toimintamenot	-1 076 773	179 352	-897 421	-869 775	97	-938 024
Toimintakate (netto)	-1 004 773	164 352	-840 421	-813 788	97	-858 522
Muut laskennalliset kustannukset	-20 770	0	-20 770	-10 853	52	-7 186
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-1 097 543	179 352	-918 191	-880 627	96	-945 209

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN

Vastuuhenkilö: Kaupunginjohtaja

Tulosalueen toiminnalliset tavoitteet

- Sosiaali- Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän purkautumisen myötä ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon palvelut tullaan järjestämään vastuukuntamallilla, Iisalmen kaupungin toimesta vuoden 2023 alusta lukien. Määrärahaa tätä varten on varattu 625 000 €. Lisäksi Kiuruveden kaupunki ja muut Ylä-Savon SOTE kunnat ovat varanneet määrärahoja Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän purkamiseen liittyen. Kiuruveden kaupunki on varannut tähän 30 000 €.**

Ylä-Savon sote kuntayhtymän purku on toteutunut suunnitellusti. Kaikki osakaskunnat tekivät tarvittavat päätökset talven-kesän 2023 aikana.

Ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon palvelut ovat toteutuneet suunnittelun mukaisesti.

Määrärahat ovat riittävät vuodelle 2023.

Kunnaneläinlääkärit siirtyivät vuoden alkupuolella Hingunniemeen. Avajaisia vietettiin alkuvuodesta-

2. Kiuruveden kaupunki tekee tiivistä yhteistyötä paikkakunnalla toimivien järjestöjen ja eri tahojen kanssa. Yhteisenä tavoitteena kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Mielenhyvinvoinnista huolehtiminen on myös erityisen tärkeää ja on korostunut tässä maailman ajassa.

Yhteistyö on tiivistä eri järjestöjen ja yhteisöjen kanssa. Tämä on näkynyt mm. Kiuruveden 150-v. juhluvuoden valmisteluissa ja tapahtumissa. Kiuruveden kaupunki käytti juhluvuoden toteutuksessa osallistuvan budjetoinnin periaatetta. Yhdistyksillä ja yhteisöillä oli mahdollisuus hakea avustusta juhluvuoden tapahtuman toteutukseen. Budjetti tähän 10 000 €.

Yhteistyökumppanuudet eri järjestöjen kanssa ovat toteutuneet suunnitelman mukaisesti.

3. Vaikka sosiaali- ja terveystalvet siirtyvät hyvinvointialueiden vastuulle, terveyden edistämisen näkökulma korostuu kunnissa ja kaupungeissa. Kiuruveden kaupunki haluaa kehittää kumppanuuksia aktiivisella otteella koko kaupunkiyhteisön kanssa.

Kiuruveden kaupunki tekee tiivistä yhteistyötä yhteisöjen ja järjestöjen kanssa.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2023	MUUT	TA+MUUT	TP 2023	Tot %	TP 2022
Hyvinvoinnin ja terv.edistäminen						
Toimintatulot	209 000	-209 000	0	14 444	*****	192 097
Toimintamenot	-1 034 765	188 242	-846 523	-923 884	109	-37 865 406
Toimintakate (netto)	-825 765	-20 758	-846 523	-909 440	107	-37 673 309
Poistot ja arvonalentumiset	-9 917	9 917	0	0	0	-4 300
Muut laskennalliset kustannukset	0	0	0	-401	*****	-652
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-1 044 682	198 159	-846 523	-924 285	109	-37 870 358

SIVISTYSLAUTAKUNTA / OPETUS- JA SIVISTYSPALVELUKESKUS

Opetus- ja sivistyspalvelukeskuksen johtaja: Sivistystoimen vastaava

Tulosalueet: Hallinto, varhaiskasvatus, perusopetus, lukiokoulutus + toinen aste ja kansalaisopisto, sivistyspalvelut ja vapaa-aikapalvelut.

HALLINTO SIVISTYSLAUTAKUNTA

Vastuhenkilö: Sivistystoimen vastaava

Tulosalueen toimintastrategia

Opetus- ja sivistyspalvelukeskuksen hallinnon tulosalue huolehtii sivistyslautakunnan toimialaan kuuluvien asioiden valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävistä sekä tiedottamisesta. Koulutoimisto hoitaa kaikkien tulosalueiden taloushallinnon tehtävät.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

1. Koulu- ja kiinteistöselvityksen valmistuttua linjataan taajaman koulujen osalta yleissuunnitelmaa tulevaa varten.

Tavoite ei ole toteutunut. Lausuntoja purkukunnossa olevien rakennusten suojelusta on saatu useasta suunnasta ja päätöksenteko asiassa junnaa paikallaan. Vuoden 2023 kuluessa on jouduttu keskittymään sisäilman paikkailuun tilojen tiivistyksillä, ilmanvaihtokanavien puhdistuksella ja sisäilman puhdistinlaitteilla. Syksyllä on otettu käyttöön evakotiloja lukiolta, Hingunniemestä ja jäähallin yläkerrasta. Suunnittelu tulevasta on siirtynyt vuodelle 2024.

2. Valmistaudutaan edelleen supistuvan kuntatalouden haasteisiin etukäteen hyödyntämällä eläköitymiset ja muu henkilöstön vaihtuvuus. Tarkastellaan työkokonaisuuksia siten, että vältetään yhdistelystä aiheutuva mahdottomien työtehtävien muodostaminen

Tavoite on osittain toteutunut. Sivistystoimen alaisissa viroissa ja toimissa on tarkasteltu tehtävien hoitamista ja vapautuneita toimia ei täytetä automaattisesti uudestaan. Varhaiskasvatuksen osalta lakisääteinen mitoitus säätelee henkilöstön määrää, joka vaihtelee toiminnan piirissä olevien lasten lukumäärän perusteella. Näin ollen määräaikaista henkilöitä joudutaan palkkaamaan tai vähentämään tilanteen mukaan.

Liikuntatoimen osalta liikuntatoimen siirtymisestä tekniselle puolelle vuodesta 2024 alkaen on tehty päätökset. Siirtymisen etuna haetaan synergiaa toiminnoissa, joissa työtehtävien määrä vaihtelee vuodenajan mukaan. Kansalaisopiston toimistosihteerin toimi ei saanut täyttölupaa ja tehtävää hoidetaan määräaikaaisesti työllistetyn henkilön avulla. Järjestely rasittaa kansalaisopiston rehtoria. Yläkoulun koulusihteerin tehtävä saatiin täytettyä. Viime vuosina muodostetut yhdistelmätehtävät eivät ole tukeneet itse toimintaa parhaalla tavalla. Koulutoimiston täydellinen hajautus sivistystoimen johtajan ja koulutoimiston toimistosihteerin osalta aiheuttavat jatkuvaa työpainetta hallinnon osalta. Perusopetuksessa ja lukiossa opetushenkilöstön määrää ja käytettävää tuntiresurssia on sopeutettu oppilasmäärän mukaisesti. Tavoitteeksi asetettu tuntikehyksen uudelleen arviointi on aloitettu, samoin kuin suunnittelu perusopetuksen ruotsin opetuksen lisäämisen aiheuttamaan muutokseen.

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelta 2023

Sivistystoimen hallinto on alittanut talousarvionsa. Sivistyslautakunta on kokoontunut 9 kertaa, joten kokouskulut pysyvät näin kohtuullisina ja ns. tyhjiä kokouksia on vältetty. Henkilöstökulut ovat toteutuneet arvioidusti ja hankintoja on tehty harkitusti tarvittaessa. Henkilöstön koulutusta on hoidettu kustannustehokkaasti hyödyntäen etäyhteyksiä.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2023	MUUT	TA+MUUT	TP 2023	Tot %	TP 2022
Hallinto sivistyslautakunta						
Toimintatulot	0	0	0	0	0	2 029
Toimintamenot	-119 430	0	-119 430	-108 438	91	-127 242
Toimintakate (netto)	-119 430	0	-119 430	-108 438	91	-125 213
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	-69
Muut laskennalliset kustannukset	-11 167	0	-11 167	-9 470	85	-6 415
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-130 597	0	-130 597	-117 908	90	-133 726

VARHAISKASVATUS

Vastuuhenkilö: Varhaiskasvatuksen johtaja

Tulosalueen toimintastrategia

Varhaiskasvatuspalvelut ovat monipuolisia ja laadukkaita palveluja, joissa huomioidaan lapsen ja perheen tarpeet. Yhteistyössä vanhempien kanssa luodaan turvallinen ja myönteinen kasvuympäristö, joka turvaa lapselle mahdollisuuden yksilölliseen kasvuun ja kehitykseen.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

- 1. Kaksivuotisen esiopetuskokeilun myötä vahvistetaan esiopetuksen laatua ja vaikuttavuutta sekä esi- ja alkuopetuksen välisiä jatkumojä samalla turvaten lapsen eheä koulupäivä tutussa oppimisympäristössä.**

Tavoite on toteutunut. Kaksivuotinen esiopetus perustuu uuteen kokeiluopetussuunnitelmaan. Opetussuunnitelman perusteissa korostetaan lapsilähtöistä, leikkiin ja tutkivaan havainnointiin perustuvaa pedagogiikkaa sekä lasten hyvinvoinnista huolehtimista. Kokeilua varten on laadittu myös oma kuntakohtainen opetussuunnitelma. Jokaisen lapsen on ollut mahdollisuus edetä oppimisessaan omaa tahtiaan. Kaksi vuotta antaa henkilöstölle ja lapsille riittävästi aikaa tutustua ja toimia yhdessä sekä syventyä aiheisiin, jotka lapsia aidosti kiinnostavat. Lapset ovat voineet osallistua täydentävään varhaiskasvatukseen ennen ja jälkeen esiopetuksen tuttujen lasten ja aikuisten kanssa. Myös esiopetuskokeilussa on ollut käytössä kolmiportainen tuki.

- 2. Järjestämme varhaiskasvatuspalvelut pedagogisesti ja taloudellisesti tarkoituksenmukaisella tavalla.**

Tavoite on toteutunut osittain. Henkilökunnalle on järjestetty koulutussuunnitelman mukaista koulutusta. Koulutus tukee varhaiskasvatuksen suunnittelua, toteuttamista, arviointia ja kehittämistä. Varhaiskasvatuksen henkilöstön ja johtajien pitää päivittää pedagogista osaamistaan kaiken aikaa, näin osaaminen pysyy ajan tasalla ja toimintaa voidaan järjestää pedagogisesti tarkoituksenmukaisella tavalla.

Varhaiskasvatuksen pedagogiikka vaatii hyvää johtamista. Vuoden 2023 alusta lähtien Kuorevirran apulaisjohtajan virka lakkautettiin. Tätä tehtävää hoitanut viranhaltija siirrettiin perhepäivähoidon ohjaajaksi. Näin saimme säilytettyä perhepäivähoidossa esihenkilön, kun edellinen ohjaaja siirtyi toiseen tehtävään. Perhepäivähoito sekä päiväkodit tarvitsevat oman esihenkilön, jotta sitä voidaan johtaa pedagogisesti ja myös taloudellisesti tarkoituksenmukaisella tavalla.

Johtajat ovat tarkastelleet kriittisesti myös nykyisiä toimintatapoja ja kehittäneet niitä systemaattisesti. Käytössä on erilaisia arviointityökaluja, ja niiden toteutumista arvioidaan.

Hankerahalla pystyimme palkkaamaan yhden varhaiskasvatuksen sosionomin ja yhden varhaiskasvatuksen lastenhoitajan, jotka ovat pystyneet tukemaan ryhmien työntekijöitä haasteellisissa kasvatustilanteissa.

Huolta aiheuttanut varhaiskasvatuksen erityisopettajien rekrytointi. Toista kelpoista erityisopettajaa emme ole saaneet. Paikka on onneksi pystytty täyttämään määräaikaisesti ei kelpoisuuden omaavalla opettajalla.

Koulujen loma-aikoina olemme mahdollisuuksien mukaan ottaneet 1–2- luokkien oppilaita toimintaan mukaan. Ensisijaisesti päiväkotipaikan ovat saaneet ne koululaiset, joilla on tehostetun tai erityisen tuen tarve tai lapset, jotka tarvitsevat vuoroa vanhempien työn vuoksi. Koululaisten ottaminen varhaiskasvatukseen loma-aikoina tuo lisäkustannuksia varhaiskasvatukseen.

Varhaiskasvatuksessa on ollut todella paljon pitkiä sairauslomia ja sairausloman sijaisuuksiin on palkattava henkilöstöä, jotta lain velvoittama suhdeluku toteutuu. Poikkeaminen 35 §:ssä tarkoitetusta suhdeluvusta ei ole sallittua henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä.

Toimintaa kuvaavat mittarit ja tunnusluvut

TUNNUSLUVUT		TP 2022	TA 2023	TP 2023
Päivähoito				
	lapsia kokoaikaisessa toiminnassa	74	57	80
	lapsia osa-aikaisessa toiminnassa	69	75	28
	maksuton esiopetus	84	30	37
	kaksivuotinen esiopetuskokeilu	49	30	
Ryhmäperhepäivähoito				
	lapsia kokoaikaisessa toiminnassa	20	9	9
	lapsia osa-aikaisessa toiminnassa	22	3	3
Perhepäivähoito				
	lapsia kokoaikaisessa toiminnassa	71	60	46
	lapsia osa-aikaisessa toiminnassa	29	25	16
Lasten määrä leikkitoiminnassa		115	60	114
Palvelusetelillä tuotetut palvelut		88	90	96
Ostettu esiopetus ja esiopetuskokeilu		71	44	23
Pienten lasten hoidon tuki				
	tuen piiriin kuuluvien lasten määrä	70	88	67

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelta 2023

Henkilöstökulujen nousuun vaikuttaa yleinen palkkojen nousu. Varhaiskasvatuksessa on ollut todella paljon pitkiä sairauslomia ja sairausloman sijaisuuksiin on palkattava henkilöstöä, jotta lain velvoittama suhdeluku toteutuu. Poikkeaminen 35 §:ssä tarkoitetusta suhdeluvusta ei ole sallittua henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä.

Kun varhaiskasvatuksessa on vaativan erityisen tuen lapsi, silloin on käytössä kaikki tuen muodot. Usein tämä lapsi tarvitsee hetkellisesti päivän aikana kaksi työntekijää, koska hoidollisuus on usein niin suuri. Suomi toisena kielenä olevat lapset vaativat myös oman työpanoksensa, oppiakseen suomen kielen. Perheiden ongelmat näkyvät myös lasten käyttäytymisen oireiluna varhaiskasvatuksessa hyvinkin voimakkaasti, jolloin voimakkaampaa tukea tarvitaan enemmän. Olemme joutuneet vuoden 2023 aikana palkkaamaan määräaikaista ryhmäavustajia.

Palvelusetelikustannusten nousu johtuu palvelujen piirissä olevien lasten määrän nousulla. Tämä johtuu siitä, että kunnallisella puolella ei ollut tarjota paikkoja. Asiakasmaksujen lakimuutoksen vuoksi nostettu asiakasmaksujen tuloarvoja, joka on pienentänyt hoitomaksuja. Näin ollen kunnan osuus palvelusetelimaksuista on noussut. Lisäksi palvelukustannusten nousuun on vaikuttanut se, että yksityisen palvelun piirissä on vuoden 2023 aikana useampi tukea tarvitseva lapsi, jolloin palvelusetelin tuottajalle maksetaan korotettua palveluseteliä. Käytössä olevat tuen kertoimet ovat 1,5–2,00.

Satumetsän päiväkodin vuoden 2023 budjetista puuttui noin 27 000 € (palvelujen ostot, aineet, tarvikkeet ja tavarat). Virhe oli syntynyt tallennusvaiheessa, epähuomiossa ei ollut tallennettu.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja tarkistettiin 1.3.2023. Asiakasmaksuja alennettiin korottamalla maksujen perusteena olevia tuloarvoja 33 prosenttia. Näihin varauduttiin 2023 budjetissa. Tulokertymä on kuitenkin ennakoitua suurempi.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2023	MUUT	TA+MUUT	TP 2023	Tot %	TP 2022
Varhaiskasvatus						
Toimintatulot	182 700	112 200	294 900	324 946	110	496 469
Toimintamenot	-5 252 159	-431 292	-5 683 451	-5 741 141	101	-5 610 132
Toimintakate (netto)	-5 069 459	-319 092	-5 388 551	-5 416 195	101	-5 113 662
Poistot ja arvonalentumiset	-8 256	0	-8 256	-5 417	66	-4 718
Muut laskennalliset kustannukset	-370 289	0	-370 289	-353 019	95	-196 624
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-5 630 704	-431 292	-6 061 996	-6 099 577	101	-5 811 474

PERUSOPETUS

Vastuhenkilö: Perusopetuksen tulosaluevastaava

Tulosalueen toimintastrategia

Perusopetus järjestää laadukasta ja tuloksellista opetusta yhteistyötä korostavalla tavalla. Opetuksessa painotetaan perustietojen ja – taitojen oppimista, oppilaiden perusturvallisuutta ja itsetunnon myönteistä kehittämistä sekä ryhmässä toimimisen, itsensä ilmaisemisen ja luovuuden valmiuksia.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

1. Opetuksen laadukas toteuttaminen

Tavoite on toteutunut. Olemme päässeet toteuttamaan opetuksen perustoimintoja laadukkaasti siitä huolimatta, että taajaman perusopetus on vuoden 2023 syyslukukaudesta hajautunut sisäilmahaasteiden

vuoksi useaan eri toimipisteeseen. Perusopetuksen luokkia on ollut Nivalla, yläkoululla, lukiolla, Kuorevirran jäähallilla, Virranrannan palvelukeskuksella ja Hingunniemessä Opintalolla. Tavoitteen toteutumiseen ovat paljolti vaikuttaneet erilaiset hankkeet, joiden kautta on saatu palkattua koulukäynnin ohjaajia ja laaja-alainen erityisopettaja ja saatu lisättyä jakotunteja sekä tukiopetusta kaikille perusopetuksen kouluille.

Olemme päässeet myös kehittämään toimintaa monella eri osa-alueella. Kevään aikana on uudistettu nivelaiheiden käytänteet yhteistyössä perusopetuksen eri yksiköiden ja varhaiskasvatuksen kanssa. Lisäksi oppilashuoltosuunnitelma on kokonaisuudessaan päivitetty.

2. Sopeutuminen hyvinvointialueelle siirtymisen aiheuttamiin muutoksiin ja kustannusten nousuun

Tavoite on toteutunut osittain. Vuoden 2023 alusta oppilashuoltohenkilöstö siirtyi kokonaisuudessaan Pohjois-Savon hyvinvointialueelle. Aluksi tämä aiheutti vain hieman muutoksia käytännön työhön oppilaiden kanssa. Kuitenkin tähän muutokseen oli hyvinvointialueella valmistauduttu riittävästi. Muutoksen vaikutukset ovat näkyneet voimakkaasti, mitä pidemmälle vuosi eteni. Hyvinvointialue ei ole onnistunut järjestämään niitä lakisääteisiä palveluita, jotka sen vastuulle siirtyivät. Tällä hetkellä koulupsykologia ei ole lainkaan käytettävissä ja kuraattori tekee osa-aikaista työtä. Samaan aikaan koulupsykkarin toimenkuvaa muutettiin ennaltaehkäisevästä toiminnasta hoidolliseen työhön, eikä hän kuulu enää opiskeluhuoltohenkilöstöön. Resurssit opiskeluhuollon toteuttamiseen ovat olemattomat ja tämä tulee näkymään lasten ja nuorten hyvinvoinnissa pian, jos tähän ei saada muutosta.

Myös ruokahuolto siirtyi Servicalle 2023 alussa. Tämä yhteistyö on sujunut koulun näkökulmasta hyvin. Ruoka on ollut hyvää myös uudella toimittajalla ja yhteistyö on ollut toimivaa.

Kustannukset ovat nousseet paljon kuluvan vuoden aikana. Tämä on näkynyt niin palkoissa, kuljetuskustannuksissa kuin oppimateriaaleissakin. Määrärahoja ei ole nostettu. Silti olemme pysyneet talousarviossa ulkoisten kulujen osalta noudattamalla entistäkin tarkempaa tarveharkintaa.

Myös väistötiloihin siirtymisestä on tullut lisää kustannuksia lähinnä vuokratuloina, remonttikuluina ja kuljetuskustannuksina Hingunniemeen.

3. Yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä henkilöstön että oppilaiden keskuudessa painottuen erityisesti jaksamiseen ja mielen hyvinvointiin

Tavoite on toteutunut osittain. Oppilailla ja henkilökunnalla on koko vuoden ajan ollut runsaasti poissaoloja, jotka vaikuttivat koulun arkeen. Poissaolot johtuivat erilaisista infektioista ja flunssan oireista. Tämä on luonut omat haasteensa myös koko työyhteisöön, sillä sijaisten saaminen oli välillä mahdotonta. Tästä on selvitty kuitenkin hyvällä yhteishengellä ja joustavuudella.

Toisen haasteen on muodostanut sisäilmaan liittyvät haasteet yläkoululla ja Nivan koululla. Rakennetutkimuksissa havaittiin merkittäviä korjaustarpeita keskustan koulukiinteistöihin. Huono sisäilman laatu on näkynyt sekä oppilaiden että henkilöstön oireiluna siinä määrin, että keväällä 2023 tehtiin väistötilasuunnitelma, jossa syksystä 2023 alkaen yläkoulun opetusta siirrettiin lukiolle ja Virranrannan palvelutalolle. Nivan koululta siirtyy kaksi luokkaa YSAO:n tiloihin Hingunniemeen ja yksi luokka Kuorevirralle jäähallin yläkertaan. Pohdinnassa on ollut myös mahdolliset lisäväistötilojen tarpeellisuus, sillä tehdyt käyttöä turvaavat toimenpiteet eivät ole tuoneet toivottua muutosta Nivan koulun osalta. Sisäilmaan liittyvät haasteet ja epätietoisuus tulevasta on alkanut näkyä myös henkilöstön hyvinvoinnissa ylimääräisenä stressinä.

Henkilöstöllä on ollut yksiköittäin yhteistä tyhy-toimintaa, joka on lisännyt henkilöstön yhteisöllisyyttä. Yhteisöllisyyden kehittäminen onkin ollut koko vuoden haaste juuri hajanaisen sijainnin vuoksi, mutta henkilökunnan hyvä asenne on ollut tässä muutoksessa merkittävässä roolissa. Työ yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin lisäämiseksi ja toiminnan kehittämiseksi jatkuu edelleen.

Toimintaa kuvaavat mittarit ja tunnusluvut

TUNNUSLUVUT	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Oppilaita keskimäärin	767	754	738
Opetustuntien lukumäärä	53 003	48 596	51 428

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelta 2023

Henkilöstökulujen osalta sijaiskulut taajaman isoilla kouluilla ovat olleet merkittävä menoerä runsaiden poissaolojen vuoksi. Poissaolot ovat johtuneet lähinnä erilaisista ylähengitystieinfektioista. Oppilaiden turvallisuuden ja hajanaisen sijoittumisen vuoksi sijaiskuluissa ei ole ollut mahdollisuutta myöskään juuri säästää. Muita ennakoimattomia kuluja on syntynyt väistötiloista aiheutuneista kuluista, kuten remonteista, muutoista, vuokrista ja koululaiskuljetuksista Hingunniemeen.

Tulopuolella laskutettavat kotikuntakorvaustulot muilta kunnilta jäivät arvioitua alhaisemmaksi. Tähän on vaikuttanut aina sijoitettujen lasten määrä ja tuen tarpeet, joita on vaikea ennustaa tarkasti. Toisaalta hankerahoitus, lähes 250 000 €, on tuonut tuloja. Näillä rahoituksilla on palkattu lisää henkilökuntaa tai mahdollistettu jakoryhmiä. Näin ollen myös henkilöstökulut ovat hieman arvioita suuremmat, sillä niitä on katettu hankevaroin.

Ruokailukustannukset jäivät kokonaisuutena arvioitua alhaisemmaksi. Ruokahuolto siirtyi vuoden 2023 alusta Servicalle, joten kustannusten arviointi oli aiempaa hankalampaa, eikä korotukset kouluruuan hintaan olleet arvioidulla tasolla. Myös ruokailukulut Hingunniemessä olivat edullisemmat kuin Servicalla.

Kokonaisuutena tarkastellen perusopetus on pysynyt vuoden 2023 talousarviossa ulkoisten kulujen osalta.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2023	MUUT	TA+MUUT	TP 2023	Tot %	TP 2022
Perusopetus						
Toimintatulot	617 200	0	617 200	655 850	106	719 538
Toimintamenot	-7 960 740	0	-7 960 740	-8 116 440	102	-7 726 642
Toimintakate (netto)	-7 343 540	0	-7 343 540	-7 460 591	102	-7 007 105
Poistot ja arvonalentumiset	-30 972	0	-30 972	-33 233	107	-34 724
Muut laskennalliset kustannukset	-621 535	0	-621 535	-557 420	90	-342 115
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-8 613 247	0	-8 613 247	-8 707 093	101	-8 103 481

LUKIOKOULUTUS

Vastuuhenkilö: Lukion rehtori / sivistystoimen vastaava

Tulosalueen toimintastrategia

Kiuruveden lukion perustehtävänä on antaa hyvä yleissivistys, edistää lukiolaisten jatko-opintomahdollisuus sekä mahdollistaa opiskelijoiden yksilöllinen ja sosiaalinen kasvu.

Kiuruveden lukiossa järjestetään nuorille tarkoitettua opetussuunnitelman ja aikuisille tarkoitettua opetussuunnitelman mukaista koulutusta. Lukiossa valmistuu aktiivisia ja rohkeita, oman kulttuuriperintönsä tuntevia nuoria, joilla on valmiudet korkea-asteen opintoihin.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

- 1. Lukion Opetussuunnitelmaa 2021 viedään systemaattisesti eteenpäin opetus-suunnitelman 2016 kanssa vierekkäin vielä kevään 2023 ajan. Tämän jälkeen kurssien soveltaminen neljännen vuoden opiskelijoita varten on tehtävä yksilöllisesti.**

Tavoite on toteutunut. Vanhan opetussuunnitelman mukaan opiskelleet opiskelijat valmistuivat lukiosta keväällä 2023. Yksittäiset vanhan opetussuunnitelman mukaan opiskelevat opiskelijat liittyivät syksystä 2023 alkaen uuden opetussuunnitelman mukaisiin kursseihin, joiden sisältöä opettaja muokkasi yhteensopivaksi kyseisten opiskelijoiden osalta. Tarvittaessa on annettu tukiopestusta.

- 2. Oppivelvollisuuden laajenemisen käytänteet, toiminnot ja materiaali- sekä laitehankinnat järjestetään kustannustehokkaasti ja harkiten**

Tavoite on toteutunut. Aikaisempien vuosien tapaan opiskelijoiden tietokonehankinnat on tehty Opinsys oy:ltä tuotenimikkeellä Lukiolaiskannettavat. Laitteissa on valmiiksi asennettuna kaikki tarvittavat ohjelmistot, ja laitteiden mukana on tullut jatkuva tuotetuki. Näin mahdolliset viiveet laitteiden korjauksessa tai ongelmien selvittelyssä ovat olleet minimaalisia varakoneiden ansiosta. Koneiden toiminta ylioppilaskirjoituksissa ja koepäivinä on todettu hyväksi. Oppikirjojen osalta on ollut käytössä joihinkin aineisiin kierrätettävää materiaalia paperisten kirjojen myötä. Pääosin kuitenkin materiaali on sähköistä ja sen kierrätys ei ole mahdollista. Muu materiaalihankinta (vihkot, kynät, viivaimet jne) tehdään Hanselin kilpailutuksen mukaiselta toimittajalta.

Toimintaa kuvaavat mittarit ja tunnusluvut

TUNNUSLUVUT	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Opiskelijat	129	125	116
Tunnit	7 925	7 850	7 724

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelta 2023

Lukio tulosalueena on alittanut talousarvion selkeästi ulkoisten kulujen osalta. Henkilöstökuluissa on tullut eniten säästöä yhden lehtorin viran täyttämättä jättämisellä sekä kalustohankintojen vähäisellä käytöllä. Myös ruokailukustannukset ovat jääneet alemmas kuin on arvioitu, johtuen vähenevästä oppilasmäärästä sekä oppilasmäärän vaihtuvuuden tarkasta ilmoittamisesta abien osalta kevään aikana. Myös oppikirjojen osalta on saatu säästöä paperisten kirjojen kierrätyksen avulla.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2023	MUUT	TA+MUUT	TP 2023	Tot %	TP 2022
Lukiokoulutus						
Toimintatulot	41 087	0	41 087	41 975	102	48 704
Toimintamenot	-1 453 491	0	-1 453 491	-1 357 687	93	-1 276 482
Toimintakate (netto)	-1 412 404	0	-1 412 404	-1 315 712	93	-1 227 778
Poistot ja arvonalentumiset	-16 432	0	-16 432	-16 710	102	-12 117
Muut laskennalliset kustannukset	-114 728	0	-114 728	-94 681	83	-53 948
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-1 584 651	0	-1 584 651	-1 469 077	93	-1 342 548

KANSALAIPOISTO

Vastuuhenkilö: kansalaisopiston rehtori

Tulosalueen toimintastrategia

Kansalaisopiston toiminnalla vahvistetaan vapaan sivistystyölain ja kehittämisohjelman mukaisesti kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiuksia, hyvinvointia ja terveyttä sekä kestäväää kehitystä. Kiuruveden kaupungin strategiassa yhtenä pääkohtana on vetovoimainen maalaiskaupunki. Kansalaisopiston toiminta tukee tämän saavuttamista ja lisäksi strategiassa olevaa kuntalaisten hyvinvoinnista huolehtimista

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

1. Koulutustarjontaa toteutetaan lähipalveluna ja etäopetusmahdollisuuksia hyödynnetään.

Koulutusta tarjottiin lähipalveluna myös seuraavilla kylillä: Aittojärvi, Kalliokylä, Korpijoki, Lahnanen, Lahnajoki, Luupuvesi, Niemiskylä, Rapakkojoki, Rytty ja Sulkavanjärvi. Etäopetusta tarjottiin pianonsoitossa ja espanjan kielessä. MOTTI-hankkeen rahoituksella pilotoitiin kolme joogakurssia ja LAVIS näiden kurssien toiminta jatkui syksyllä. Näistä kursseista opiskelijat saivat tallenteet. Uusina etäkursseina toteutui Rohkeutta lauluun verkkokurssi, espanjan alkeet ja pianon etäopetus. Lisäksi tarjottiin myös muiden yhteistyöoppilaitosten kursseja. Jyväskylän kesäyliopiston ikääntyvien yliopiston yleisöluentoja tarjottiin etänä.

2. HARKKA 3 – harrastustoimintaa kaikille lapsille ja nuorille Kiuruvedellä-hankkeen avulla tarjotaan maksutonta harrastustoimintaa yläkoululla ja kaikilla alakouluilla. Jatkorahoitusta haetaan, mikäli haku avautuu

HARKKA 3 -hankkeen toiminta-aika oli 1.8.2022-31.7.2023. Hankkeessa tarjottiin maksuttomia HARKKA-kerhoja yläkoululla ja kaikilla alakouluilla. Rahoitus oli 93 750 €, josta omarahoitusosuus 20 %. HARKKA 3 -hankkeen kerhoja toteutui lukuvuoden aikana yhteensä 54. Alakoululuilta osallistui 411 lasta ja yläkoululta 98 nuorta, joten kaikkiaan 509 koululaista osallistui kerhoihin Kiuruvedellä. HARKKA 4 -hankkeelle ajalle 1.8.2023- 31.7.2024 saatiin myönteinen päätös 100 000 €, josta omarahoitusosuus on 25 %. HARKKA-kerhoja oli syyslukukauden 2023 aikana toiminnassa yhteensä 53 kerhoa ja 402 koululaista.

3. MOTTI – monipuolisia taitoja tietotekniikkaan- hankkeen avulla henkilöstö saa valmiuksia etä- ja hybridiopetuksen tuottamiseen.

Kiuruveden kansalaisopistossa pilotoitiin neljä eri kurssia etä- ja hybridiopetuksena lukuvuonna 2022–2023. Syyslukukaudella 2023 toteutettiin kolme uutta kurssia etä- ja hybridiopetuksena. Lisäksi markkinoitiin myös yhteistyöoppilaitosten järjestämiä kursseja. Henkilöstölle järjestettiin koulutusta etä- ja hybridiopetuksen tuottamista varten ja heille oli myös henkilökohtaista ohjausta tarjolla.

4. Vireä elinvoimainen kansalaisopisto juhlii 60- vuotista taivaltaan.

Kansalaisopiston 60 -vuotisjuhlaa vietettiin 23.4.2023. Juhlan ohjelmassa esiintyi useita eri ryhmiä ja myös yksittäisiä opiskelijoita yhteensä 105 henkilöä. Kiurusali oli ääriään myöten täynnä. Juhlapuhujana oli opetustoimen ylitarkastaja Kari Lehtola, Itä-Suomen AVI. Juhlanäyttelyssä oli esillä käsitöitä eri vuosikymmeniltä ja myös runsaasti lukuvuoden aikana valmistuneita töitä. Juhlavuoden tapahtumia olivat myös Kotiseudulle -konsertti ja Kansanlaulumessu yhteistyössä ev.lut. seurakunnan kanssa.

Toimintaa kuvaavat mittarit ja tunnusluvut

TUNNUSLUVUT	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Kansalaisopisto			
Opiskelijoita	1 843	1 300	1 818
Opetustuntien lukumäärä	7 787	7 200	7 683
Taiteen perusopetuksen opiskelijoita	0	10	0

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelta 2023

Kiuruveden kaupungin talousarvion toteutumisen mittarina on kansalaisopiston toiminnan arvioinnissa opiskelijamäärä, sillä valtionosuus määräytyy toteutuneiden opetustuntien perusteella.

Kansalaisopistossa on toteutunut kokonaistuntimäärä 7683, joten määrällinen tavoite on saavutettu. Lisäksi on toteutettu HARKKA 3, HARKKA 4 ja MOTTI-hankkeiden rahoituksella opetusta ja näitä tuntimääriä ei voida laskea valtionosuuteen oikeuttaviin tunteihin. Kansalaisopiston valtionosuuteen oikeuttavasta tuntimäärästä pääpaino on ollut kulttuurialan koulutuksessa. Tähän sisältyvät mm. kädentaitoihin liittyvä koulutus 2267 h ja musiikki 1793 h. Liikunnan ja tanssin koulutusta toteutui 1851 h, tietotekniikan opetusta 223 h ja eri kielten opetusta 322 h. Opiskelijoiden kokoanismäärä oli 1818 (netto), joista miehiä 594 ja naisia 1224. Opiskelijoiden kokonaismäärässä on hankkeiden kautta osallistuneiden määrä mukana. Kansalaisopiston tapahtumat järjestettiin suunnitellusti 60-juhlavuoden hengessä. Suurimman osallistujia määrän kokosi Tule tutuksi -luentosarja, jossa kansanedustajaehdokkaat luennoivat oman ammattinsa näkökulmasta. Luentoja järjestettiin 24 ja osallistujia oli 425. Vaalipaneeliin osallistui 62 henkilöä ja viidelle yleisöluennoille yhteensä 93 henkilöä. Kansalaisopiston 60 -vuotisjuhlaan osallistui 365 henkilöä. Juhlavuoden tapahtumia olivat myös Kotiseudulle -konsertti (yleisöä 70) ja Kansanlaulumessu yhteistyössä ev.lut. seurakunnan kanssa.

Kansalaisopisto on hakenut aktiivisesti hankerahoitusta. Opiston hallinnoimina hankkeina toimi vuoden 2023 aikana HARKKA 3 (93 750 €) ja HARKKA 4 (100 000 €) -hankkeet. Lisäksi saatiin opintoseteliavustusta 4 650 €. Opiston hallinnoimana toimi myös MOTTI-yhteistyöhanke (73 800 €), jossa kehitetään mm. etä- ja hybridiopetuksen suunnittelua ja toteuttamista. Opisto on mukana myös Erasmus -rahoitteisessa yhteistyöhankkeessa.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2023	MUUT	TA+MUUT	TP 2023	Tot %	TP 2022
Kansalaisopisto						
Toimintatulot	145 500	23 300	168 800	172 304	102	200 353
Toimintamenot	-613 017	-31 174	-644 191	-601 402	93	-602 689
Toimintakate (netto)	-467 517	-7 874	-475 391	-429 098	90	-402 335
Poistot ja arvonalentumiset	-3 160	0	-3 160	-3 035	96	-1 742
Muut laskennalliset kustannukset	-55 925	0	-55 925	-51 539	92	-31 798
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-672 102	-31 174	-703 276	-655 977	93	-636 228

SIVISTYSPALVELUT

Vastuhenkilö: Kulttuurisihteeri

Tulosalueen toimintastrategia

Sivistyspalvelujen tulosalue tarjoaa kaupungin asukkaille mahdollisuuden elämänlaajuiseen oppimiseen, itsensä monipuoliseen kehittämiseen ja virkistäytymiseen sekä kulttuurin tuottamiseen sekä kulttuuriperinteen vaalimiseen. Sivistyspalvelut vastaavat osaltaan Kiuruveden vetovoimaisuudesta asuinpaikkana sekä matkailukohteena.

Kirjasto-kulttuuritaloa kehitetään siten, että se on kaikille avoin tiedon, elinikäisen oppimisen ja elämysten keskus. Monipuolisella yhteistyöllä mahdollistetaan toiminnan laatu. Kirjasto tarjoaa perinteistä ja digitaalista aineistoa. Kulttuuritoiminnassa kaupungin asukkaille tarjotaan kulttuuritapahtumia sekä aktivoidaan kaupunkilaisia tuottamaan ja käyttämään kulttuuripalveluja. Lisäksi huolehditaan paikallisen perinteen säilyttämisestä ja esilletuonnista.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

1. Kulttuuritoiminnan tavoitteena on pitää kulttuuritoiminta elävänä sekä mahdollisimman monille kuntalaisille saavutettavana.

Kulttuuritoimi järjesti kulttuuritalolla 17 tapahtumaa yksin tai yhteistyökumppaneiden kanssa, mm. Ylä-Savon yhteisen veteraanijuhlan, itsenäisyysjuhlan, lastenkonsertin, joulukonsertin, seminaareja ja taiteiden illan. Sen lisäksi kulttuuritalolla oli useita muiden toimijoiden järjestämiä tapahtumia. Joitakin tapahtumia jouduttiin perumaan vähäisen ennakkomyynnin takia. Lisäksi kulttuuritoimi oli mukana monella tavoin Kiuruveden 150-vuotis juhluvuodessa (mm. yhteislaulua Mikko Alatalon kanssa, Miljoona roskapussia ja kyläkierrokset), kesän iltatorien järjestämisessä, kansallispukuhiihdossa sekä järjesti hoivakotikonsertin. Näyttelytoiminta oli vilkasta koko vuoden. Kulttuuritalon kävijämäärä nousi edellisestä vuodesta.

2. Museon tavoitteena on säilyttää ja tuoda esille paikallista perinnettä erilaisin näyttelyin ja tapahtumin.

Museo oli avoinna kesäkuun ja melkein koko heinäkuun. Viimevuodesta poiketen museo oli tiistait kiinni eli museo oli avoinna neljä päivää viikossa. Tiistaisin järjesteltiin museon asioita (näyttelyiden ja kokoelmien hoito, toiminnan suunnittelu ja järjestely, yms.), joihin ei muutoin oikein riittänyt aikaa. Asiakkailta oli mahdollista päästä museoon myös aukioloaikojen ulkopuolella sopimuksen mukaan. Museojärjestettiin paikallismuseopäivä, lastenpäivä sekä kansallispukujen tuuletuspäivä. Museo jouduttiin sulkemaan kesken heinäkuun, koska jo alkukesästä havaittua jyräjäongelmaa ei korjattu. Touko-, elo- ja syyskuussa oli kouluvierailuja. Aiempien vuosien vessaongelmien vuoksi vuokrattiin bajamaja kesä- ja heinäkuuksi. Heinäkuun vaihtuvan näyttelyn teemana olivat Kotiseutuyhdistyksen ja kaupungin kuva-arkiston vanhat valokuvat. Näyttelyn tarkoituksena oli juhlia Kiuruveden 150-vuotista taivalta.

3. Kirjastossa tavoitteena on tuottaa mahdollisimman monen kuntalaisen saavutettavissa olevaa palvelua.

Kirjastossa erityisesti omatoimikirjaston käyttö lisääntyi edelleen. Erilaisia tapahtumia järjestettiin yhteistyössä eri tahojen kanssa, mm. ystävänpäivätapahtuma, taiteiden ilta, kirjailijavierailuita, koulu-yhteistyötä, lukupiiri ja neuleilta. Edelliseen vuoteen verrattuna kävijämäärä nousi ja lainausten määrä pysyi samana. Kirjastolla tehtiin Avin hankerahoituksella Mukaan nuorten maailmaan -hanke. Kevään 2024 muutoksiin alettiin jo valmistautua: osallistuttiin uuden kirjastojärjestelmän kouluksiin, seurattiin kansallisen E-kirjastohankkeen etenemistä sekä osallistuttiin kansalliskirjaston videopalvelujen kilpailutukseen. Verkkokäyntien laskutapa on muuttunut, mistä johtuu iso muutos tunnusluvussa.

Toimintaa kuvaavat mittarit ja tunnusluvut

TUNNUSLUVUT	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Musiikkioppilaitoksen opiskelijat	26	26	26
Museokäynnit	669	700	610
Kulttuuritalo/käyntejä	14 277	23 000	16 862
<i>Kirjasto</i>			
Lainausten määrä	121 442	130 000	121 662
Käyntikerrat	53 230	70 000	55 681
Verkkokäynnit	30 587	26 000	11 806

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelta 2023

Tulojen alitukset johtuvat siitä, että pääsymaksullisissa tapahtumissa oli kävijöitä arvioitua vähemmän ja maksavia vuokralaisia oli arvioitua vähemmän. Edelleen pitää olla tarkka, että kulttuuritalon tiloista peritään kaikilta maksut.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2023	MUUT	TA+MUUT	TP 2023	Tot %	TP 2022
Sivistyspalvelut						
Toimintatulot	59 100	-26 000	33 100	39 560	120	33 729
Toimintamenot	-836 754	-5 000	-841 754	-782 045	93	-724 481
Toimintakate (netto)	-777 654	-31 000	-808 654	-742 485	92	-690 752
Poistot ja arvonalentumiset	-8 015	0	-8 015	-8 015	100	-12 246
Muut laskennalliset kustannukset	-46 685	0	-46 685	-46 545	100	-31 718
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-891 454	-5 000	-896 454	-836 604	93	-768 445

VAPAA-AIKAPALVELUT

Vastuhenkilö: Liikuntasihteeri

Tulosalueen toimintastrategia

Liikunta- ja nuorisopalvelujen päätehtävänä on luoda edellytyksiä vapaa-ajan viettämiselle turvallisessa ja miellyttävässä ympäristössä sekä ohjata ja aktivoida kaikenikäisiä kaupunkilaisia vastuullisiksi ja itsenäisiksi toimijoiksi oman hyvinvointinsa suhteen. Tuetaan nuoria (17–25 v.) kokonaisvaltaisesti työ- ja yksilövalmennuksen sekä etsivän nuorisotyön keinoin.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

- Etsivän nuorisotyön ja Luotsi – nuortentyöpajan avulla pyritään tukemaan nuorta selviytymään arjen asioissa yhteistyössä sidosryhmien kanssa.**

Etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajan asiakasmäärät olivat nousussa, mutta kaikkia nuoria ei kuitenkaan tavoiteta tai he eivät ole sen kuntoisia, että he voisivat sijoittua nuorten työpajalle tai muiden paikkakunnalla oleviin palveluihin. Moniammatillisesti suunniteltiin matalan kynnyksen toimintaa (ns. starttipaja). Toiminta käynnistetään 2024 vuonna.

2. Otetaan käyttöön etä- ja digisovelluksia liikunta- ja nuorisopalveluissa.

Liikunta- ja nuorisopalvelut on tehnyt tehostettua mainontaa Instagramissa ja kaupungin Facebookissa.

3. Tehostetaan liikuntapaikkojen energiatehokkuutta käyttäjien kanssa.

Jäähallissa on jään lämpötilaa säätämällä ja jää paksuutta tarkkailemalla säästetty energiaa. Lisäksi latuvaloja on säädetty energiatehokkaammaksi

4. Tehostetaan yhteistyötä Kiuruveden Urheilijoiden kanssa alle 29-vuotiaiden työttömien aktivoimiseksi

Yhteistyö Kiuruveden Urheilijoiden kanssa ei toteutunut suunnitellusti. Heillä oli henkilövaihdoksia ja entiset toimintamallit täytyy jatkossa luoda uudestaan uuden työntekijän kanssa. TE-palvelujen kanssa tehtiin tiivistä yhteistyötä ja nuorisosihteeri oli mukana TYPin kokouksessa kehittämässä entistä tiiviimpää yhteistyötä. TYPin kanssa yhteistyö on tiivistynyt ja toimii hyvin.

Toimintaa kuvaavat mittarit ja tunnusluvut

TUNNUSLUVUT	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Uimahalli ja kuntosali, käyntejä	44 826	50 000	44 797
Jäähalli, käyttötunnit	1 265	1 600	1 262
Nuorisotalo, käyntejä	3 656	3 000	3 742
Etsivän nuorisotyön asiakkaat	71	58	74
Nuorten työpajan asiakkaat	54	50	54

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelta 2023

Nuorisosihteeri tekee hyvinvointi- ja ehkäisevän päihdetyön koordinaattorin työtä oman työn ohessa (max.50 %). Vuoden 2023 talousarvioon ei ole varattu määrärahaa edellä mainittuun työalaan, vaan menot (tapahtumat, koulutukset jne.) katettiin nuorisopalvelujen budjetista.

Uimahallilla huomattiin käyttövedessä legionellabakteeria keväällä 2023. Uima-altaiden vesi oli norminen mukaista. Uimahalli oli suljettuna muutamia päiviä käyttöveden tehopuhdistusten aikana. Sitä ennen uimahallin kävijämäärät olivat erittäin vähäiset muutaman viikon ajan, kun legionellabakteerista tiedotettiin julkisuuteen. Tämä aiheutti pieniä taloudellisia menetyksiä uimahallin tuloihin.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2023	MUUT	TA+MUUT	TP 2023	Tot %	TP 2022
Vapaa aikapalvelut						
Toimintatulot	454 497	-15 751	438 746	446 493	102	395 475
Toimintamenot	-1 770 076	-60 656	-1 830 732	-1 880 063	103	-1 641 349
Toimintakate (netto)	-1 315 579	-76 407	-1 391 986	-1 433 571	103	-1 245 874
Poistot ja arvonalentumiset	-84 133	0	-84 133	-86 398	103	-71 810
Muut laskennalliset kustannukset	-90 226	0	-90 226	-98 283	109	-57 488
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-1 944 435	-60 656	-2 005 091	-2 064 745	103	-1 770 648

TEKNINEN LAUTAKUNTA / TEKNINEN PALVELUKESKUS

Teknisen palvelukeskuksen johtaja: Tekninen johtaja Kimmo Karoluoto

Tulosalueet: Hallinto, rakennusvalvonta, tiet ja alueet, kiinteistöt, vesi- ja viemärlaitos

Toimielimen toimintastrategia

Tekninen lautakunta turvaa kaupunkilaisten kuntatekniset palvelut lakien ja asetusten mukaisesti. Viihtyvyyttä edistetään sopusuhtaisen ja turvallisen kaupunkirakenteen suunnittelulla ja rakentamisella. Kaavoituksella ja ympäristön yleisilmeen kehittämällä tavoitellaan viihtyisää ja luonnonläheistä asumista. Kuntalaisten vesihuoltoja liikennepalvelut sekä kaupungin kiinteistöomaisuus turvataan rakennus- ja peruskorjaustoiminnoin.

HALLINTO (Tekpa)

Vastuuhenkilö: Tekninen johtaja

Tulosalueen tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2023

1. **Toiminnallisesti joustavat sekä tulevaisuuden tarpeet täyttävät tavat järjestää liikuntapaikkojen, puistoviheralueiden sekä kiinteistöjen viheralueiden kunnossapitokokonaisuudet yhdessä liikuntatoimen kanssa.**

Tilanne 30.6.2023

Toimintojen uudelleenjärjestelyn selvitystyö on käynnissä. Suunnittelupalavereita on pidetty ensimmäisellä vuosipuolikkaalla kaksi. Suunnittelupalavereiden perusteella on tarkasteltu mallia, jossa liikuntatoimen henkilöstöä siirtyisi teknisen palvelukeskuksen alaisuuteen. Asiaa on käsitelty alustavasti sekä teknisen lautakunnan että sivistyslautakunnan kokouksissa kesäkuussa. Lisäksi asiaa on käsitelty yhteistoimintaelimen kokouksessa 27.6.2023. Työtä jatketaan jälkimmäisellä vuosipuolikkaalla.

Tilanne 31.12.2023

Tavoite toteutui. Selvitysten perusteella vuoden 2023 aikana valmisteltiin liikuntapalveluiden siirtyminen kokonaisuudessaan teknisen palvelukeskuksen alaisuuteen. Toiminnallisten muutosten jalkautus- ja toimeenpanotyö alkaa vuodesta 2024 lähtien. Puistoviheralueiden hoitoon valmisteltiin vuonna 2023 pilotti, jossa kokeillaan mm. viheralueiden hoidon, puhtaanapidon ja leikkikenttien ylläpidon osatehtävien ulkoistamista yksityisille palveluntuottajille. Pilotti käynnistyy hoitokaudella 2024. Kokeilulla voidaan vahvistaa kaupungin omien henkilöstöressurssien kohdentamista ydintehtäviin.

2. **Vesi- ja yleislaskutuksessa minimoidaan maksutappiot**

Tilanne 30.6.2023

Laskujen maksusuorituksia seurataan jatkuvasti. Seurannan perusteella on lähetetty palvelunkeskeytysilmoituksia. Tarvittaessa on yhdessä asiakkaan kanssa laadittu tapauskohtainen maksusuunnitelma. Haastava talouden tilanne heijastelee niin yritys- kuin yksityisasiakkaiden maksukykyyn. Talousarviovuonna joudutaan varautumaan mm. konkurssitapauksiin liittyviin maksutappioihin

Tilanne 31.12.2023

Tavoite toteutui osittain. Vesihuoltolaitoksen maksusaatavien seuranta ja perintää tehostettiin niin yritys- kuin yksityisasiakkaiden haastavasta taloustilanteesta aiheutuvien riskien pienentämiseksi. Tehostus todettiin toimivaksi. Tapauskohtaisesti laadittujen maksusuunnitelmien seuranta- ja kirjaamiskäytäntöä on tarkistettu. Konkurssi- ja yrityssaneerausmenettelyissä kaupunki on valvonut saatavansa ja hyväksynyt saneerausohjelmat. Vuonna 2023 teknisen lautakunnan toimintojen alaiset epävarmat saatavat olivat

53 256 euroa. Suurimmat epävarmoina saatavina poistetut maksusaatavat ovat liittyneet em. konkurssi- ja yrityssaneeraustilanteisiin.

3. Kehitetään talouden seuranta ja raportointia lautakuntatasolla

Tilanne 30.6.2023

Teknisen lautakunnan alaisen toiminnan talouden toteutumista on raportoitu säännöllisesti kaikissa lautakunnan kuluvan vuoden kokouksissa (5 kpl). Menettely on koettu hyväksi ja toimintamallia jatketaan.

Tilanne 31.12.2023

Tavoite toteutui. Teknisen lautakunnan alaisen toiminnan talouden toteutumasta raportoitiin säännönmukaisesti teknisen lautakunnan vuoden 2023 kokouksissa (10 kpl).

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2023	MUUT	TA+MUUT	TP 2023	Tot %	TP 2022
Hallinto Tekpa						
Toimintatulot	35 152	0	35 152	34 996	100	41 282
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-410 170	12 130	-398 040	-1 192 672	300	-1 094 407
Toimintakate (netto)	-375 018	12 130	-362 888	-1 157 676	319	-1 053 125
Muut laskennalliset kustannukset	-15 736	0	-15 736	-12 402	79	-7 801
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-425 906	12 130	-413 776	-1 205 074	291	-1 102 209

RAKENNUSVALVONTA

Vastuuhenkilö: Rakennustarkastaja Tuomo Halme

Tulosalueen toimintastrategia

Teknisen lautakunnan rakennusvalvontajaosto toimii kaupungissa Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena rakennusvalvontaviranomaisena. Jaoston tavoitteena on luoda terveellinen, turvallinen ja viihtyisä elinympäristö edistämällä hyvää rakennustapaa sekä valvomalla rakennustoimintaa ja rakennettua ympäristöä kaupungissa. Jaoston alainen rakennusvalvonta huolehtii mm. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten lupien myöntämisestä sekä niihin liittyvistä katselmuksista ja tarkastuksista. Rakennusvalvonta huolehtii myös rakentamisen yleisestä neuvonnasta kestävän kehityksen mukaisesti.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

1. Lupien käsittelyaika pidetään kohtuullisena.

Tilanne 30.6.2023

Sekä perinteiset että sähköiset lupahakemukset on pääsääntöisesti käsitelty nopeasti ja tehokkaasti. Lupien käsittelyaika on ollut noin kaksi-kolme viikkoa siitäkin huolimatta, että toimistosihtööri on ollut sairauslomalla yli kolme kuukautta. Lupahakemuksia on kaiken kaikkiaan käsitelty ja lupia myönnetty yhteensä 46 kappaletta kesäkuun loppuun mennessä. Määrä on noin 20 % vähemmän kuin edellisvuoden vastaavana ajankohtana, mikä toisaalta on myös helpottanut käsittelyaikojen pitämistä kohtuullisina.

Tilanne 31.12.2023

Tavoite toteutui pääosin. Kaikki lupahakemukset on käsitelty mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti. Keskimääräinen käsittelyaika on ollut noin kolme viikkoa. Alkuvuodesta käsittelyajat hieman pitenivät toimistosihteerin poissaolon aikana ja loppuvuodesta taas toimistosihteerin työtilanteen muutosten vuoksi. Yleisesti ottaen lupamäärät ovat olleet laskussa viime vuosina ja myös viime vuonna kaikkien myönnettyjen lupien kokonaiskappalemäärä pieneni selvästi edellisvuoteen verrattuna. Viime vuoden aikana lupahakemuksia on kaiken kaikkiaan käsitelty ja erilaisia lupia myönnetty yhteensä 86 kappaletta, joka on noin 20 % vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Lukumääräisesti rakennuslupia myönnettiin viime vuonna yhteensä 28 kpl (42 kpl v. 2022), toimenpidelupia yhteensä 9 kpl (19 kpl) ja toimenpideilmoituksia käsiteltiin yhteensä 29 kpl (24 kpl). Purkamislupia myönnettiin 4 kpl (4 kpl) ja purkamisilmoituksia käsiteltiin 2 kpl (2 kpl). Maisematyölupia käsiteltiin ja myönnettiin 4 kpl (5 kpl) viime vuonna. Edellisten lisäksi poikkeamislupia käsiteltiin ja myönnettiin 3 kpl (3 kpl) ja jatkoajoja vanhoille luvuille myönnettiin 7 kpl (6 kpl).

2. Rakennetun ympäristön katselmuksia tehdään yhteydenottojen ja muun katselmustoiminnan yhteydessä erityisesti keskusta-alueella viihtyvyyden ja maisemakuvan parantamiseksi.

Tilanne 30.6.2023

Katselmuksia on lähinnä tehty tarvittaessa rakennusvalvontaan tulleiden ilmoitusten ja muiden viranomaisten yhteydenottojen perusteella. Katselmusten perusteella suullisia siistimiskehotuksia on annettu muutamia. Kirjallisia siistimiskehotuksia ei ole annettu.

Tilanne 31.12.2023

Tavoite toteutui. Rakennusten ja ympäristön kunnossapitoa ja siisteyttä on valvottu muun katselmustoiminnan yhteydessä sekä kansalaisten yhteydenottojen perusteella. Vuoden aikana on annettu muutamia suullisia siistimiskehotuksia. Annettuja kehotuksia on pääsääntöisesti noudatettu annettuun määräaikaan mennessä eikä muihin toimenpiteisiin ole ollut tarvetta.

3. Ylä-Savon rakennusvalvontojen yhteistyötä jatketaan muun muassa lakitulkintojen, toimintakäytäntöjen ja asiakirjojen yhtenäistämiseksi. Sähköisen Lupapiste – asiointipalvelun käyttöä pyritään lisäämään.

Tilanne 30.6.2023

Rakennustarkastajien yhteistyötä on tehty puhelimitse ja sähköpostitse aina tarvittaessa. Rakennusvalvontojen tulevista haasteista pidettiin lisäksi yhteispalaveri kesäkuussa 2023 Vieremällä. Sähköisen Lupapiste –asiointipalvelun käyttö on ollut melko vilkasta. Noin puolet lupahakemuksista ja muista yhteydenotoista on tullut sitä kautta.

Tilanne 31.12.2023

Tavoite toteutui. Rakennusvalvontojen yhteistapaaminen pidettiin kesäkuussa 2023, jossa päätettiin mm. rakennusjärjestyksen uudistamisen käynnistämisestä syksyllä 2023. Yhteydenpitoa muiden kuntien rakennusvalvontoihin on lisäksi ollut puhelimitse ja sähköpostitse lähes viikoittain mm. yhteisistä tulkinnoista ja käytännöistä erilaisissa lupa-asioissa. Lupapiste –asiointipalvelun käyttö lisääntyi hieman edellisvuoteen verrattuna. Vuonna 2023 Lupapisteen kautta jätettiin erilaisia lupahakemuksia käsittelyyn yhteensä 36 kappaletta eli yli 40 % kaikista luvista. Lisäksi Lupapisteen kautta tuli muutamia erillisiä neuvontapyyntöjä ja tiedusteluja lupa- ja muihin asioihin liittyen.

Toimintaa kuvaavat mittarit ja tunnusluvut

TUNNUSLUVUT	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Rakennusluvut	42	60	28
Toimenpideluvat	19	30	9
Rakentamisilmoitukset	24	30	29

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2023	MUUT	TA+MUUT	TP 2023	Tot %	TP 2022
Rakennusvalvonta						
Toimintatulot	52 000	-30 000	22 000	22 367	102	32 062
Toimintamenot	-151 573	0	-151 573	-143 920	95	-145 858
Toimintakate (netto)	-99 573	-30 000	-129 573	-121 553	94	-113 796
Poistot ja arvonalentumiset	-13 421	0	-13 421	-17 105	128	-4 244
Muut laskennalliset kustannukset	-32 532	0	-32 532	-30 832	95	-28 823
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-197 526	0	-197 526	-191 857	97	-178 925

TIET JA ALUEET

Vastuuhenkilö: Tekninen johtaja Kimmo Karoluoto

Tulosalueen toimintastrategia

Tiet ja alueet – tulosalueen tehtävänä on huolehtia kaupungin rakennetun ja luonnonympäristön kehittämisestä ja kunnossapidosta siten, että se tarjoaa toimivan, turvallisen ja viihtyisän elin- ja asuinympäristön sekä tasapuoliset liikkumisolosuhteet koko kunnan alueella.

Yhdyskuntasuunnittelun vastuualue huolehtii maankäytön suunnittelusta, paikkatieto-järjestelmästä ja mittausoimesta.

Liikenneväylät ja alueet - vastuualue huolehtii katuverkon ja muiden liikenneväylien sekä yleisten alueiden rakentamisesta ja ylläpidosta. Vastuualueen tehtäviin kuuluvat myös yksityistiehallinto ja kaupungin maa- ja metsätilojen hoito.

Tulosalueen tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2023

- Katujen ja väylien kesä- ja talvikunnossapitoa toteutetaan kustannustehokkaasti siten, että ne ovat eri kulkutavoilla läpi vuoden turvallisesti liikennöitävissä ja kuljettavissa sekä katuympäristön yleisilme on siisti.**

Tilanne 30.6.2023

Katujen talvikunnossapitoon liittyvä saadut palautteet ovat liittyneet valtaosin tonttiliittymien auraukseen, joka ei kuulu kaupungin tehtäviin. Palautteiden perusteella katujen kesä- ja talvikunnossapidossa on onnistuttu asetettujen laatuvaatimusten mukaisesti. Vahingonkorvauksia on maksettu yhdestä talvella tapahtuneesta liukastumisvahingosta korvaustason jäädessä maltilliseksi – yhteensä 62,70 euroa

Tilanne 31.12.2023

Tavoite toteutui. Katujen talvikunnossapidosta saadut palautteet ovat liittyneet valtaosin tonttiliittymien auraukseen, joka ei kuulu kaupungin / urakoitsijoiden tehtäviin. Hovin alueen (alue2) talvikunnossapito (auraus) on tehty viiveellä verrattuna muihin alueisiin. Tästä on tullut niin kirjallisia kuin suullisia palautteita. Alueen sopimuksen alaisella urakoitsijalla on ollut toimitusvaikeuksia ja hoitoalueen talvikunnossapito on jouduttu järjestämään erillisresurssien hyödyntäen kaupungin oman kaluston lisäksi muiden sopimusurakoitsijoiden kalustoa. Kokonaisuudessaan tehdyn seurannan ja vastaanotettujen palautteiden perusteella katujen kesä- ja talvikunnossapidossa on onnistuttu asetettujen vaatimusten mukaisesti.

Vahingonkorvauksia on yhdestä talvella tapahtuneesta liukastumisvahingosta 62,70 euroa ja kahden autonrenkaan korvaamisesta 261,29 euroa. Korvaamistaso on jäänyt maltilliseksi.

2. Keskeiset viheralueet hoidetaan läpi kesäkauden hoitoluokan vaatimusten mukaisesti.

Tilanne 30.6.2023

Alueiden kunnossapidosta yleisillä viheralueilla on saatu hyvin vähän palautetta, joskin kyseinen palaute on ollut positiivista.

Hoitoluokitusta on suunnitellusti laskettu R3 alueilla (käyttöviheralue) A2 luokkaan (käyttöniitty). Näitä alueita ovat mm. Hovin pellon viereiset viheralueet, Salmisenpuiston leikkikentän viereinen pelto, Yhtylän pellot ja Kallionpuisto.

150 v. juhlavuoden kunniaksi tehtiin lisätilaus kesäkukista ja hankittiin lisää ruukkuja. Tänä vuonna Nivan silta sai kukat kuuden vuoden poissaolon jälkeen ja siitä on saatu hyvää palautetta. Kukkia toivotaan katukuvaan edelleen hyvin paljon lisää, osittain ELY:n alueille.

Tilanne 31.12.2023

Tavoite toteutui. Kesäkauden aikana esiintyi paljon ilkkivaltaa yleisillä alueilla, joka toi haastetta toimintaan. Palautteen määrä oli edelleen niukkaa mutta positiivista. Viheralueiden hoito pysyi hyvin aikataulussa ja budjetissa. Viheralueilla ei ole hoitovelkaa. Toiminnallinen tavoite on saavutettu.

3. Leikkikenttien leikkivälineet ovat turvallisia ja käyttökunnossa. Huonokuntoiset leikkivälineet poistetaan ja uusia hankitaan tarpeen mukaan.

Tilanne 30.6.2023

Tarkastukset tehdään kaksi kertaa kaudessa: vuositarkastus touko-kesäkuussa, sekä toiminnallinen tarkastus koulujen alkuun mennessä. Tarkastuspöytäkirjaan tallennetaan mahdolliset poikkeamat ja niiden korjaukset päivämäärineen. Uusille asennetuille välineille tehdään käyttöönottotarkastus.

Tarkasteluhetkellä käytöstä on poistettu yksi keinurunko (jossa kaksi keinua) Satumetsästä. Asematien leikkipuistoon on asennettu pieni trampoliini pikkulapsia varten. Keväällä vietiin Raivaajapuiston leikkipaikalle kuntalaispalautteen perusteella kaksi katoksellista puutarhakeinua aikuisia varten. Tästä vastaanotettiin hyvää palautetta.

Tilanne 31.12.2023

Tavoite toteutui. Toiminnallisen tarkastuksen perusteella uusittiin Satumetsään keinu. Satumetsän henkilökunnan palautteesta rakennettiin myös uusi korkeampi aita Ahonpääntien ja parkkipaikan puolelle. Päiväkoti Kimppaan tarkoitettujen uuden keinun asennus ja aidatun leikkipihan laajennus siirtyi resurssisyistä vuodelle 2024. Muutoin toiminnallinen tavoite on saavutettu. Muuta palautetta emme leikkipuistoihin liittyen saaneet.

Toimintaa kuvaavat mittarit ja tunnusluvut

TUNNUSLUVUT	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Tiet ja alueet			
Asemakaavat, ha	584	584	584
Liikenneväylät			
Kunnossapidettävät kadut, tiet,väylät, km	59	39	39
Kunnossa pidettävät erilliset kevyen liikenteen väylät, km		10	10
Katujen ja väylien kesä- ja talvikunnossapitoon käytetty €		279 990	327 300
Asemakaava-alueen katujen asfalttipäällysteaste, %		53	54
Avustettavat yksityistiet, km	368	369	350
Yksityistieavustukset, €	134 985	125 000	134 995
Aloitettavat avustettavat yksityist. perusparannushankkeet, kpl		4	10
Yksityisteiden perusparannusavustukset, €		60 000	56 493
Puistot ja yleiset alueet			
pinta-ala ha	89	89	89
Maa- ja metsätilat			
Peltopinta-ala ha	87	87	87
Metsäpinta-ala ha	552	504	540
Vuokralle annetut alueet, ha	110	113	110
Konekeskuksen käyttö			
käyttötuntien, lkm	3 127	3 400	3 141

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2023	MUUT	TA+MUUT	TP 2023	Tot %	TP 2022
Tiet ja alueet						
Toimintatulot	391 130	10 000	401 130	510 999	127	462 167
Valmistus omaan käyttöön	17 000	-2 500	14 500	12 012	83	15 635
Toimintamenot	-1 228 633	-17 500	-1 246 133	-1 268 340	102	-1 147 179
Toimintakate (netto)	-820 503	-10 000	-830 503	-745 328	90	-669 377
Poistot ja arvonalentumiset	-662 583	0	-662 583	-656 527	99	-688 362
Muut laskennalliset kustannukset	-140 720	0	-140 720	-160 846	114	-141 696
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-2 031 936	-17 500	-2 049 436	-2 085 713	102	-1 977 238

KIINTEISTÖT

Vastuuhenkilö: Kiinteistöpäällikkö Jaakko Koivunen

Tulosalueen toimintastrategia

Kiinteistöt pidetään kunnossa ja ennakoidaan eri rakennusten käyttäjien tarpeet käyttöasteen mukaisiksi.

Kunnostus ja korjaustyöt tehdään ostopalveluna. Palvelun tuottajat valitaan vuositarjousten perusteella. Isommat kohteet kilpailutetaan erikseen. Rakennusinvestointien suunnittelu kilpailutetaan ja ostetaan ulkopuoliselta konsultilta. Rakennuttamispalvelua, työmaavalvontaa ja suunnittelua ostetaan tarvittaessa konsultilta.

Tulosalueen tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2023

1. Kiinteistöjen ylläpitokulut ja – tuotot pidetään tasapainossa

Tilanne 30.6.2023

Ulkoiset toimintatuotot ovat toteutuneet 54,70 % ja ulkoisten toimintakulujen kertymä on 54,30 %. Tasaisen kertymän tavoitteen mukaisesti 6/2023 olisi 50 %.

Toimintatuottojen poikkeamat:

Asuntojen vuokratuotot ovat olleet alkuvuonna ennakoitua paremmat, vaikka muutama tukiasunto onkin ollut tyhjillään. Teollisuustilat ovat pääosin hyvin vuokrattuina, mutta yhden ison kohteen ollessa tyhjillään, jää merkittävä summa vuokraa saamatta. Muissa myyntituotoissa ja muissa vuokratuotoissa on ylitetty ennakoitu moninkertaisesti. Muiden rakennusten ja toimitilojen osalta vuokratuloista on toteutunut 50,00 %.

Toimintakulujen poikkeamat:

Rakennusten rakentaminen ja kunnossapito 69,60 %, alueiden rakentaminen ja kunnossapito 62,70 %. Ylitykseen vaikuttavat alkuvuoteen painottuvat alueiden kunnossapitomaksut ja alkuvuodesta tehdyt kunnossapitotoimenpiteet. Siivoustarvikkeet 83,50 %, alkuvuoteen painottuneet laitehankinnat ja siivouksen tehostaminen sisäilmaongelmiin liittyen. Vartiointi 0,8 %. Vartiointi aloitettiin vasta toukokuun lopulla ja jatkuu syksyyn.

Tilanne 31.12.2023

Tavoite toteutui osittain. Toimintatuotot ovat toteutuneet 100,5 % ja toimintakulut 104,0 %.

Toimintatuottojen poikkeamat:

Asuntojen ja autopaikkojen vuokratuotot ovat olleet ennakoitua paremmat, vaikka muutama tukiasunto onkin ollut tyhjillään osan vuotta. Teollisuustilat ovat pääosin hyvin vuokrattuina, mutta yhden ison kohteen ollessa suuren osan vuodesta tyhjillään, jää merkittävä summa vuokraa saamatta. Muissa myyntituotoissa ja muissa vuokratuotoissa on ylitetty ennakoitu moninkertaisesti. Sisäiset pääomavuokrat ovat toteutuneet 92,50 %, asuntojen vuokrat ovat toteutuneet 118,30 % ja muut myyntituotot 140,60 %.

Toimintakulujen poikkeamat:

Rakennusten rakentaminen ja kunnossapito 112,0 %, alueiden rakentaminen ja kunnossapito 98,0 %. Ylitykseen vaikuttavat yleinen hintojen nousu sekä sähkön ja lämmityksen korkea hinta. Lämmityskuluja nosti myös aikaisiin alkanut pakkaskausi sekä keskimääräistä kylmempi syystalvi. Koneiden ja laitteiden vuokrat 153,5 %, sisäilmanpuhdistimien määrää kouluilla lisättiin vuoden kuluessa alkuperäisestä määrästä. Vartiointi 128,7 %. Vartiointi aloitettiin toukokuun lopulla ja sitä jatkettiin syksyllä ennakoitua pitempään tarpeen jatkuessa.

2. Kaupungin omistuksessa olevat rakennukset pidetään tehokkaassa käytössä. Tyhjästä ja tarpeettomista kiinteistöistä luovutaan. Tyhjästä kiinteistöistä myydään julkisella tarjouskilpailulla. Huonokuntoiset rakennukset puretaan valtuuston vahvistaman talousarvion puitteissa. Hyvänä käyttöasteena pidetään 90–100 %

Tilanne 30.6.2023

Kaupungin omistuksessa olevat kiinteistöt ovat osin vajaalla käytöllä. Tyhjillään olevia kiinteistöjä ovat rautatieaseman makasiini ja vesitorni, vanha kirjastorakennus sekä meijeri. Alkuvuonna tyhjillään on ollut myös tukiasuntoja sekä toritalossa oleva leipomotila. Virranrannan osasto Kotiranta on tyhjillään käynnissä olevan peruskorjauksen vuoksi. Metallihallin päähalli on tyhjillään edellisen vuokralaisen lopetettua toimintansa.

Tiloissa ilmenee lievää vajaakäyttöä. Lämmitettävien tilojen käyttöaste on 91,30 %

Tilanne 31.12.2023

Tavoite toteutui.

Kaupungin omistuksessa olevat kiinteistöt ovat osin vajaalla käytöllä. Tyhjillään olevia kiinteistöjä ovat rautatieaseman makasiini ja vesitorni, vanha kirjastorakennus sekä meijeri. Alkuvuonna tyhjillään on ollut myös tukiasuntoja sekä toritalossa oleva leipomotila. Virranrannan osasto Kotiranta oli tyhjillään käynnissä olevan peruskorjauksen vuoksi. Peruskorjaus valmistui syksyllä. Metallihallin päähalli on ollut tyhjillään edellisen vuokralaisen lopetettua toimintansa, mutta uusi vuokralainen on ottanut tilat haltuunsa syyskuussa. Kaksi tukiasuntoa on laitettu myyntiin loppuvuodesta huutokauppasivuille ja molempiin saatiin tarjouksia. Asuntojen kauppakirjat allekirjoitus siirtyy vuoden 2024 puolelle.

Tiloissa ilmenee lievää vajaakäyttöä. Lämmitettävien tilojen käyttöaste on 93,60 %

Toimintaa kuvaavat mittarit ja tunnusluvut

TUNNUSLUVUT	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Kiinteistöt			
Kiinteistöjen lukumäärä	34	45	44
Rakennuksien lukumäärä	69	71	69
Kerrosala m ²	63 193	77 798	74 011
Osakehuoneistot kpl		9	8

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2023	MUUT	TA+MUUT	TP 2023	Tot %	TP 2022
Kiinteistöt						
Toimintatulot	6 427 437	162 960	6 590 397	6 621 748	101	5 839 008
Valmistus omaan käyttöön	51 000	-28 000	23 000	19 381	84	9 856
Toimintamenot	-4 260 048	-240 493	-4 500 541	-4 682 179	104	-3 798 433
Toimintakate (netto)	2 218 389	-105 533	2 112 856	1 958 950	93	2 050 430
Poistot ja arvonalentumiset	-1 742 986	0	-1 742 986	-2 335 771	134	-2 492 602
Muut laskennalliset kustannukset	-283 215	0	-283 215	-302 024	107	-201 462
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-6 286 249	-240 493	-6 526 742	-7 319 975	112	-6 492 497

VESI- JA VIEMÄRILAITOS

Vastuuhenkilö: Tekninen johtaja

Tulosalueen toimintastrategia

Vesihuoltolaitos jakaa puhdasta talousvettä asiakkailleen sekä vastaanottaa ja käsittelee asiakkaidensa jätevedet ylläpitämällä, saneeraamalla ja rakentamalla verkostojaan sekä niihin liittyviä kunnallisteknisiä laitteita ja rakennelmia. Tukkuvesiyhtiön toimintaa tuetaan mahdollisuuksien mukaan mm. tarjoamalla yhtiön verkostoon kohdistuvia kunnossapitopalveluja laskutustyönä.

Tulosalueen käyttötalouden tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2023

Tavoitteiden toteutuminen:

1. Varmistetaan, että jätevedenpuhdistamolla saavutetaan lupaehtojen mukaiset puhdistusvaatimukset.

Tilanne 30.6.2023

Valtionneuvoston asetuksen mukaiset vaatimukset on täytetty ja prosessi toimii pääsääntöisesti suunnitellusti. Laitoskohtaisten lupaehtojen mukaiset pitoisuusvaatimukset on täytetty tammi- ja kesäkuun näytettä lukuun ottamatta. Lisäksi pitoisuuksiltaan normaalia laimeammat jätevedet ovat vaikeuttaneet kokonaispuhdistustehon vaatimuksien täyttymistä. Fosforin reduktiovaatimus on saavutettu tarkastelujaksolla vain maaliskuussa. Vuotovesiä tulee edelleen aktiivisesti vähentää.

Tilanne 31.12.2023

Tavoite ei toteutunut. Jäteveden puhdistamon kuormitustarkkailuohjelma toteutettiin vuonna 2023 siten, että tarkkailukertoja oli 12 kpl. Koko vuoden osalta valtioneuvoston asetuksen VNa 888/2006 puhdistusvaatimukset täyttyivät. Vuonna 2024 jatketaan tarkkailua 12 tarkkailukerralla.

Kokonaisuudessaan vuonna 2023 jäätiin ympäristöluvan vaatimuksesta fosforin pitoisuuksien osalta ensimmäisellä, kolmannella ja neljännellä jaksolla, myös vuositasolla jäätiin luvan vaatimuksista.

BOD7-ATU:n (biologinen hapen kulutus) osalta ensimmäisellä jaksolla ei päästy lupaehtoihin pitoisuuden osalta, mutta vuositasolla vaatimus täytettiin. Muuten ympäristöluvan vaatimukset täytettiin.

Pitoisuuksiltaan normaalia laimeammat jätevedet vaikeuttavat kokonaispuhdistustehon vaatimuksien täyttymistä. Vuotovesiä tulee edelleen aktiivisesti vähentää. Puhdistamon omaa mittausta tulee kehittää siten, että omavalvontaa voidaan tehdä tarkkailuohjelmaa tiiviimmässä aikataulussa. Tällöin prosessia voidaan myös paremmin säätää ja lupaehtojen mukaiset puhdistusvaatimukset ovat helpommin saavutettavissa.

2. Vuotovesimäärää saadaan laskettua edellisten vuosien tasosta.

Tilanne 30.6.2023

Vuotovesiselvityksen mittaustyöt siirtyivät heikkojen mittaolosuhteiden vuoksi vuodelta 2022 vuodelle 2023. Jätevesiviemäreiden saneerausta on toteutettu aiemman toimenpideohjelman mukaisesti. Vuotovesiselvitys ja siitä johdettu uusi toimenpideohjelma valmistuvat vuoden jälkimmäisellä puoliskolla.

Tilanne 31.12.2023

Tavoite toteutui osin. Vuotovesiselvitys ja viemäriverkoston saneerausohjelma päivitettiin vuonna 2023. Tekninen lautakunta hyväksyi päivitetyn vuotovesiselvityksen ja ohjeellisen toimenpideohjelman vuosille 2024–2028 kokouksessaan 25.10.2023.

Vuonna 2023 keskeisimmät viemärisaneerauskohteet olivat Rauhanpolku, Niemistenkatu ja terveyskeskus. Lisäksi toteutettiin yksittäisiä kaivojen vaihtoja/saneerauksia. Jätevesiviemäriä uusittiin tai rakennettiin

425 metriä tarkastuskaivoineen. Samalla rakennettiin 628 metriä uutta sadevesiviemäriä, mikä mahdollistaa sade- ja hulevesien erottamisen jätevesistä. Vanhojen sekaviemäreiden määrää saatiin vähennettyä 484 metriä.

21.4.2020 saadun jätevedenpuhdistamon ympäristöluvan lupamääräyksenä nro 5 on, että viemäriverkoston vuotovesien vähentämiseen tähtäävää saneerausohjelmaa on noudatettava ja korjaustoimia on tehtävä siten, että vuotovesien määrä saadaan rajoitettua keskimäärin 30 prosenttiin puhdistamon tulovirtaamasta. Pidemmällä aikavälillä vuotovesien määrää on saatu laskemaan. Vuoden 2023 vuotovesiprosentti oli 53,8 %. Vuotovesimäärän kasvua selittää osin korkea sadanta, vielä korkeahko sekä viemäröinnin määrä sekä toistaiseksi korjaamattomat yksittäiset vuotovesikohteet.

	Jätevesiviemäriä uusittu (m)	Jätevesiviemäriä uudisrakennettu (m)	Sadevesiviemäriä uudisrakennettu (m)	Vesijohtoa uusittu (m)	Vesijohtoa uudisrakennettu (m)
Norontie (TK:n alue)	57	25	50	-	-
Niemistenkatu	73	-	473	73	-
Rauhanpolku	270	-	105	160	-
Remesjoentie	-	-	-	-	280
Salmijärven vesilinja	-	-	-	-	380
Yhteensä	400	25	628	233	660

Vuotovesien määrä on kehittynyt seuraavasti:

Vuosi	Vuotovesi- %	Sadanta, mm/a
2015	55,5	729
2016	46,9	514
2017	49,6	522
2018	37,1	414
2019	35,9	602
2020	48,3	740
2021	39,2	633
2022	49,3	547
2023	53,9	676

3. Tavoite: Vesi- ja viemärlaitoksen talous on tasapainossa.

Tilanne 30.6.2023

Jäteveden perusmaksun käyttöönotto tulee ajankohtaiseksi vuonna 2024. Valmistelutyö on kesken. Taksarakennetarkastelut toteutetaan vuoden jälkimmäisellä puoliskolla. Talousveden toimituksen vähäistä suurempia laatupoikkeamia ei ole raportoitu.

Tilanne 31.12.2023

Tavoite toteutui osin. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 25.9.2023 §53 vesihuoltolaitoksen päivitetyn taksarakenteen ja otti käyttöön jäteveden perusmaksun 1.1.2024 alkaen. Jäteveden perusmaksun maksuperusteena on talousveden perusmaksun tapaan mittarikoko. Jotta toiminnasta aiheutuvat kustannukset voidaan täysimääräisesti kattaa vesihuollosta kerättävillä maksuilla, kohdistuu sekä talousveden että jäteveden taksoihin tulevaisuudessa korotuspaineita. Korotusten tulee olla kohtuullisia ja oikeasuhtaisia. Kohtuullisuuden ja kuluttajalaskutuksen ennakoitavuuden säilyttämiseksi hinnankorotukset pitää tehdä maltillisesti pidemmällä ajanjaksolla. Laitoksen toiminta-alueella trendinä tunnistettava vedenkäytön vähentyminen luo lisää tarvetta vesihuoltolaitoksen hinnan korotuksiin. Talouden tasapainottaminen vaatii lähivuosina työtä sekä veden myynnin lisäämiseksi että kulurakenteen muuttamiseksi. Kulurakennetta tulee tarkastella kriittisesti kuitenkin niin, että palvelutuotanto ei vaarannu. Talous ei saavuttanut tasapainoa vielä vuonna 2023.

Talousveden toimituksen vähäistä suurempia laatupoikkeamia ei raportoitu vuonna 2023.

Toimintaa kuvaavat mittarit ja tunnusluvut

TUNNUSLUVUT	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Vesi- ja viemärlaitos			
Myyty vesimäärä, m ³	647 214	630 000	624 603
Vesijohtoa, m	464 229	463 000	464 244
Kulutuspaikkojen lkm (vesi)	2 895	2 880	2 891
Laskutettu jätevesimäärä, m ³	202 397	200 000	193 716
Jätevesiviemäriä, m	43 119	43 500	44 024
Sadevesiviemäriä, m	23 040	23 000	23 488
Sekaviemäriä, m	8 131	8 200	7 739
Kulutuspaikkojen lkm (jätevesi)	1 099	1 093	1 098

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

- Vettä myytiin 5 397 m³ arvioitua vähemmän. Laskutetun veden määrä laski 22 611 m³ edelliseen vuoteen 2022 verrattuna.
- Laskutetusta jätevedestä jäi toteutumatta 6 284 m³. Laskutetun jäteveden määrä laski edellisvuoteen 2022 verrattuna 8 681 m³.
- Liittymismaksutuloja kertyi 2 600 €. Uusien liittymien osalta vuosi 2023 oli hiljainen.
- Ostetun veden kulut ylittyivät noin 4 000 € alkuperäisestä talousarviosta.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2023	MUUT	TA+MUUT	TP 2023	Tot %	TP 2022
Vesi ja viemärlaitos						
Toimintatulot	1 804 960	0	1 804 960	1 808 289	100	1 824 415
Valmistus omaan käyttöön	14 800	0	14 800	8 091	55	14 179
Toimintamenot	-1 160 947	0	-1 160 947	-1 185 009	102	-1 153 127
Toimintakate (netto)	658 813	0	658 813	631 371	96	685 467
Poistot ja arvonalentumiset	-669 576	0	-669 576	-665 581	99	-650 593
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-1 830 523	0	-1 830 523	-1 850 590	101	-1 803 720

2.3 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

2.3.1 Käyttötalouden toteutuminen

TULOSALUEET, TOIMINTAKATETILIT 2023 (valtuustoon nähden sitova taso)

(ulkoiset ja sisäiset)	TA 2023	MUUT	TA+MUUT	TP 2023	Tot %	TP 2022
Yleishallinto						
Tuotot	265 046	336 879	601 925	572 517	95	223 694
Kulut	-3 150 833	-72 649	-3 223 482	-3 075 803	95	-2 452 830
Netto	-2 885 787	264 230	-2 621 557	-2 503 285	96	-2 229 135
Ruokahuolto						
Tuotot	0	0	0	0	0	2 254 297
Kulut	0	0	0	0	0	-1 996 962
Netto	0	0	0	0	0	257 335
Elinkeinojen kehittäminen						
Tuotot	14 660	11 020	25 680	28 223	110	17 096
Kulut	-580 144	0	-580 144	-291 769	50	-252 469
Netto	-565 484	11 020	-554 464	-263 546	48	-235 373
Maataloushallinto						
Tuotot	80 515	-16 965	63 550	66 556	105	165 608
Kulut	-231 263	42 903	-188 360	-193 184	103	-300 656
Netto	-150 748	25 938	-124 810	-126 628	102	-135 048
Työllisyyden hoitaminen						
Tuotot	72 000	-15 000	57 000	55 987	98	79 502
Kulut	-1 076 773	179 352	-897 421	-869 775	97	-938 024
Netto	-1 004 773	164 352	-840 421	-813 788	97	-858 522
Hyvinvoinnin ja terv. edist.						
Tuotot	209 000	-209 000	0	14 444	*****	192 097
Kulut	-1 034 765	188 242	-846 523	-923 884	109	-37 865 406
Netto	-825 765	-20 758	-846 523	-909 440	107	-37 673 309
Hallinto sivistyslautakunta						
Tuotot	0	0	0	0	0	2 029
Kulut	-119 430	0	-119 430	-108 438	91	-127 242
Netto	-119 430	0	-119 430	-108 438	91	-125 213
Varhaiskasvatus						
Tuotot	182 700	112 200	294 900	324 946	110	496 469
Kulut	-5 252 159	-431 292	-5 683 451	-5 741 141	101	-5 610 132
Netto	-5 069 459	-319 092	-5 388 551	-5 416 195	101	-5 113 662
Perusopetus						
Tuotot	617 200	0	617 200	655 850	106	719 538
Kulut	-7 960 740	0	-7 960 740	-8 116 440	102	-7 726 642
Netto	-7 343 540	0	-7 343 540	-7 460 591	102	-7 007 105

Lukiokoulutus

Tuotot	41 087	0	41 087	41 975	102	48 704
Kulut	-1 453 491	0	-1 453 491	-1 357 687	93	-1 276 482
Netto	-1 412 404	0	-1 412 404	-1 315 712	93	-1 227 778

Kansalaisopisto

Tuotot	145 500	23 300	168 800	172 304	102	200 353
Kulut	-613 017	-31 174	-644 191	-601 402	93	-602 689
Netto	-467 517	-7 874	-475 391	-429 098	90	-402 335

Sivistyspalvelut

Tuotot	59 100	-26 000	33 100	39 560	120	33 729
Kulut	-836 754	-5 000	-841 754	-782 045	93	-724 481
Netto	-777 654	-31 000	-808 654	-742 485	92	-690 752

Vapaa aikapalvelut

Tuotot	454 497	-15 751	438 746	446 493	102	395 475
Kulut	-1 770 076	-60 656	-1 830 732	-1 880 063	103	-1 641 349
Netto	-1 315 579	-76 407	-1 391 986	-1 433 571	103	-1 245 874

Hallinto Tekpa

Tuotot	35 152	0	35 152	34 996	100	41 282
Kulut	-410 170	12 130	-398 040	-1 192 672	300	-1 094 407
Netto	-375 018	12 130	-362 888	-1 157 676	319	-1 053 125

Rakennusvalvonta

Tuotot	52 000	-30 000	22 000	22 367	102	32 062
Kulut	-151 573	0	-151 573	-143 920	95	-145 858
Netto	-99 573	-30 000	-129 573	-121 553	94	-113 796

Tiet ja alueet

Tuotot	408 130	7 500	415 630	523 012	126	477 802
Kulut	-1 228 633	-17 500	-1 246 133	-1 268 340	102	-1 147 179
Netto	-820 503	-10 000	-830 503	-745 328	90	-669 377

Kiinteistöt

Tuotot	6 478 437	134 960	6 613 397	6 641 130	100	5 848 863
Kulut	-4 260 048	-240 493	-4 500 541	-4 682 179	104	-3 798 433
Netto	2 218 389	-105 533	2 112 856	1 958 950	93	2 050 430

Vesi ja viemärlaitos

Tuotot	1 819 760	0	1 819 760	1 816 380	100	1 838 594
Kulut	-1 160 947	0	-1 160 947	-1 185 009	102	-1 153 127
Netto	658 813	0	658 813	631 371	96	685 467

RAPORTTI YHTEENSÄ

Tuotot	10 934 784	313 143	11 247 927	11 456 739	102	13 067 196
Kulut	-31 290 816	-436 137	-31 726 953	-32 413 751	102	-68 854 369
Netto	-20 356 032	-122 994	-20 479 026	-20 957 012	102	-55 787 173

2.3.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

TULOSLASKELMA 2023 (ulkoiset ja sisäiset)

ulkoiset ja sisäiset	TA 2023	MUUT.	TA+MUUT	TP 2023	TOT %	TP 2022
Toimintatuotot	10 851 984	343 643	11 195 627	11 417 254	102,0	13 027 526
Myyntituotot	2 936 682	136 543	3 073 225	3 184 538	103,6	5 260 863
Maksutuotot	523 447	21 850	545 297	532 448	97,6	585 764
Tuet ja avustukset	682 430	90 241	772 671	940 493	121,7	976 542
Muut toimintatuotot	6 709 425	95 009	6 804 434	6 759 775	99,3	6 204 358
Vuokrat	5 443 943	-218 900	5 225 043	5 275 122	101,0	4 687 465
Muut	1 265 482	313 909	1 579 391	1 484 654	94,0	1 516 893
			0			
Valmistus omaan käyttöön	82 800	-30 500	52 300	39 485	75,5	39 670
			0			
Toimintakulut	-31 290 816	-436 137	-31 726 953	-32 413 751	102,2	-68 854 369
Henkilöstökulut	-13 875 228	-199 202	-14 074 430	-14 096 730	100,2	-15 645 778
Palkat ja palkkiot	-10 940 034	-215 908	-11 155 942	-11 235 775	100,7	-11 893 650
Henkilösivukulut	-2 935 194	16 706	-2 918 488	-2 860 956	98,0	-3 752 128
Eläkekulut	-2 442 123	27 643	-2 414 480	-2 415 399	100,0	-3 314 813
Muut henkilösivukulut	-493 071	-10 937	-504 008	-445 557	88,4	-437 315
Palvelujen ostot	-7 566 299	-313 493	-7 879 792	-8 518 915	108,1	-43 716 271
Asiakaspalvelujen ostot	-1 065 200	-114 000	-1 179 200	-1 214 060	103,0	-37 771 269
Muiden palvelujen ostot	-6 501 099	-199 493	-6 700 592	-7 304 855	109,0	-5 945 002
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 290 484	-136 972	-3 427 456	-3 433 458	100,2	-3 235 196
Avustukset	-1 413 300	163 000	-1 250 300	-1 268 767	101,5	-1 436 747
Muut toimintakulut	-5 145 505	50 530	-5 094 975	-5 095 881	100,0	-4 820 377
Vuokrat	-5 127 418	121 203	-5 006 215	-4 991 793	99,7	-4 767 684
Muut	-18 087	-70 673	-88 760	-104 088	117,3	-52 692
			0			
Toimintakate	-20 356 032	-122 994	-20 479 026	-20 957 012	102,3	-55 787 173
			0			
Verotulot	14 370 000	0	14 370 000	14 758 590	102,7	26 665 570
Valtionosuudet	9 510 000	201 623	9 711 623	9 840 022	101,3	34 327 383
Rahoitustuotot ja -kulut	403 000	148 111	551 111	832 601	151,1	753 949
Korkotuotot	6 742	690	7 432	7 494	100,8	51 640
Muut rahoitustuotot	1 337 024	181 971	1 518 995	1 694 387	111,5	1 511 412
Korkokulut	-625 000	-2 000	-627 000	-625 316	99,7	-230 040
Muut rahoituskulut	-315 766	-32 550	-348 316	-243 964	70,0	-579 063
			0			
Vuosikate	3 926 968	226 740	4 153 708	4 474 202	107,7	5 959 730
			0			
Poistot ja arvonalentumiset	-3 356 825	9 917	-3 346 908	-3 924 549	117,3	-4 125 826
Suunnitelman muk. poistot	-3 356 825	9 917	-3 346 908	-3 844 778	114,9	-4 125 826
Arvonalentumiset	0	0	0	-79 771	*****	0
			0			
Tilikauden tulos	570 143	236 657	806 800	549 653	68,1	1 833 904
			0			
Poistoeron muutos	17 189	0	17 189	17 189	100,0	17 189
Varausten muutos	0	0	0	0	0,0	-900 000
			0			
Tilikauden ylijäämä (alij.)	587 332	236 657	823 989	566 842	68,8	951 093

TUOSLASKELMA 2023 (ulkoiset)

	TA 2023	MUUT.	TA+MUUT	TP 2023	TOT %	TP 2022
Toimintatuotot	6 265 513	343 593	6 609 106	6 840 594	103,5	7 810 158
Myyntituotot	2 557 520	136 493	2 694 013	2 764 318	102,6	3 917 782
Maksutuotot	473 150	21 850	495 000	481 508	97,3	530 509
Tuet ja avustukset	682 430	90 241	772 671	938 493	121,5	974 542
Muut toimintatuotot	2 552 413	95 009	2 647 422	2 656 275	100,3	2 387 326
Vuokrat	2 536 513	-218 900	2 317 613	2 327 500	100,4	2 079 683
Muut	15 900	313 909	329 809	328 774	99,7	307 643
Valmistus omaan käyttöön	82 800	-30 500	52 300	39 485	75,5	39 670
Toimintakulut	-26 704 345	-436 137	-27 140 482	-27 837 091	102,6	-63 637 001
Henkilöstökulut	-13 875 228	-199 202	-14 074 430	-14 096 730	100,2	-15 645 778
Palkat ja palkkiot	-10 940 034	-215 908	-11 155 942	-11 235 775	100,7	-11 893 650
Henkilösivukulut	-2 935 194	16 706	-2 918 488	-2 860 956	98,0	-3 752 128
Eläkekulut	-2 442 123	27 643	-2 414 480	-2 415 399	100,0	-3 314 813
Muut henkilösivukulut	-493 071	-10 937	-504 008	-445 557	88,4	-437 315
Palvelujen ostot	-7 205 730	-313 493	-7 519 223	-8 128 393	108,1	-42 397 597
Asiakaspalvelujen ostot	-1 065 200	-114 000	-1 179 200	-1 214 060	103,0	-37 771 269
Muiden palvelujen ostot	-6 140 530	-199 493	-6 340 023	-6 914 333	109,1	-4 626 327
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 221 594	-136 972	-3 358 566	-3 352 868	99,8	-3 155 748
Avustukset	-1 413 300	163 000	-1 250 300	-1 266 767	101,3	-1 434 747
Muut toimintakulut	-988 493	50 530	-937 963	-992 333	105,8	-1 003 131
Vuokrat	-970 406	121 203	-849 203	-888 245	104,6	-950 628
Muut	-18 087	-70 673	-88 760	-104 088	117,3	-52 502
Toimintakate	-20 356 032	-123 044	-20 479 076	-20 957 012	102,3	-55 787 173
Verotulot	14 370 000	0	14 370 000	14 758 590	102,7	26 665 570
Valtionosuudet	9 510 000	201 623	9 711 623	9 840 022	101,3	34 327 383
Rahoitustuotot ja -kulut	403 000	148 111	551 111	832 601	151,1	753 949
Korkotuotot	6 742	690	7 432	7 494	100,8	51 640
Muut rahoitustuotot	1 146 758	181 971	1 328 729	1 504 121	113,2	1 321 146
Korkokulut	-625 000	-2 000	-627 000	-625 316	99,7	-230 040
Muut rahoituskulut	-125 500	-32 550	-158 050	-53 699	34,0	-388 797
Vuosikate	3 926 968	226 690	4 153 658	4 474 202	107,7	5 959 730
Poistot ja arvonalentumiset	-3 356 825	9 917	-3 346 908	-3 924 549	117,3	-4 125 826
Suunnitelman muk. poistot	-3 356 825	9 917	-3 346 908	-3 844 778	114,9	-4 125 826
Arvonalentumiset	0	0	0	-79 771	*****	0
Tilikauden tulos	570 143	236 607	806 750	549 653	68,1	1 833 904
Poistoeron muutos	17 189	0	17 189	17 189	100,0	17 189
Varausten muutos	0	0	0	0	0,0	-900 000
Tilikauden ylijäämä (alij.)	587 332	236 607	823 939	566 842	68,8	951 093

2.3.3 Investointiosan toteutuminen

INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMISVERTAILU 2023 (valtuustoon nähden sitova taso on merkitty huomiovärillä)

	TA 2023	MUUT.	TA+MUUT	TP 2023	Tot-%	TP 2022
Korvausinvestoinnit						
150 Khall maa-alueet						
2001 Maan hankinta	-240 000	-109 109	-349 109	-349 109	100,0%	4 610
Menot	-250 000	-100 000	-350 000	-350 000	100,0%	0
Tulot	10 000	-9 109	891	891	99,97%	4 610
Pysyvien vastaavien myynnit	10 000	-9 109	891	891	99,97%	4 610
150 Khall maa-alueet yhteensä	-240 000	-109 109	-349 109	-349 109	100,0%	4 610
Menot	-250 000	-100 000	-350 000	-350 000	100,0%	0
Tulot	10 000	-9 109	891	891	99,97%	4 610
Rahoitusosuudet	0	0	0	0		0
Pysyvien vastaavien myynnit	10 000	-9 109	891	891	99,97%	4 610
165 Khall kiinteät rakenteet						
2907 Karavaanialueiden kehittäminen	-50 000	0	-50 000	-29 710	59,42%	0
Menot	-50 000	0	-50 000	-29 710	59,42%	0
Tulot	0	0	0	0		0
165 Khall kiinteät rakenteet	-50 000	0	-50 000	-29 710	59,42%	0
Menot	-50 000	0	-50 000	-29 710	59,42%	0
Tulot	0	0	0	0		0
Rahoitusosuudet	0	0	0	0		0
Pysyvien vastaavien myynnit	0	0	0	0		0
170 Khall koneet ja laitteet						
2309 Asiahallintajärjestelmä	-15 000	2 762	-12 238	-12 238	100,0%	0
Menot	-15 000	2 762	-12 238	-12 238	100,0%	0
Tulot	0	0	0	0		0
2323 Tk:n laiteinvestoinnit keittiö	0	0	0	0		70 320
Menot	0	0	0	0		0
Tulot	0	0	0	0		70 320
Pysyvien vastaavien myynnit	0	0	0	0		70 320
2341 Valt.salin äänent.ja akustiikk	-25 000	25 000	0	0		0
Menot	-25 000	25 000	0	0		0
Tulot	0	0	0	0		0
170 Khall koneet ja laitteet yhteensä	-40 000	27 762	-12 238	-12 238	100,0%	70 320
Menot	-40 000	27 762	-12 238	-12 238	100,0%	0
Tulot	0	0	0	0		70 320
Rahoitusosuudet	0	0	0	0		0
Pysyvien vastaavien myynnit	0	0	0	0		70 320
180 Sijoitukset ja muut pitkävaik.						
2401 Laajakaista Yhtylä-Kairikko	0	0	0	0		35 227
Menot	0	0	0	0		-11 854
Tulot	0	0	0	0		47 081
Rahoitusosuudet	0	0	0	0		47 081
2405 Hovin alueen valokuituverkko	-10 000	11 427	1 427	1 427	99,98%	-79 490
Menot	-10 000	10 000	0	0		-220 966
Tulot	0	1 427	1 427	1 427	99,98%	141 476
Rahoitusosuudet	0	1 427	1 427	1 427	99,98%	141 476
2407 Pyhänet Savon Kuituverkko yht.	-25 000	25 000	0	0		0
Menot	-25 000	25 000	0	0		0
Tulot	0	0	0	0		0

	TA 2023	MUUT.	TA+MUUT	TP 2023	Tot-%	TP 2022
2455 Osakkeiden osto ja myynti	0	2 818 741	2 818 741	2 828 505	100,35%	-261 900
Menot	0	-31 990	-31 990	-37 826	118,24%	-261 900
Tulot	0	2 850 731	2 850 731	2 866 331	100,55%	0
Pysyvien vastaavien myynnit	0	2 850 731	2 850 731	2 866 331	100,55%	0
180 Sijoitukset ja muut pitkävaik.	-35 000	2 855 168	2 820 168	2 829 932	100,35%	-306 163
Menot	-35 000	3 010	-31 990	-37 826	118,24%	-494 720
Tulot	0	2 852 158	2 852 158	2 867 758	100,55%	188 557
Rahoitusosuudet	0	1 427	1 427	1 427	99,98%	188 557
Pysyvien vastaavien myynnit	0	2 850 731	2 850 731	2 866 331	100,55%	0
410 Sivistysltk kiinteät rakenteet						
3651 Koulujen ja päiväkotien piha-a	0	0	0	0		-5 793
Menot	0	0	0	0		-5 793
Tulot	0	0	0	0		0
4507 Urheilukentän perusparannus	-364 000	-42 750	-406 750	-406 878	100,03%	-178 913
Menot	-483 000	-42 750	-525 750	-525 878	100,02%	-229 913
Tulot	119 000	0	119 000	119 000	100,0%	51 000
Rahoitusosuudet	119 000	0	119 000	119 000	100,0%	51 000
410 Sivistysltk kiinteät rakenteet	-364 000	-42 750	-406 750	-406 878	100,03%	-184 706
Menot	-483 000	-42 750	-525 750	-525 878	100,02%	-235 706
Tulot	119 000	0	119 000	119 000	100,0%	51 000
Rahoitusosuudet	119 000	0	119 000	119 000	100,0%	51 000
420 Sivistysltk koneet ja laitteet						
3801 Varhaiskasvatus kalusto	-10 000	0	-10 000	-8 895	88,95%	-8 037
Menot	-10 000	0	-10 000	-8 895	88,95%	-8 037
Tulot	0	0	0	0		0
3807 Lukio kalusto	-30 000	0	-30 000	-23 465	78,22%	-16 129
Menot	-30 000	0	-30 000	-23 465	78,22%	-16 129
Tulot	0	0	0	0		0
3809 Perusopetus kalusto	-20 000	0	-20 000	-22 515	112,58%	-16 599
Menot	-20 000	0	-20 000	-22 515	112,58%	-16 599
Tulot	0	0	0	0		0
3811 Lukio Satumetsä valv.kamerat	0	0	0	0		-9 482
Menot	0	0	0	0		-9 482
Tulot	0	0	0	0		0
4909 Kansalaisopisto keramiikkauuni	0	0	0	0		-9 018
Menot	0	0	0	0		-9 018
Tulot	0	0	0	0		0
420 Sivistysltk koneet ja laitteet	-60 000	0	-60 000	-54 875	91,46%	-59 265
Menot	-60 000	0	-60 000	-54 875	91,46%	-59 265
480 Rakennusvalvonta						
5003 Rakennuslupien digitointi	-12 000	12 000	0	0		0
Menot	-12 000	12 000	0	0		0
5005 Kiinteistöveroprojekti	-100 000	0	-100 000	-64 664	64,66%	-63 392
Menot	-100 000	0	-100 000	-64 664	64,66%	-63 392
480 Rakennusvalvonta yhteensä	-112 000	12 000	-100 000	-64 664	64,66%	-63 392
Menot	-112 000	12 000	-100 000	-64 664	64,66%	-63 392
500 Kiinteistöt						
5101 Kiinteistöhuoltoautomppäivitys	-20 000	20 000	0	0		-20 541
Menot	-20 000	20 000	0	0		-20 541
Tulot	0	0	0	0		0

	TA 2023	MUUT.	TA+MUUT	TP 2023	Tot-%	TP 2022
5103 Kiinteistöjen sisäilma- ja kun	-50 000	0	-50 000	-42 042	84,08%	-18 807
Menot	-50 000	0	-50 000	-42 042	84,08%	-18 807
Tulot	0	0	0	0		0
5113 Kaupungintalon korjaukset	-250 000	50 000	-200 000	-187 904	93,95%	-92 172
Menot	-250 000	50 000	-200 000	-187 904	93,95%	-92 172
Tulot	0	0	0	0		0
5119 Lassi-Pekan paikoitusal.rak.	-30 000	15 000	-15 000	-15 978	106,52%	-129 762
Menot	-30 000	15 000	-15 000	-15 978	106,52%	-129 762
Tulot	0	0	0	0		0
5129 Eläinlääkärien tilat	-20 000	-55 000	-75 000	-75 454	100,6%	-607 235
Menot	-20 000	-55 000	-75 000	-75 454	100,6%	-625 440
Tulot	0	0	0	0		18 205
Pysyvien vastaavien myynnit	0	0	0	0		18 205
5131 Väistötilavaraus	-200 000	-80 000	-280 000	-279 253	99,73%	0
Menot	-200 000	-80 000	-280 000	-279 253	99,73%	0
Tulot	0	0	0	0		0
5191 Ennalta arvaamattomat korjaust	-50 000	-24 000	-74 000	-71 750	96,96%	-41 759
Menot	-50 000	-24 000	-74 000	-71 750	96,96%	-41 759
Tulot	0	0	0	0		0
5303 Terveyskeskuksen korjaukset	-20 000	8 500	-11 500	-13 514	117,51%	-11 775
Menot	-20 000	8 500	-11 500	-13 514	117,51%	-11 775
Tulot	0	0	0	0		0
5330 Virranrannan perusk.vaihe 4	-525 000	-30 000	-555 000	-555 742	100,13%	-128 887
Menot	-715 000	-30 000	-745 000	-747 295	100,31%	-128 887
Tulot	190 000	0	190 000	191 553	100,82%	0
Rahoitusosuudet	190 000	0	190 000	191 553	100,82%	0
5331 Leivosen toimenpiteet	-40 000	40 000	0	-5 518		0
Menot	-40 000	40 000	0	-5 518		0
Tulot	0	0	0	0		0
5435 Lukion A-rakennus	0	0	0	0		-43 134
Menot	0	0	0	0		-43 134
Tulot	0	0	0	0		0
5441 Kyläkoulujen kunnostus	0	0	0	-4 589		0
Menot	0	0	0	-4 589		0
Tulot	0	0	0	0		0
5491 Koulu- ja kiinteistöselvitys	0	0	0	0		-38 590
Menot	0	0	0	0		-38 590
Tulot	0	0	0	0		0
5523 Lukion korjaus, ves ikatto 2023	-135 000	40 000	-95 000	-106 425	112,03%	0
Menot	-135 000	40 000	-95 000	-106 425	112,03%	0
Tulot	0	0	0	0		0
5525 Koulukeskus yleis-, hankesuunn.	-100 000	66 000	-34 000	-33 110	97,38%	0
Menot	-100 000	66 000	-34 000	-33 110	97,38%	0
Tulot	0	0	0	0		0
5533 Jää-, liikunta-, uimahalli, nuori	-50 000	-24 500	-74 500	-65 860	88,4%	-17 427
Menot	-50 000	-24 500	-74 500	-65 860	88,4%	-17 427
Tulot	0	0	0	0		0

	TA 2023	MUUT.	TA+MUUT	TP 2023	Tot-%	TP 2022
5537 Nuorisotalon korjaustyöt	0	0	0	0		0
Menot	0	0	0	0		0
Tulot	0	0	0	0		0
5539 Liikuntahallin korjaustyöt	-40 000	40 000	0	0		0
Menot	-40 000	40 000	0	0		0
Tulot	0	0	0	0		0
5555 Kulttuuritalon korjaukset	-35 000	-25 000	-60 000	-61 899	103,16%	0
Menot	-35 000	-25 000	-60 000	-61 899	103,16%	0
Tulot	0	0	0	0		0
5909 Rakennusten myynti	0	0	0	0		187 808
Menot	0	0	0	0		0
Tulot	0	0	0	0		187 808
Pysyvien vastaavien myynnit	0	0	0	0		187 808
500 Kiinteistöt yhteensä	-1 565 000	41 000	-1 524 000	-1 519 036	99,67%	-962 282
Menot	-1 755 000	41 000	-1 714 000	-1 710 589	99,8%	-1 168 295
Tulot	190 000	0	190 000	191 553	100,82%	206 013
Rahoitusosuudet	190 000	0	190 000	191 553	100,82%	0
Pysyvien vastaavien myynnit	0	0	0	0		206 013
510 Tiet ja alueet						
6010 Yleinen kaavatiesuunnittelu	0	0	0	0		0
Menot	0	0	0	0		0
Tulot	0	0	0	0		0
6131 Katupäällysteiden uusiminen	-50 000	-18 000	-68 000	-77 912	114,58%	-15 292
Menot	-50 000	-18 000	-68 000	-77 912	114,58%	-15 292
Tulot	0	0	0	0		0
6141 Asuntokatuja korj(viem.saneer	-50 000	0	-50 000	-32 609	65,22%	-48 045
Menot	-50 000	0	-50 000	-32 609	65,22%	-48 045
Tulot	0	0	0	0		0
6145 Salmisentie	0	0	0	0		-133 811
Menot	0	0	0	0		-133 811
Tulot	0	0	0	0		0
6185 Kokoojakadut (Niemistenkatu)	-230 000	0	-230 000	-223 831	97,32%	-36 692
Menot	-230 000	0	-230 000	-223 831	97,32%	-36 692
Tulot	0	0	0	0		0
6209 Yleisen alueen lohkominen	-15 000	0	-15 000	0	0,0%	-4 476
Menot	-15 000	0	-15 000	0	0,0%	-4 476
Tulot	0	0	0	0		0
6215 Liikenneturvallisuus	-10 000	10 000	0	0		-6 934
Menot	-10 000	10 000	0	0		-6 934
Tulot	0	0	0	0		0
6251 Yksityistiet	-60 000	0	-60 000	-56 493	94,16%	-66 706
Menot	-60 000	0	-60 000	-56 493	94,16%	-66 706
Tulot	0	0	0	0		0
6285 Tievalaistus	-25 000	0	-25 000	-13 950	55,8%	-19 594
Menot	-25 000	0	-25 000	-13 950	55,8%	-19 594
Tulot	0	0	0	0		0
6316 Työkoneet/tiet ja alueet	0	0	0	0		-117 192
Menot	0	0	0	0		-117 192
Tulot	0	0	0	0		0

	TA 2023	MUUT.	TA+MUUT	TP 2023	Tot-%	TP 2022
6501 Vesi- ja ympäristöhankkeet	-20 000	0	-20 000	-8 099	40,5%	0
Menot	-20 000	0	-20 000	-8 099	40,5%	0
Tulot	0	0	0	0		0
6513 Ranta-alueet	-10 000	10 000	0	0		0
Menot	-10 000	10 000	0	0		0
Tulot	0	0	0	0		0
8103 Paikkatietojärjestelmä	-20 000	0	-20 000	-5 699	28,49%	0
Menot	-20 000	0	-20 000	-5 699	28,49%	0
Tulot	0	0	0	0		0
8105 Asemakaavan saneeraus	-15 000	0	-15 000	-6 700	44,67%	0
Menot	-15 000	0	-15 000	-6 700	44,67%	0
Tulot	0	0	0	0		0
8107 Teollisuusalueiden maa-alkaav.	-50 000	0	-50 000	-36 064	72,13%	0
Menot	-50 000	0	-50 000	-36 064	72,13%	0
Tulot	0	0	0	0		0
510 Tiet ja alueet yhteensä	-555 000	2 000	-553 000	-461 357	83,43%	-448 742
Menot	-555 000	2 000	-553 000	-461 357	83,43%	-448 742
600 Vesi- ja viemärilaitos						
6611 Vesihuollon suunnittelu	-30 000	10 000	-20 000	0	0,0%	0
Menot	-30 000	10 000	-20 000	0	0,0%	0
Tulot	0	0	0	0		0
6625 Salmijärven vesilinja	0	0	0	0		-14 342
Menot	0	0	0	0		-14 342
Tulot	0	0	0	0		0
6627 Pohjoisosan	0	0	0	0		0
Menot	0	0	0	0		0
Tulot	0	0	0	0		0
6651 Sadevesiviemärit	-30 000	-10 000	-40 000	-39 900	99,75%	-38 796
Menot	-30 000	-10 000	-40 000	-39 900	99,75%	-38 796
Tulot	0	0	0	0		0
6659 Jv-purkuputken virtausolosuht.	0	0	0	0		-324 864
Menot	0	0	0	0		-324 864
Tulot	0	0	0	0		0
6681 Taloliittymät	-60 000	20 000	-40 000	-33 081	82,7%	-39 658
Menot	-60 000	20 000	-40 000	-33 081	82,7%	-39 658
Tulot	0	0	0	0		0
6691 Vesiverkoston saneeraus vuositt.	-50 000	0	-50 000	-55 907	111,81%	-44 520
Menot	-50 000	0	-50 000	-55 907	111,81%	-44 520
Tulot	0	0	0	0		0
6693 Vesimittareiden uusiminen	-30 000	0	-30 000	-21 780	72,6%	-14 646
Menot	-30 000	0	-30 000	-21 780	72,6%	-14 646
Tulot	0	0	0	0		0
6700 Jätevesiviemärit	-200 000	0	-200 000	0	0,0%	0
Menot	-200 000	0	-200 000	0	0,0%	0
Tulot	0	0	0	0		0
6705 Yhtylä,Kirkkokadun puol.jv	0	0	0	-5 217		-93 964
Menot	0	0	0	-5 217		-93 964
Tulot	0	0	0	0		0

	TA 2023	MUUT.	TA+MUUT	TP 2023	Tot-%	TP 2022
6709 Pienet jv-työt	0	0	0	-60 926		-48 174
Menot	0	0	0	-60 926		-48 174
Tulot	0	0	0	0		0
6715 Norontie-Valtakatu jv	0	0	0	-23 990		-11 328
Menot	0	0	0	-23 990		-11 328
Tulot	0	0	0	0		0
6743 Rauhanpolku jv	0	0	0	-145 795		0
Menot	0	0	0	-145 795		0
Tulot	0	0	0	0		0
6761 Jätevesipumppaamojen	-25 000	0	-25 000	-4 694	18,78%	-21 030
Menot	-25 000	0	-25 000	-4 694	18,78%	-21 030
Tulot	0	0	0	0		0
6860 Vesitorin korjaustyöt	0	0	0	0		-22 675
Menot	0	0	0	0		-22 675
Tulot	0	0	0	0		0
6901 Vesihuoltoavustukset	-10 000	10 000	0	0		0
Menot	-10 000	10 000	0	0		0
Tulot	0	0	0	0		0
6905 Vuotovesiselvityksen päivitys	0	-23 000	-23 000	-22 404	97,41%	0
Menot	0	-23 000	-23 000	-22 404	97,41%	0
Tulot	0	0	0	0		0
6931 Vv-laitos tiedonsiirron kehitt	-10 000	0	-10 000	-10 411	104,11%	-24 857
Menot	-10 000	0	-10 000	-10 411	104,11%	-24 857
Tulot	0	0	0	0		0
6963 Jätevedenpuhdistamon koneet	-10 000	0	-10 000	-12 415	124,15%	0
Menot	-10 000	0	-10 000	-12 415	124,15%	0
Tulot	0	0	0	0		0
600 Vesi- ja viemärlaitos yhteensä	-455 000	7 000	-448 000	-436 520	97,44%	-698 856
Menot	-455 000	7 000	-448 000	-436 520	97,44%	-698 856
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-3 476 000	2 793 071	-682 929	-504 455	73,87%	-2 648 476
Menot	-3 795 000	-49 978	-3 844 978	-3 683 656	95,8%	-3 168 976
Tulot	319 000	2 843 049	3 162 049	3 179 201	100,54%	520 500
Rahoitusosuudet	309 000	1 427	310 427	311 980	100,5%	239 557
Pysyvien vastaavien myynnit	10 000	2 841 622	2 851 622	2 867 222	100,55%	280 943

2.3.4 Rahoitusosan toteutuminen

RAHOITUSLASKELMAN TOTEUTUMISVERTAILU 2023

	TA 2023	MUUT	TA+MUUT	TP 2023	Tot-%
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
Vuosikate	3 926 968	226 690	4 153 658	4 474 202	107,7
Tulorahoituksen korjauserät	0	-313 693	-313 693	657 307	-209,5
	3 926 968	-87 003	3 839 965	5 131 508	133,6
			0		
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Investointimenot	-3 795 000	-49 978	-3 844 978	-3 683 656	95,8
Rahoitusosuudet	309 000	1 427	310 427	311 980	100,5
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden	10 000	3 155 315	3 165 315	3 180 915	100,5
	-3 476 000	3 106 764	-369 236	-190 762	51,7
			0		
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	450 968	3 019 761	3 470 729	4 940 746	142,4
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten vähennys	9 439	-5 640	3 799	3 799	100,0
	9 439	-5 640	3 799	3 799	100,0
Lainakannan muutokset			0		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	574 600	0	574 600	574 600	100,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 012 493	-2 290 423	-4 302 916	-4 302 916	100,0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	-1 500 000	-1 500 000	-1 500 000	100,0
	-1 437 893	-3 790 423	-5 228 316	-5 228 316	100,0
Muut maksuvalmiuden muutokset			0		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien	0	0	0	291	
Saamisten muutos	0	0	0	739 416	
Korottomien velkojen muutos	0	0	0	-640 347	
	0	0	0	99 360	
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-1 428 454	-3 796 063	-5 224 517	-5 125 157	98,1
RAHAVAROJEN MUUTOS	-977 486	-3 796 063	-1 753 788	-184 410	10,5
RAHAVARAT					
	31. 12.	8 963 591		184 410	
	1. 1.	9 148 001			

INVESTOINTIEN TOTEUTUMISEN PERUSTELUJA

RAKENNUSVALVONTA

5005 Kiinteistöveroprojekti

Vuoden 2023 kohteiden kartoitus toteutettu. Tarjouspyynnön mukaisten toisen painopistealueiden maastotöistä vastaanotettu tarjous alitti projektille varatun määrärahan. Määrärahan alitus 35 336 €.

KIINTEISTÖT

5113 Kaupungintalon korjaukset

Kaupungintalon katon ja toimistotilojen korjaukset. Lisäksi asennettiin aurinkopaneelit. Aurinkopaneelien asennukseen liittyviä maksueriä siirretty vuodelle 2024. Määrärahan alitus 12 096 €.

5523 Lukion korjaus, vesikatto 2023

Lukion korjaukset, vesikatto ja ulko-ovet. Lisäksi jouduttiin toteuttamaan sisäilmakorjauksia. Määrärahan ylitys 11 425 €.

TIET JA ALUEET

6285 Tievalaistus

Vuonna 2023 päivitettiin katuvalaistus Niemistenkadun katusaneerauksen yhteydessä. Määrärahan alitus 11 050 €.

6501 Vesi ja ympäristöhankkeet

Vesistökuunnostukset yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa. Maksatuspäätöksiä tehtiin odotettua vähemmän. Määrärahan alitus 11 901 €.

8103 Paikkatietojärjestelmä

Vuonna 2023 paikkatietojärjestelmän kehittämiseen varattua määrärahaa ei käytetty. Määrärahan alitus 20 000 €.

8107 Teollisuusalueiden maa al.kaav

Projektikustannukset alittivat alkuperäisen arvion. Biokaasulaitoksen kaavan hyväksyminen siirtyi vuodelle 2024, jolloin kaikkia maksueriä ei laskutettu vuonna 2023.

VESI- JA VIEMÄRILAITOS

6611 Vesihuollon suunnittelu

Rakennushankkeiden tai yleissuunnitelmien laadintaa ei toteutettu vuonna 2023. Määräraha 20 000 € kohdistettiin viemärisaneerauksiin.

6700 Jätevesiviemärit

Viemärisaneerausta toteutettiin arvioitua enemmän. Määrärahan ylitys 35 928 €. Ylitys katetaan projekteilta 6611 Vesihuollon suunnittelu ja 6761 Jätevesipumppaamoiden kunnostus.

6761 Jätevesipumppaamoiden kunnostus

Ei toteutettu vuonna 2023. Määrärahaa kohdistettiin viemärisaneerauksiin. Määrärahan alitus 25 000 €.

3. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

3.1 Muiden eriytettyjen yksiköiden tilinpäätökset

3.1.1 Vesi- ja viemärilaitos / taseyksikkö

TULOSLASKELMAN TOTEUTUMISVERTAILU 2023 (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2023	MUUT.	TA +MUUT	TP 2023	TOT-%	TP 2022
LIKEVAIHTO	1 804 960	0	1 804 960	1 797 568	99,6 %	1 823 794
Valmistus omaan käyttöön	14 800	0	14 800	8 091	54,7 %	14 179
Liiketoiminnan muut tuotot	0	0	0	0		622
Muut tuet ja avustukset	0		0	10 722		
Materiaalit ja palvelut	-820 916	0	-820 916	-861 052	104,9 %	-830 912
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-548 070	0	-548 070	-570 081	104,0 %	-534 549
Palvelujen ostot	-272 846	0	-272 846	-290 971	106,6 %	-296 362
Henkilöstökulut	-281 091	0	-281 091	-265 055	94,3 %	-278 245
Palkat ja palkkiot	-221 849	0	-221 849	-211 370	95,3 %	-218 083
Henkilösivukulut	-59 242	0	-59 242	-53 685	90,6 %	-60 162
Eläkekulut	-49 257	0	-49 257	-45 336	92,0 %	-52 092
Muut henkilösivukulut	-9 985	0	-9 985	-8 349	83,6 %	-8 070
Poistot ja arvonalentumiset	-684 566	0	-684 566	-680 571	99,4 %	-665 583
Suunnitelman mukaiset poistot	-684 566	0	-684 566	-680 571	99,4 %	-665 583
Liiketoiminnan muut kulut	-58 940	0	-58 940	-58 903	99,9 %	-43 970
			0			
LIKEYLIJÄÄMÄ YHTEENSÄ	-25 753	0	-25 753	-49 200	191,0 %	19 884
Rahoitustuotot ja rahoituskulut	-187 266	-1 000	-188 266	-187 484	99,6 %	-186 593
Muut rahoitustuotot	3 000	-1 000	2 000	2 782	139,1 %	3 673
Korvaus peruspääomasta	-190 266	0	-190 266	-190 266	100,0 %	-190 266
Ylijäämä ennen satunnaisia eriä	-213 019	-1 000	-214 019	-236 683	110,6 %	-166 708
Poistoeron lisäys (-)tai vähennys(+)	14 990	0	14 990	14 990	100,0 %	14 990
Vap.eht.var. lisäys (-)tai vähennys(+)	0		0			
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-198 029	-1 000	-199 029	-221 694	111,4 %	-151 719

Tuloslaskelman tunnusluvut

Sijoitetun pääoman tuotto, %	-0,6	0,3
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	-0,6	0,3
Voitto, %	-13,2	-9,1

Sijoitetun pääoman tuotto

Tunnusluku kertoo taseyksikköön sijoitetun pääoman tuoton eli mittaa taseyksikön suhteellista kannattavuutta.

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto

Tunnusluku kertoo kaupungin taseyksikköön sijoittaman pääoman tuoton. Kaupungin sijoittaman pääoman tuottoprosentti ei ole sama kuin korvaus peruspääomasta tai sisäinen lainakorko.

Voitto, %

Tunnusluku kertoo, kuinka suuren prosentuaalisen osuuden taseyksikön yli-/alijäämä ennen varauksia ja veroja muodostaa liikevaihdosta. Jos prosentti luku on negatiivinen, taseyksikön toiminta on tappiollista.

RAHOITUSLASKELMAN TOTEUTUMISVERTAILU 2023 (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2023	MUUT	TA+MUUT	TP 2023	Tot-%	TP 2022
TOIMINNAN RAHAVIRTA						
Liikelylijäämä (alijäämä)	-25 753	0	-25 753	-49 200	191,05%	19 884
Poistot ja arvonalentumiset	684 566	0	684 566	680 571	99,42%	665 583
Rahoitustuotot ja -kulut	-187 266	-1 000	-188 266	-187 483	99,58%	-186 593
Tulorahoituksen korjauserät						
	471 547	-1 000	470 547	443 888	94,33%	498 874
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA						
Investointimenot	-455 000	7 000	-448 000	-436 520	97,44%	-698 856
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden						
	-455 000	7 000	-448 000	-436 520	97,44%	-698 856
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN	16 547	6 000	22 547	7 368	32,68%	-199 981
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA						
Antolainauksen muutokset				0		
Antolainasaamisten lisäys muilta	0	0	0	0	100,0%	0
Muut maksuvalmiuden muutokset				0		
Saamisten muutos muilta	0	0	0	50 483		-13 616
Korottomien velkojen muutos	0	0	0	-42 728		217 177
Korottomien velkojen muutos muilta	0	0	0	-15 122		-3 579
	0	0	0	-7 368		199 981
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	0	0	0	-7 368		199 981
RAHAVAROJEN MUUTOS	16 547	6 000	22 547	0		0
				2023		2022
Investointien tulorahoitus, %				101,7		71,4
Quick ratio				0		0
Current ratio				0		0

Investointien tulorahoitus

Tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenosta, on rahoitettu varsinaisella tulorahoituksella.

Quick ratio eli maksuvalmiussuhde

Tunnusluku kertoo, miten hyvin lyhytaikaisesti sidotuilla varoilla pystytään kattamaan lyhytaikaiset velat. Tunnusluvun luokitusasteikko: hyvä: yli 1, tyydyttävä: 0,5–1, heikko: alle 0,5

Current ratio eli käyttöpääomasuhde

Tunnusluku kertoo nopeakiertoisen omaisuuden ja nopeakiertoisten velkojen suhteen. Tunnusluvun luokitusasteikko: hyvä: yli 2, tyydyttävä: 1–2, heikko: alle 1

INVESTOINTIEN TOTEUTUMISVERTAILU 2023 (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2023	MUUT.	TA+MUUT	TP 2023	TOT-%	TP 2022
Vesi- ja viemärilaitos yhteensä	-455 000	7 000	-448 000	-436 520	97,4 %	-698 856
Menot	-455 000	7 000	-448 000	-436 520	97,4 %	-698 856
Tulot	0		0			0
Rahoitusosuudet	0		0	0		0
Pysyvien vastaavien myynnit	0		0	0		0

Tarkempi erittely investoinneista on toimintakertomuksen sivuilla 91–96

TASE 31.12.2023

	TP 2023	TP 2022
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	72 996	67 685
Aineettomat oikeudet	0	0
Muut pitkävaikutteiset menot	72 996	67 685
Aineelliset hyödykkeet	10 859 177	11 108 539
Kiinteät rakenteet ja laitteet	10 785 619	11 028 894
Koneet ja kalusto	73 558	79 645
Ennakkomaksut ja keskeneräiset	0	0
Sijoitukset	803 217	803 217
Osakkeet ja osuudet	767 520	767 520
Muut saamiset	35 697	35 697
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	11 735 391	11 979 442
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset	56 082	106 565
Lyhytaikaiset saamiset	56 082	106 565
Myyntisaamiset	55 722	105 942
Muut saamiset	0	0
Siirtosaamiset	360	622
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	56 082	106 565
VASTAAVAA YHTEENSÄ	11 791 472	12 086 006
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	6 342 186	6 342 186
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	1 879 906	2 031 625
Tilikauden yli-/alijäämä	-221 694	-151 719
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	8 000 399	8 222 092
POISTOERO JA VAP.EHT.VARAUKSET		
Poistoero	266 735	281 725
Vapaaehtoiset varaukset	0	0
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen	3 524 339	3 582 188
Ostovelat	74 064	91 984
Korottomat velat kunnalta	3 327 967	3 370 695
Muut velat ja liittymismaksut	74 275	64 229
Siirtovelat	48 033	55 280
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	3 524 338	3 582 188
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	11 791 472	12 086 006
TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	70,1	70,4
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	196,1	169,4
Lainat ja vuokravastuut 31.12, euroa		
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), euroa	1 658 212	1 879 906
Lainakanta 31.12., euroa	0	0

3.1.2 Hulevedet / laskennallisesti eriytetty taseyksikkö

HULEVEDEN TUOSLASKELMA 2023 (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2023	MUUT	TA+MUUT	TP 2023	TOT-%	TP 2022
Liikevaihto				36,00		
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 050		-2 050	-760,46	37,1	-684
Palvelujen ostot	-5 379		-5 379	-7 234,90	134,5	-7 396
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-650		-650	-1 675,38	257,8	-1 392
Henkilöstösivukulut	-174		-174	-418,36	240,4	-283
Henkilöstökulut yhteensä	-824		-824	-2 093,74	254,1	-1 675
Rahoitustuotot ja -kulut	-4 197		-4 197	-4 197,00	100,0	-4 197
Muut rahoituskulut	-4 197		-4 197	-4 197,00	100,0	-4 197
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-16 491		-16 491	-18 416,94	111,7	-16 780
Liiketoiminnan muut kulut						
Tilikauden alijäämä	-28 941	0	-28 941	-32 667,04	112,9	-30 732

HULEVEDEN RAHOITUSLASKELMA 2023

	TA 2023	MUUT	TA+MUUT	TP 2023	TOT-%	TP 2022
Toiminnan rahavirta						
Liikealijäämä	-28 941		-28 941	-32 667,04	112,9	-30 732
Poistot ja arvonalentumiset	16 491		16 491	18 416,94	111,7	16 780
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-30 000	-10 000	-40 000	-39 900,49	99,8	-38 796
Rahoitusosuudet investointimenoihin						
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot						
Toiminnan ja investointien rahavirta	-42 450	-10 000	-52 450	-54 150,59	103,2	-52 748
Vaikutus kaupungin kassavaroihin	-42 450	-10 000	-52 450	-54 150,59	103,2	-52 748

HULEVEDEN INVESTOINTIOSA 2023

	TA 2023	MUUT.	TA+MUUT.	TP 2023	Tot-%	TP 2022
Sadevesiviemärit	-30 000	-10 000	-40 000	-39 900,49	99,8 %	-38 796
Menot	-30 000	-10 000	-40 000	-39 900,49	99,8 %	-38 796
Tulot	0	0	0	0		

HULEVEDEN TASE 31.12.2023

(sisältää ulkoiset ja sisäiset)

VASTAAVA

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineelliset hyödykkeet

Kiinteät rakenteet ja laitteet

TP 2023

TP 2022

337 592,94

316 109,39

PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ

337 592,94

316 109,39

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Saamiset

Lyhytaikaiset saamiset

Muut saamiset

VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ

VASTAAVA

337 592,94

316 109,39

VASTATTAVA

OMA PÄÄOMA

Jäännöspääoma

Edellisten tilikausien alijäämä

Huleveden alijäämä

OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ

548 963,73

494 619,42

-178 703,75

-147 972,82

-32 667,04

-30 730,93

337 592,94

315 915,67

VIERAS PÄÄOMA

Lyhytaikainen

Ostovelat

Muut velat

Siirtovelat

VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ

0,00

193,72

0,00

193,72

VASTATTAVA

337 592,94

316 109,39

Jäännöspääoma muodostetaan vähentämällä omaisuus- ja saatavaeristä vieraan pääoman erät, varaukset ja oman pääoman muut erät. Jäännöspääoma muuttuu vuosittain muiden tase-erien muutosten seurauksena, siksi tasejatkuvuus ei toteudu kirjanpidollisen erityksen tapaan.

Jäännöspääoma korvaa laskennallisessa erityksessä paitsi peruspääoman myös sisäiset saamiset ja velat sekä yhdystilin.

Edellisten tilikausinen alijäämä on selvitetty vuodesta 2015 alkaen.

Tilikauden alijäämä sisältää myös sisäiset erät.

3.1.3 Ruokahuollon ja ulkopuolisille vuokrattujen tilojen eriyttäminen

Kilpailulaki 30 d §

Kilpailutilanteessa markkinoilla eriytettävä

KIRJANPIDOLLINEN ERIYTTÄMINEN

Vuokratut tilat	TP 2023	TP 2022
Liikevaihto	2 399 978,71	1 894 249,17
Materiaalit ja palvelut	-1 083 471,77	-703 785,91
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-861 344,99	-529 067,35
Ostot tilikauden aikana	-861 344,99	-529 067,35
Palvelujen ostot	-222 126,78	-174 718,56
Henkilöstökulut	-163 272,32	-150 038,92
Poistot ja arvон alentumiset	-865 856,89	-629 773,47
Suunnitelman mukaiset poistot	-865 856,89	-629 773,47
Liiketoiminnan muut kulut	-669 245,43	-563 804,48
Liikeylijäämä(-alijäämä)	-381 867,70	-153 153,61
Tilikauden ylijäämä(alijäämä)	-381 867,70	-153 153,61

Ruokahuolto	TP 2022
Liikevaihto	1 131 921,00
Materiaalit ja palvelut	-341 044,00
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-276 260,00
Ostot tilikauden aikana	-276 260,00
Palvelujen ostot	-64 784,00
Henkilöstökulut	-620 730,00
Poistot ja arvон alentumiset	-34 444,00
Suunnitelman mukaiset poistot	-34 444,00
Liiketoiminnan muut kulut	-130 768,00
Liikeylijäämä(-alijäämä)	4 935,00
Tilikauden ylijäämä(alijäämä)	4 935,00

- Vuokratut tilat eriytetty neliöiden suhteessa
- Ruokahuolto siirtyi Servica Oy:lle vuoden 2023 alussa

4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1 Kaupungin tilinpäätöksen liitetiedot

Liitetiedot 1–5

Tilinpäätöstä laadittaessa on noudatettu seuraavia arvostusperiaatteita ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteita ja –menetelmiä:

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Verotulot

Kunnan verotulot kirjataan tilinpäätöksessä verohallinnon tilitysten suoritusajankohdan mukaan kalenterikuukausittain ao. tilikauden verotuloksi.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Taseessa ei ole vaihto-omaisuutta.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaissopimusten käsittely

Koronvaihtosopimuksia ei ole enää kaupungilla

Lomapalkkajaksotus

Vuoden 2023 tilinpäätöksessä lomapalkkajaksotus on kirjattu palkkaohjelmasta saadun raportin perusteella. Lomapalkkavelan henkilösivukulut on laskettu vuoden 2024 sivukuluprosenteilla.

Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus

Oikaisut edellisten tilikauden tietoihin

Muutettu liitetieto on ilmoitettu ko. liitetiedon yhteydessä.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus:

Konsernista poistui vuoden 2023 alkusaldoista PSSHP, Vaalijalan ky sekä Sote ky

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot

Aikaisempiin tilikausiin ei kohdistu oleellisia tuottoja.

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat kulut ja hyvitykset

Aikaisempiin tilikausiin ei kohdistu oleellisia kuluja ja hyvityksiä.

Valuuttamääräiset erät

Valuuttamääräisiä eriä ei sisälly kirjanpitoon.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

Liitetieto 6

Muut palvelut sisältävät seuraavat tulosalueet: ruokahuolto, elinkeinojen kehittäminen, maataloushallinto sekä tytäryhtiöt.

Toimintatuotot tehtävälueittain	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Yleishallinto	567 633	262 048	481 142	157 736
Sosiaali- ja terveystuotot	14 444	40 239 193	14 444	192 097
Opetus- ja kulttuuripalvelut	2 701 931	2 773 365	1 637 009	1 853 947
Yhdyskuntapalvelut	7 505 348	3 716 770	4 615 084	4 087 979
Muut palvelut *	92 915	4 507 338	92 915	1 518 399
Toimintatuotot yhteensä	10 882 270	51 498 713	6 840 594	7 810 158

Muut palvelut sisältämä ruokahuolto päättyi vuoteen 2022, siltä osin tiedot eivät ole vertailukelpoisia.

Ruokahuollon ulkoiset toimintatuotot vuonna 2022 olivat 1,3 milj.euroa *

Liitetieto 7

Verotulot eriteltyinä kunnan tuloveroon, osuuteen yhteisöveron tuotosta ja kiinteistöveroon:

Verotulojen erittely verolajittain	2023	2022
Kunnan tulovero	11 275 713	21 701 346
Osuusyhteisöveron tuotosta	1 874 839	3 208 457
Kiinteistövero	1 608 038	1 755 767
Verotulot yhteensä	14 758 590	26 665 570

Veroprosenttia leikattiin vuodelle 2023 ->12,64 %

Liitetieto 8

Valtionosuuksien erittely	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Kaupungin peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauk	4 072 792	20 648 793	4 072 792	20 648 793
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	4 276 004	8 330 571	4 276 004	8 330 571
Järjestelmämuutoksen tasaus	1 812 827	5 691 179	1 812 827	5 691 179
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-321 601	-343 160	-321 601	-343 160
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus				
Yksikköhintarahoitukseen perustuvat ym. valtionosuud	4 628 987	4 479 289		
Valtionosuudet yhteensä	14 469 009	38 806 672	9 840 022	34 327 383

Liitetieto 9

Palvelujen ostot eriteltyinä asiakaspalvelujen ostoihin ja muiden palvelujen ostoihin:

Palvelujen ostojen erittely	2023	2022
Asiakaspalvelujen ostot	1 214 060	37 771 269
Muiden palvelujen ostot	7 304 855	4 626 327
Kaupungin palvelujen ostot yhteensä	8 518 915	42 397 596

Liitetieto 11

Selvitys suunnitelman mukaisista poistojen perusteista ja niiden muutoksista:

Kuluvan käyttöomaisuuden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuuden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöön mukaan.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit ja poistomenetelmät:

Aineettomat hyödykkeet	Poistoaika	Poistomenetelmä
	Aineettomat oikeudet	5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	3-20 vuotta	Tasapoisto
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	Ei poistoa	
Rakennukset	15-50 vuotta	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, sillat	20-25 vuotta	Tasapoisto
Puistot, tori, urheilualueet	20-30 vuotta	Tasapoisto
Vesi- ja viemäriverkostot	40 vuotta	Tasapoisto
Muut rakenteet ja laitteet	10-50 vuotta	Tasapoisto
Koneet ja kalusto	3-10 vuotta	Tasapoisto
Keskeneräiset hankinnat	Ei poistoa	
Käyttöomaisuusarvopaperit	Ei poistoa	
Muut pitkäaikaiset sijoitukset	Ei poistoa	

Liitetieto 12

Selvitys tuottoihin ja kuluihin sisältyvistä pakollisten varausten muutoksista:

Pakollisten varauksien muutos	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
	Vahingon korvaukset 1.1.	8 721	0	
Lisäykset tilikaudella	5 599	8 721		
Vähennykset tilikaudella	-8 721			
Vahingon korvaukset 31.12.	5 599	8 721		
Potilasvakuutusmaksu 1.1.	0	621 424		
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella		-110 773		
Potilasvakuutusmaksu 31.12.	0	510 651		
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 1.1.			0	264 096
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella				-264 096
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 31.12.			0	0
Pela varallaolokorvausvaatimukset 1.1.	0		0	
Lisäykset tilikaudella	971 000		971 000	
Vähennykset tilikaudella				
Pela varallaolokorvausvaatimukset 31.12.	971 000		971 000	
Muut pakolliset varaukset 1.1.	25 272	64 268		
Lisäykset tilikaudella	37 007			
Vähennykset tilikaudella	-1 137	-38 996		
Muut pakolliset varaukset 31.12.	61 142	25 272		

Liitetieto 13

Selvitys olennaisista muihin toimintatuottoihin sisällyvistä pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitoista ja olennaisista muihin toimintakuluihin sisällyvistä pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntitappioista:

	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoito ja -tappiot				
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	571 332	31 513	314 909	26 055
Rakennusten luovutusvoitot		25 181		
Muut luovutusvoitot	1 198	279 469		252 303
Luovutusvoitot yhteensä	572 529	336 163	314 909	278 358
Muut toimintakulut				
Kiinteistöjen luovutustappiot	88			
Kuntayhtymän omistuksen purku	1 216		1 216	
Osakehuoneistojen luovutustappiot	65 724	-30 377		
Muut luovutustappiot	8 554	-21 979		
Luovutustappiot yhteensä	75 581	-52 356	1 216	

Liitetieto 14

Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät erät:

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Satunnaiset tuotot				
Rakennusten luovutusvoitot				
Osakkeiden luovutusvoitot				
Kiinteistöverojen palautukset vuosilta 2015–2021	91 842	6 720		
Satunnaiset tuotot yhteensä	91 842	6 720	0	0
Satunnaiset kulut				
Vaalijalan kuntayhtymä Sateenkaaren koulu		-7 372		
Muut satunnaiset kulut	36 736			
Satunnaiset kulut yhteensä	36 736	-7 372	0	0
Satunnaiset erät yhteensä	55 106	-652	0	0

Liitetieto 15

Yhteismäärät muihin rahoitustuottoihin sisältyvistä tuotoista, jotka on saatu osuuksista muissa yhteisöissä:

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely	2023	2022
Osinkotuotot muista yhteisöistä *	1 055 919	1 082 204
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	2 505	49 519
Yhteensä	1 058 423	1 131 723

* Osinkotulo Savon energiaholding-yhtiöstä 1 015 937

Liitetieto 16

Tuloslaskelman poistoeron lisäys tai vähennys:

Erittely poistoeron muutoksista	2023	2022
Investointivarauksen liittyvä poistoeron muutos	17 189	17 189
Suunnitelman mukaisten poistojen ja verotuksessa tehtyjen poistojen erotus		
Poistoeron muutos yhteensä	17 189	17 189

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 18

Arvonkorotukset	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1.	55 070	55 070		
Arvonkorotukset				
Arvonkorotusten purku				
Arvo 31.12.	55 070	55 070		
Rakennukset				
Arvo 1.1.	0	9 823		
Arvonkorotukset				
Arvonkorotusten purku		-9 823		
Arvo 31.12.	0	0		
Arvonkorotukset yhteensä 31.12.	55 070	55 070	0	0

Taseen erät: pysyvät vastaavat ja aineelliset hyödykkeet sekä oman pääoman tili arvonkorotusrahasto.

LIITETIETO 19
AINEETTOMAT JA AINEELLISET HYÖDYKKEET
2023 (Taseen pysyvät vastaavat)

	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksut	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	18 987,62	1 410 299,07	0,00	1 429 286,69
Lisäykset tilikauden aikana	5 698,67	341 709,69		347 408,36
Rahoitusosuudet tilikaudella				0,00
Korjaukset/vähennykset				0,00
Siirrot erien välillä		595 688,99		595 688,99
Tilikauden poisto	-10 762,25	-237 211,28	0,00	-247 973,53
Arvonlennukset ja niiden palautukset				
Poistamaton hankintameno 31.12.	13 924,04	2 110 486,47	0,00	2 124 410,51
Arvonkorotukset				
Kirjanpitoarvo 31.12.	13 924,04	2 110 486,47	0,00	2 124 410,51

Aineelliset hyödykkeet

	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineell. Hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	3 599 618,34	19 423 031,34	18 135 230,31	663 298,29	0,00	926 331,54	42 747 509,82
Lisäykset tilikauden aikana	350 000,00	1 535 504,42	1 373 146,60	73 323,07		16 021,17	3 347 995,26
Rahoitusosuudet tilikaudella		-191 553,00	-170 000,00				-361 553,00
Vähennykset tilikauden aikana	-890,72			-3 121,92			-4 012,64
Siirrot erien välillä		151 729,10	178 913,45			-926 331,54	-595 688,99
Tilikauden poisto		-1 726 484,77	-1 311 443,01	-182 216,68			-3 220 144,46
Arvonlennukset ja niiden palautukset							0,00
Lisäpoistot		-376 659,76					-376 659,76
Poistamaton hankintameno 31.12.	3 948 727,62	18 815 567,33	18 205 847,35	551 282,76	0,00	16 021,17	41 537 446,23
Arvonkorotukset							
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 948 727,62	18 815 567,33	18 205 847,35	551 282,76	0,00	16 021,17	41 537 446,23

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Osakkeet ja osuudet

	Osakkeet konserniyhtiöt	Osakkeet omistus- yht.yhteisöt	Kuntayhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	384 252,62	1 425 203,89	5 276 216,13	2 577 073,93	9 662 746,57
Alkusaldon muutos HVA siirrot			-2 856 897,40		-2 856 897,40
KILA 139 Y-S SOTE			947 129,42		947 129,42
Lisäykset		3 990,00		33 835,99	37 825,99
Vähennykset			-2 827 730,81	-38 600,00	-2 866 330,81
Siirrot erien välillä					0,00
Hankintameno 31.12.	384 252,62	1 429 193,89	538 717,34	2 572 309,92	4 924 473,77
Arvonlennukset ja niiden palautukset	-45 000,00			-34 770,88	-79 770,88
Arvonkorotukset					
Kirjanpitoarvo 31.12.	339 252,62	1 429 193,89	538 717,34	2 537 539,04	4 844 702,89

Jvk-,muut laina-ja muut saamiset

	Jvk- lainasaamiset	Saamiset konserniyhteisö t	Saamiset osakkuus- ja muut omist. yht.	Saamiset Kuntayhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	0,00	327 924,38	0,00	0,00	142 992,29	470 916,67
Lisäykset						
Vähennykset		-798,87			-3 000,00	-3 798,87
Siirrot erien välillä						
Hankintameno 31.12.	0,00	327 125,51	0,00	0,00	139 992,29	467 117,80
Arvonlennukset ja niiden palautukset						0,00
Arvonkorotukset						
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	327 125,51	0,00	0,00	139 992,29	467 117,80

Omistukset muissa yhteisöissä

Liitetiedot 20–22

	Kaupunki omistus %	Konserni omistus %	Kuntakonsernin osuus		tilikauden voitosta/
			omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	
Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt					
Tytäryhteisöt					
Kiint.Oy K-veden Kiurunkulma	100,00	100,00	237 526	6 896 023	170
Kiurunportti Oy	52,84	52,84	52 758	4 224	-208
Kuntayhtymät					
Ylä-Savon koulutuskuntayhtyr	16,09	16,09	3 765 461	736 916	-2 027
Pohjois-Savon liitto	2,40	2,40	34 911	22 407	4 958
Savon koulutuskuntayhtymä	2,274661	2,27	1 511 516	1 643 553	157 532
Yhteis- ja omistusyhteisyhteisöt					
Savon ICT-palvelut Oy	14,20	14,20	28 289	101 018	15 731
Ylä-Savon Jätehuolto Oy	17,00	17,00	196 089	264 928	-96 082
Ylä-Savon Vesi Oy	11,04	11,04	1 028 118	330 836	17 654
Kiinteistö Oy Mansikki	26,28	26,28	161 757	2 020	-3 384
Ylä-Savon Pääomarahasto Oy	17,83	17,83	691 842	3 972	13 998
Yhdistelemättömät yhteisöt					
As Oy Kiuruveden Ruotu	76,85	76,85	80 252	16 357	1

Olennaiset kuntayhtymäosuuksien arvon muutokset	Tasearvo 1.1.	Lisäykset/ vähennykset tilikaudella	Tasearvo 31.12.	Kaupungin/ko nsernin osuus peruspääomast a	Ero
Savon koulutuskuntayhtymä	28 171		28 171	250 359	-222 188

Taseen pysyvät vastaavat: sijoitukset: osakkeet ja osuudet.

Liitetieto 23

Pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä, joissa kaupunki on jäsenenä sekä osakkuus- ja muilta omistusyhteisöiltä:

Taseen vaihtuvat vastaavat: saamiset

Saamisten erittely	2023		2022	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		-62		
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä	0	-62	0	0
Saamiset kuntayhtymistä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		4 104		152 237
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				484 165
Yhteensä	0	4 104	0	636 401
Saamiset osakkuus- sekä muita yhteisyhteisöiltä				
Myyntisaamiset		3 801		52 208
Lainasaamiset				
Muut saamiset	290 785	32 309	323 094	32 309
Siirtosaamiset				
Yhteensä	290 785	36 110	323 094	84 518
Saamiset yhteensä	290 785	40 152	323 094	720 919

Liitetieto 24

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
	Pitkäaikaiset siirtosaamiset			
Vuokravakuudet		131		
Muut siirtosaamiset		128		
Pitkäaikaiset muut saamiset yhteensä	0	259	0	0
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Tasauslasku jäsenkuntayhtymältä		365 091		437 150
Siirtyvät korot	40 268	65 346	26 765	73 096
Kelan korvaus työterveyshuollosta	82 174	224 758	66 337	59 961
Kelan korvaus ensihoidosta		8 802		
Kelan korvaus sv-päivärahat	8 146	39 626	8 146	22 399
Valtionavustukset / Eu-tuet	103 053	588 171		
Maksuosuuden palautus ymp.terv.huollosta	41 412		41 412	
Koulutuskorvaus	4 984	20 725	4 984	4 861
Palautus Vaalijalan ky:n koronakertakorvaukset	14 444		14 444	
Eläkemaksu- ja henkilösivukulujen saatavat		2 578		2 578
Työllistämistuet	13 194	5 378	13 194	5 378
Maankäyttösojimus		99 357		
Muut tulojäämät	45 370	150 092	34 716	34 603
Tulojäämät yhteensä	353 044	1 569 924	209 998	640 025
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	353 044	1 569 924	209 998	640 025

Taseen vaihtuvat vastaavat: lyhytaikaiset saamiset: siirtosaamiset.

Rahoitusarvopaperit tase-erittäin jälleen hankintahintojen ja aktivoitujen hankintamenojen erotus:

Rahoitusarvopaperit	2023	2022
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin		
Jälleenhankintahinta		
Kirjanpitoarvo		
Erotus	0	0
Joukkovelkakirjalainasaamiset		
Jälleenhankintahinta		
Kirjanpitoarvo		
Erotus	0	0
Muut arvopaperit		
Jälleenhankintahinta	7 537 166	7 034 636
Kirjanpitoarvo	6 972 154	6 575 880
Erotus	565 013	458 756
Yhteensä rahoitusarvopaperit (kirjanpitoarvo)	6 972 154	6 575 880

Taseen vaihtuvat vastaavat: rahoitusarvopaperit.

TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 25

Tase-eräkohtainen erittely oman pääoman erien lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siirroista näiden erien välillä tilikauden aikana:

Oman pääoman erittely	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Peruspääoma 1.1.	29 511 822	29 511 822	29 511 822	29 511 822
Alkusaldon muutos HVA siirtyvät erät yhteensä	-2 767 692		-2 767 692	
Ylä-Savon SOTE opo:n muutos (KILA 139)	947 129		947 129	
Lisäykset				
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12.	27 691 259	29 511 822	27 691 259	29 511 822
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat 1.1.	653	653		
Alkusaldon muutos HVA siirtyvät erät yhteensä	-653			
Lisäykset				
Vähennykset				
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat 31.12.	0	653	0	0
Arvonkorotusrahasto 1.1.	55 070	64 893		
Lisäykset				
Vähennykset		-9 823		
Arvonkorotusrahasto 31.12.	55 070	55 070	0	0
Muut omat rahastot 1.1.	333 772	335 843		
Alkusaldon muutos HVA siirtyvät erät yhteensä	-32 428			
Siirrot rahastoon				
Siirrot rahastosta	-132	-2 070		
Muut omat rahastot 31.12.	301 213	333 772	0	0
Edellisten tilikausien yli-/alijäämät 1.1.	8 392 948	3 061 108	773 232	7 873
Siirto tilikauden yli-/alijäämien tililtä	1 828 271	5 240 646	951 093	765 359
	10 221 219	8 301 754	1 724 325	773 232
Alkusaldon muutos HVA siirtyvät erät yhteensä	-762 826			
PSSHHP jäsenosuus %-muutos Islab:ssa		1 379		
Kiinteistö Oy Mansikki osakkuusyhteisö		89 814		
P-S Liitto ed.tilikauden ylijäämän korjaus	-5 599			
Savon ICT omistusosuuden korjaus	-1 942			
Kiurunportti Oy tilinp.2022 korjaus	39			
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	9 450 891	8 392 948	1 724 325	773 232
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	650 544	1 828 271	566 842	951 093
Oma pääoma yhteensä	38 148 977	40 122 536	29 982 426	31 236 147

Taseen vastattavaa: oma pääoma.

Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ja tuloksellisuuserät	2023	2022
Edellisten tilikausien ali-/ylijäämä 31.12.	1 724 325	773 232
Tilikauden ylijäämä	566 842	951 093
Kertynyt poistoero 31.12.	288 746	305 935
Vapaaehtoiset varaukset 31.12.	900 000	900 000
Kertynyt ali-/ylijäämä ja tuloksellisuuserät yhteensä	3 479 913	2 930 260

Liitetieto 26

Erittely poistoerosta		
	2023	2022
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	288 746	305 935
Verotuspoistoihin liittyvä poistoero		
Poistoero yhteensä	288 746	305 935

Liitetieto 27

Tase-erien mukaan eritelty tieto sellaisista pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan kuuluvista veloista, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua:

Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua		
	2023	2022
Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 964 510	3 422 624
Lainat julkisyhteisöiltä		
Lainat muilta luotonantajilta		
Saadut ennakot		
Ostovelat		
Muut velat		
Siirtovelat		
Pitkäaikaiset velat yhteensä	1 964 510	3 422 624

Taseen vastattavaa: pitkäaikainen vieras pääoma.

Liitetieto 29

Erittely olennaisista pakollisiin varauksiin merkityistä eristä:

Pakolliset varaukset	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
	Muut pakolliset varaukset			
Kiinteistön purkamisen / alaskirjauksen varaus	61 142	24 135		
Vahingonkorvausvaraus	5 599	8 721		
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu (ky)		510 651		
Vuokratilan ennallistaminen		1 137		
Pela varallaolokorvaukset	971 000		971 000	
Muut pakolliset varaukset yhteensä	1 037 741	544 644	971 000	0

Taseen vastattavaa: pakolliset varaukset.

Liitetieto 30

Pitkä- ja lyhytaikaiset velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille, joissa kaupunki on jäsenenä ja osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille:

Vieras pääoma	2023		2022	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Velat tytäryhteisöiltä				
Saadut ennakot				
Ostovelat		3 067		2 561
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä	0	3 067	0	2 561
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Saadut ennakot				
Ostovelat		18 167		17 157
Muut velat				
Siirtovelat				220 572
Yhteensä	0	18 167	0	237 728
Velat osakkuus- tai sekä muille omistusyhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		30 559		26 821
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä		30 559	0	26 821
Vieras pääoma yhteensä	0	51 793	0	267 110

Taseen vastattavaa: vieras pääoma.

Liitetieto 32

Erittely Muut velat – erän jakautumisesta liittymismaksuihin ja muihin velkoihin:

Muiden velkojen erittely	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Muut velat				
Liittymismaksut				
Muut velat	389 304	510 981	223 841	237 870
Muut velat yhteensä	389 304	510 981	223 841	237 870

Liitetieto 33

Taseen vastattavaa: vieras pääoma: lyhytaikaiset siirtovelat.

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
	Pitkäaikaiset siirtovelat			
Maankäyttösoimus		20 927		
Pitkäaikaiset siirtovelat yhteensä	0	20 927	0	0
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	480 703	776 981	300 859	610 697
Menojäämät				
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	1 772 503	4 580 324	1 443 677	1 568 159
Muut palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	53 231	343 673	5 053	16 610
Palkkaperusteiset maksut	365 238	403 314	345 874	355 287
Eläkemenoperusteiset maksut		109 798		109 798
Korkojaksotukset	149 194	100 574	38 573	43 742
Laskutusten palautukset jäsenkunnille		223 112		
Kuntayhtymän alijäämän kattaminen				220 572
Maankäyttösoimus		231 995		3 174
Velvoitemaksut	15 279			
Kiinteistövero	8 361			
Muut menojäämät	108 738	530 691	42 290	
Lyhyt aikaiset siirtovelat yhteensä	2 953 247	7 300 461	2 176 326	2 928 038

VAKUUKSIA, VASTUUSITOUMUKSIA JA TASEEN ULKOPUOLISIA JÄRJESTELYJÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT**Liitetieto 34**

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	14 972	18 638	
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	100 000	100 000		
Lainat julkisyhteisöiltä				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset				
Lainat muilta luotonantajilta				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	100 000	100 000	0	0

Velat, joiden vakuudeksi annettu osakkeita	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta			
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo				
Lainat julkisyhteisöiltä				
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo				
Lainat muilta luotonantajilta				
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo				
Pantatut osakkeet yhteensä	0	0	0	0

Liitetieto 38

Taseeseen sisällyttämättömät vastuusitoumukset ja vastuut:

Vuokrasopimusten mukaisten vuokrien jäljellä olevien määrien yhteissumma.

Vuokravastuut (ilman arvonalisäveroä)	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
	Vuokravastuut			
Toimitilojen vuokravastuut	3 094 470	5 244 413	2 498 597	2 975 600
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut	362 050	522 901	167 539	179 849
Maa-alueiden vuokravastuut	277 692	306 855	153 945	153 300
Muut vuokravastuut	4 036	9 409		0
Vuokravastuut yhteensä	3 738 249	6 083 578	2 820 081	3 308 749
-seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	855 954	1 075 305	671 519	647 119
-sopimukseen sisältyvät lunastusvelvoitteet	606 665	594 665	606 665	594 665
-siitä kuntakonsernin sisäiset vuokravastuut	0	0	0	0

Liitetieto 40

Kaupungin antamat vastuusitoumukset:

Vastuusitoumukset	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
	Takaukset tytäryhteisöjen puolesta			
Alkuperäinen pääoma			14 959 000	15 322 000
Jäljellä oleva pääoma			6 167 652	6 967 710
Takaukset osakkuusyhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	1 388 700	1 388 700	1 388 700	1 388 700
Jäljellä oleva pääoma	551 438	630 813	551 438	630 813
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma				
Jäljellä oleva pääoma				

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista	2023	2022
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	63 023 415	58 740 427
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12	50 168	33 969

Liitetieto 41

Taseen ulkoperäiset järjestelyt	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
	Järjestelyjen tarkoitus			
Arvonlisäveron palautusvastuu*				

*Kiinteistön mahdollisen myynnin tai käyttötarkoituksen muuttumisen yhteydessä kaupungilla saattaa olla velvollisuus maksaa valtiolle takaisin 1.1.2008 alkaen valmistuneista kiinteistöjen rakentamis- ja perusparannuskustannuksista kirjatut arvonlisäveron vähennykset ja palautukset sekä suorittaa oman käytön vero itse tehdyistä rakennustoista.

HENKILÖSTÖÄ, TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA JA INTRESSITAHOTAPAHTUMIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 42

Henkilöstön lukumäärä 31.12.2023 palvelukeskuksittain		
	2023	2022
Yleispalvelukeskus (ml. ruokahuolto)	19	52
Projektit		
Opetus- ja sivistyspalvelukeskus (ml. varhaiskasvatus)	265	280
Tekninen palvelukeskus	45	45
Yhteensä	329	377

Liitetieto 43

Henkilöstökulut		
	2023	2022
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	14 096 760	15 645 778
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	159 784	150 159
Henkilöstökulut yhteensä	14 256 544	15 795 937

Liitetieto 44

Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2023	2022
Keskusta	4 673	5 412
Kokoomus	1 592	1 789
Ylä-Savon Kristillis demokraatit	168	151
Vasemmistoliitto	1 689	2 088
Perussuomalaiset ry	862	872
Liike Nyt Kiuruvesi	1 129	1 389
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	10 113	11 701

Tilintarkastajan palkkiot	2023	2022
KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy		
Tilintarkastuspalkkiot (lakisääteinen tilintarkastus)	10 725	11 825
Tilintarkastajan lausunnot		
Tarkastuslautakunnan avustaminen		
Muut palkkiot	6 925	2 900
Palkkiot yhteensä	17 650	14 725

Tilintarkastusyhteisön palkkiot esitetään tilinpäätöksessä ja liitetiedoissa suoriteperusteisesti siten, että ne sisältävät palkkiot kussakin tilinpäätöksessä esitetyn tilikauden 1.1.–31.12. aikana tapahtuneista työsuoritteista.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet:

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt lukuun ottamatta Asunto Oy Kiuruveden Ruotu, koska yhdistelemättä jättämisellä on vain vähäinen merkitys konsernin omaan pääomaan.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä on tehnyt konsernitilinpäätöksen, johon on yhdistelty kuntayhtymän 100 % omistama 14.9.2015 perustettu EduSavo Oy.

Savon koulutuskuntayhtymä on tehnyt konsernitilinpäätöksen, johon on yhdistelty kuntayhtymän 100 % omistama 8.12.2016 perustettu Savon Koulutus Oy.

Yllä mainittujen kuntayhtymien konsernitilinpäätökset on yhdistelty kaupungin konsernitilinpäätökseen.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kaupungin omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta.

Olellaisia pysyviin vastaaviin sisältyviä eliminoitavia sisäisiä katteita ei ole.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa ja vähemmistöosuuksien erottamisessa. Kaupungin osakkuusyhtiöiden taseissa ei ole vapaaehtoisia varauksia eikä poistoeroja.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäisen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Valtionosuudet

Koulutuskuntayhtymien valtionosuudet, ammattikoulutuksen yksikköhintarahoitus, esitetään konsernin valtionosuudet rivillä tuloslaskelmassa. Kuntayhtymien omassa tuloslaskelmassa valtionosuudet sisältyvät toimintatuottoihin.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöjen rakennusten poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- ja alijäämän oikaisuksi. Suunnitelmapoistojen oikaisu on tehty ennen kuin vähemmistöosuus on erotettu.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistetty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

Konsernin ja osakkuusyhteisöjen välisiä eliminoitavia sisäisiä katteita ei ole.

Tilikaudet

Konserniin kuuluvien yhteisöjen tilikausi oli 1.1. -31.12.2023.